

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Економіка

«ТСД» у Красному Лучі — як «Рено» у Франції

СТОР. 4

Право

Закон України «Про всеукраїнський референдум»

СТОР. 6—10, 15—19

Конкурси

Корона «Місіс Європа» дісталася нашій співвітчизниці

СТОР. 14

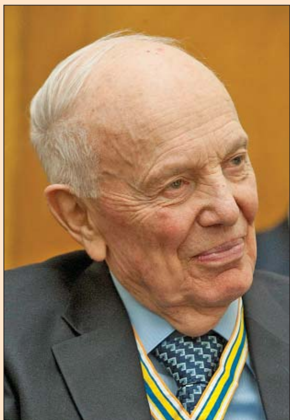
№ 226 (5476) СЕРЕДА, 28 ЛИСТОПАДА 2012 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Привітання

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин привітав Президента Національної академії наук України Бориса Патона з днем народження.

Учора Б. Патону виповнилося 94 роки.

Вітаючи Б. Патона, В. Литвин зазначив, що Президент НАНУ є людиною, яка справила значний вплив на нинішню добу. Керівник парламенту наголосив на значному особистому внеску Б. Патона у розвиток української науки.

Голова Верховної Ради побажав Б. Патону професійного натхнення, здоров'я і щастя.

Зарплати зростають. Але в грудні давати їх не буде чим

У Держкомстаті повідомили дві новини: приємну й не дуже. Почнемо з оптимістичної: середня зарплата в Україні в жовтні 2012 року становила 3110 грн., що на 1,5% більше, ніж у попередньому місяці. От тільки одержати свої кревні простіше не стало...

Заборгованість із виплати заробітної плати в масштабах країни станом на 1 листопада скоротилася лише на 3%, або на 30 млн. грн. (порівняно з 1 числом попереднього місяця), і становила 896,906 млн. грн. У регіональному розрізі найбільший обсяг боргів зафіксовано в Донецькій області — 162,2 млн. грн. і в Харківській — 104,49 млн. грн., найменший — у Чернівецькій (62 тис. грн.).

Найбільше недоплачують зайнятим у промисловості — 520,1 млн. грн., будівництві — 100,2 млн. грн., сфері операцій з нерухомістю, інжинірингу та надання послуг підприємцям — 117,1 млн. грн.

Так, в АРК заборгованість тільки керченських підприємств на початок поточного місяця становила 15 955,2 тис. грн., **як повідомив наш власкор Роман ЧЕРЬОМУХІН.** Найскромніша заборгованість — у лісовому господарстві країни (1,1 млн. грн.).

СТОР. 13

Ціну на грип встановлюють фарм–виробник та імпортер

Із 40-го тижня року в нашій країні традиційно повідомляють про початок епідеміологічного сезону. І всі гуртом готуються відбивати атаки грипу та ГРВІ. Міністерство охорони здоров'я попереджає, що вакцинація — найкраща профілактика захворювань. СЕС моніторить ситуацію з кількістю хворих. Аптеки розширюють асортимент противірусних препаратів.

На дистриб'юторських складах на сьогодні Держслужба України з лікарських засобів нарахувала 18,5 мільйона упаковок медикаментів проти грипу. А близько 9 мільйонів препаратів уже лежать в аптеках. Усім має вистачити. Тим паче пік захворюваності очікують після новорічних свят.

СТОР. 12

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ПОДІЇ

Весільний бум у виправному закладі

Одразу три весілля відгуляли минулими вихідними в Софіївській колонії №55, розташованій у Вільнянському районі Запорізької області. Щоправда, наречені були переважно в чорних сукнях.

У колонії №55, разом із частиною звичайного «спецконтингенту», відбувають покарання близько 400 чоловіків, хворих на туберкульоз. Адже на території закладу діє міжобласна лікарня подібного профілю. Крім того, тут є сектор максимальної безпеки — в ньому відбувають покарання засуджені на довічне ув'язнення чоловіки.

Однак життя продовжується і за колючим дротом... До речі, останнім часом Софіївська колонія №55 стабільно посідає друге місце серед усіх пенітенціарних закладів України в номінації «Краща виховна і виправна колонія і кращий виправний центр у напрямку роботи зі зверненнями громадян», **передає наш власкор Леонід Сосницький.**

Солодкі корені — для внутрішнього споживання

Сумські аграрії повністю завершили бурякові «жнива» на всій 14-тисячегектарній площі. Загалом накопано близько 609 тисяч тонн солодких коренів. Середня врожайність вища за минулорічну на 8% і досягла рекордних 420,9 центнера з гектара.

Утім, є одне «але». Хоча деякі керівники області і вважають цю галузь соціально значущою для регіону, цього року буряки культивувались заледве у 32 сільгосппідприємствах Сумщини. Практично весь цукор нового врожаю буде використано тільки для задоволення потреб населення регіону, **інформує наш власкор Владислав ЖМУРКОВ.**

КОРОТКО

- В Україні за 20 років зникло 10 автозаводів **(Укрінформ).**
- Банк «Хрещатик» вчасно й у повному обсязі погасив облігації участі в зовнішньому кредиті, випущені столичною владою у 2007 р. **(dengi.ua).**
- У Німеччині назвали наймодніше серед місцевої молоді слово — Yolo. Це акронім від англійського «You only live once», що означає «живеш один раз» **(«Телеграф»).**
- Хрущовки в Україні становлять 24,1% житлового фонду, і лише 7,4% будинків було побудовано після 1991 року **(biz.liga.net).**
- Обвинувачених у вбивстві Оксани Макар Євгена Краснощока, Артема Погосяна і Максима Присяжнюка визнали винними та засудили: першого — до довічного ув'язнення, двох інших відповідно — до 14 та 15 років позбавлення волі **(www.pravda.com.ua).**

Кабмін не має наміру відмовлятися від своїх пропозицій зі збільшення ввізного мита – Микола Азаров *(www.business.ua)*

У бюджеті передбачать кошти на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій

Завідувач секретаріату Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Михайло Борисюк і консультант комітету Василь Світличний під час підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2011 році.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Комітет Верховної Ради з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи заслухав інформацію Рахункової палати про проведення паралельно координованого аудита готовності до катастроф, який проводиться в рамках діяльності робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудита допомоги, пов'язаної з катастрофами.

На засіданні комітету наголошувалося, що питання достатнього бюджетного фінансування створення та функціонування системи попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій не вирішено. Це створює ризики невчасного попередження катастроф, реагування на них, а також несвоєчасної ліквідації їх наслідків.

В інформації Рахункової палати зазначається: «Сьогодні стан реалізації заходів державної політики у сфері цивільного захисту населення, запобігання надзвичайним ситуаціям, готовності територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту оцінюється як такий, що обмежено відповідає вимогам».

За підсумками обговорення ухвалено рішення рекомендувати Кабінету Міністрів під час підготовки проекту закону «Про Державний бюджет України на 2013 рік» передбачити достатнє фінансування створення та функціонування системи попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інформування населення з питань цивільного захисту.

Члени комітету вважають, що Міністерство надзвичайних ситуацій має звернути увагу на неефективне управління коштами державного бюджету, які передбачені на створення та впровадження системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером. А також поінформувати комітет до 15 грудня цього року про готовність як центральних органів виконавчої влади, так і регіонів до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Вл. інф.

ДОВІДКОВО

INTOSAI — міжнародна організація, що об'єднує вищі органи фінансового контролю (ВОФК) країн, які є членами Організації Об'єднаних Націй. INTOSAI була створена у 1953 році, наразі до її складу входять ВОФК 189-ти країн, ще чотири ВОФК є асоційованими членами організації. Рахункова палата України є повноправним членом INTOSAI з 1998 року.

ФОТОФАКТ

Першочергові завдання нової Верховної Ради, формування більшості та співпраця її з опозицією, яким має бути державний бюджет на наступний рік з урахуванням інфляційних процесів і чи вірять народні обранці у «кінець світу». Ці питання обговорювали під час учорашнього круглого столу, який відбувся в редакції газети «Голос України», представники політичних сил, які пройшли до парламенту сьомого скликання за партійними списками, а також переможці у мажоритарних округах.

На знімку (зліва направо): ***Андрій Мохник («Свобода»), Олександр Доній (одномандатний округ), головний редактор «Голосу України» Анатолій Горлов, завідувач відділу з парламентських питань «Голосу України» Наталія Яременко, Михайло Чечетов (Партія регіонів), Сергій Гордієнко (КПУ), заступник завідувача відділу з парламентських питань «Голосу України» Сергій Лавренюк.***

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

День народження як виняток

Юлії Тимошенко Державна пенітенціарна служба України подарувала до дня народження триденне побачення з дочкою.

Учора екс-прем'єр Ю. Тимошенко відзначила свій другий день народження за ґратами. Напередодні Державна пенітенціарна служба України зробила їй оригінальний подарунок — надала дочці Євгенії Тимошенко триденне побачення з матір'ю. Але при цьому повідомила, що побачення на тривалий час надано як виняток, на особисте прохання самої Юлії Володимирівни. «Окремо роз'яснюємо, що можливість проведення довгострокових побачень із засудженими в умовах стаціонарних установ (у т. ч. і ЦКБ «Укрзалізниці») не передбачена».

Але, попри те, що опозиція заздалегідь готувалася відзначити цю дату масовими акціями і широко рекламувала свої плани в ЗМІ, вчора перед воротами до Центральної клінічної лікарні № 5 Харкова зібралося не більше 100 прихильників колишнього Прем'єр-міністра України. Правда, повідомлялося, що це представники партії «Батьківщина» із різних регіонів України — Києва, Тернополя, Львова, Вінниці, Рівного, Луганська, Кривого Рогу, Харкова. Усі дружно кричали «Юлі — свободу!» і «Юля, із днем народження!».

Микола КОСИЙ.

Харків.

ТИМ ЧАСОМ

у Римі на фасаді однієї з будівель Капітолійського пагорба було вивішено портрет Юлії Тимошенко з написом «Свободу для Юлії Тимошенко». Відповідне рішення одноголосно прийняла мерія міста Рим, зважаючи на політичну ситуацію та нещодавні парламентські вибори в Україні. У церемонії взяв участь заступник Голови Верховної Ради **Микола ТОМЕНКО** та інші опозиційні політичні діячі, **повідомляється на персональному сайті М. Томенка.**

Під час розмови з італійськими журналістами Микола Томенко висловив сподівання, що європейська підтримка та відповідне рішення Європейського суду з прав людини буде передумовою того, щоб Юлія Тимошенко якнайшвидше була звільнена.

Коментуючи перспективи роботи нового парламенту, М. Томенко наголосив, що за партійними списками суспільство висловило підтримку опозиції, а влада втратила значну частку довіри. За його словами, якби парламент формувався на партійній основі, то опозиція мала б перевагу в більш як 30 народних депутатів.

Парламентарій також наголосив, що вимоги опозиції залишаються незмінними: якщо не буде персонального голосування і можливості контролювати діяльність влади через парламент, опозиція домагатиметься дострокових парламентських і президентських виборів.

Прогрес можливий

Ірина Сех, новообраний депутат Верховної Ради від ВО «Свобода», підготувала законопроект, який повинен розширити повноваження місцевого самоврядування. Для впровадження цього експерименту Львівщина може стати своєрідним полігоном.

«Саме Львівська область була ініціатором різноманітних проектів щодо розширення прав місцевого самоврядування, — розповіла Ірина Сех. — Це програми мікропроектів, енергозбереження, це конкурс «Екологічно чистий населений пункт». Маючи невеликі фінансові ресурси, ми хоч і не розв'язали всіх проблем, але спонукали місцеві ради до активних дій».

Під час своєї депутатської діяльності в обласній раді Ірина Сех побачила, що можливий поступ.

Вона вважає, що ті проекти, для яких не просто виділялися гроші з бюджету, а ще й до їх виконання долучалася місцева громада, найкраще впроваджувалися в життя.

Головне — запровадити механізми залучення місцевих громад до змін у суспільному житті. Цьому питанню було присвячено підписання угоди між новообраними народними депутатами від Львівщини та органами місцевого самоврядування.

Сторони домовилися об'єднати зусилля для вирішення питань соціально-економічного та культурного розвитку Львівської області; захисту і розвитку української мови як єдиної державної; посилення ролі органів місцевого самоврядування у здійсненні регіональної політики; створення виконавчих комітетів обласних і районних рад; зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування для розв'язання проблемних питань територіальних громад області.

Богдан КУШНІР.

Львів.

Уряд хоче вдарити цінними паперами по нульовому ВВП

Хоча ще донедавна уряд оптимістично рапортував про стабільне зростання ВВП, Прем'єр-міністр України Микола Азаров, виступаючи на IX з'їзді Федерації роботодавців, спрогнозував за підсумками нинішнього року нульовий або негативний показник ВВП.

Віце-прем'єр-міністр України — міністр соціальної політики України Сергій Тігіпко, Прем'єр-міністр України Микола Азаров, голова Федерації роботодавців України Дмитро Фірташ (зліва направо).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Інші фото з цієї події шукайте у фотомагазині на сайті www.golos.com.ua.

«Ми орієнтувалися на економічне зростання приблизно в 3,5%. Добре, якщо матимемо плюс після завершення року», — цитує главу уряду УНІАН. За словами М. Азарова, це пов'язано насамперед зі зміною цінової кон'юнктури на українські традиційні товари експорту та падінням попиту на них. Серед інших негативних причин падіння ВВП прем'єр назвав недоотримання аграріями в 2012 році близько 10 мільйонів тонн зерна.

«Погіршення світової кон'юнктури негативно відобразилося на економіці України, і подальший несприятливий розвиток подій може призвести до зупинки її зростання за підсумками 2012 року», — сказав М. Азаров.

Водночас уряд готує нові заходи для стабілізації економіки. Зокрема, як повідомив Прем'єр-міністр, Кабінет Міністрів розглядає можливість випуску з 1 січня 2013 року цінних паперів для залучення коштів, необхідних для повернення податку на додану вартість.

«Уряд зараз розглядає можливість чергового випуску цінних паперів. Вони все одно нам потрібні, оскільки в нас у країні немає повноцінного ринку цінних паперів, а це — перешкода для залучення «довгих» кредитів. Тому, скоріш за все, з 1 січня 2013 року таке рішення буде прийнято. Ми їх випустимо приблизно на таких само умовах, як і попередні», — зазначив глава уряду.

За прогнозом експертів, опублікованим на сайті Міністерства економічного розвитку та торгівлі, зростання реального ВВП України в 2012 році становитиме не більше 1%. А у 2013 році зростання ВВП очікується на рівні 2,9%. Держбюджет-2012 було розраховано з прогнозним показником зростання ВВП на рівні 3,9%. Судячи зі слів прем'єра, у проекті закону про держбюджет-2013 основні макроекономічні показники буде суттєво відкориговано і про зростання ВВП на рівні 4,5%, закладене урядом в попередньому варіанті законопроекту, доведеться лише мріяти.

Потрібні і «Папірус», і конкурс на кращі вишиванки

САМОВРЯДУВАННЯ

Ліквідований у 1962 році Брусилівський район на карті Житомирщини знову з'явився 1990 року, після того як сюди масово переселили людей із вражених радіацією територій. Тут уже давно не ділять людей на своїх і приїжджих: це одна громада.

— Люди в нас і роботящі, й талановиті, — з гордістю каже голова Брусилівської районної ради **Володимир ГАБЕНЕЦЬ (на знімку).** — Я нещодавно в Осівцях на конкурсі побував. Назва — «Осівці мають таланти». З якою радістю брали участь у ньому і діти, і дорослі! А номінації які цікаві були: «Дамо по закаблуках», «Осінній заспів», на кращі вишиванки. І переможці — від вихованців дитсадка до районного керівника. Люди потребують не лише матеріальної, а й духовної підтримки. Особливо — в селі.

Тему культурного відродження села Володимир Васильович порушив під час недавньої зустрічі, й видно було, що вона йому небайдужа. Адже сам голова народився далеко від міських асфальтів, тривалий час працював заступником генерального директора ТОВ «Агрофірма «Брусилів». Тож усі проблеми й прагнення селянські йому знайомі не з чужих розповідей. Ось уже другу каденцію Володимир Габенець головує в районній раді. Два роки, що минули після другого обрання, він вважає найрезультативнішими в роботі депутатського корпусу. А порівнювати є з чим.

— Ми змогли об'єднати депутатів, незважаючи на політичні симпатії, — каже Володимир Васильович. — Завдяки цьому тепер підготовка до сесії й пленарні засідання проходять без протистоянь. Під час ухвалення рішень враховуються думки всіх сторін.

Хороші стосунки склалися в районної ради і з райдержадміністрацією. Підтримку і всіляке сприяння надає голова райдержадміністрації Василь Шпакович, тому вдалося зробити низку добрих справ. Перелічує їх Володимир Васильович із задоволенням. Насамперед, зазначає, змінився на краще центр Брусилова. Зокрема, вдалося облаштувати парк і водойму. Тепер мешканці селища мають де відпочити. А в районі теж сталися значні зміни. Капітально відремонтовано Водотийську школу, в Брусилівській гімназії та Осівецькій школі встановлено в котельнях нове обладнання. Замінено вікна у Водотийському й Приворотському навчальних закладах. Відремонтовано дитячі садки в Соловіївці, Приворітті, Соболівці. Розпочнеться спорудження нової школи в Ставищах — вже є проектно-кошторисна документація. А це перспективне село: воно якраз на трасі Київ—Житомир, на межі двох областей.

Значні кошти виділено й на капітальний ремонт сільських доріг, у Брусилові вже відремонтовано 7,5 кілометра.

Володимир Васильович наголосив у розмові на тому, що для благоустрою населених пунктів чимало зробили сільські голови.

— У період попереднього скликання, — пригадує голова районної ради, — керівники сільських рад не завжди могли дійти єдиної думки. Цього ж разу їх потужна команда працює, а тому й результати вагомі.

— Наближається новий, 2013 рік. Чи накреслюєте разом із райдержадміністрацією, депутатським корпусом найважливіші плани? — запитую Володимира Васильовича.

— Маємо завершити газифікацію сіл, — ділиться задумами голова. — А ще наступного року в райцентрі запрацює нове підприємство — фабрика «Папірус». Тут буде створено 300 робочих місць. Порівняйте: на обліку в центрі зайнятості нині стоять 350 осіб. Зростуть також надходження до бюджету. У планах ще — роботи з оздоровлення русла річки Здвиж, реконструкція районного стадіону та чимало інших проектів, які сприятимуть поліпшенню життя наших людей та процвітанню району.

На запитання про найпекучіші проблеми Володимир Габенець назвав цілу низку. З-поміж головних зайнятість сільського населення.

— Треба будь-що зберегти сільську територію, — вважає Володимир Васильович, — і сільську громаду. Щоб вони не зникали з карти області й країни. Адже нині в Україні за рік зникає цілий район. Ми будемо наполегливо працювати й далі над створенням нових робочих місць, нових сільськогосподарських підприємств, кооперативів, як того вимагають сучасні реалії. А паралельно налагоджуватимемо соціальну сферу, культуру. Без цього села не відродити.

ДОВІДКОВО

До благоустрою й озеленення населених пунктів уже другий рік у районі залучають молодь — студентів столичного коледжу архітектури та будівництва. Вони створюють для сільських громад цікаві проекти, а це змушує й сільських голів активніше працювати. Щоб пересвідчитися в цьому, варто побувати хоча б в Осівцях чи Приворотті, де подібні проекти вже втілено в життя на користь громаді.

Галина КАВУН.

Фото Михайла П'ЄХА.

У Кехнеці вміють залучати інвестиції

Як розвивати територію, сільські голови Рівненської області вчились у Словацькій Республіці, зокрема, в селищі Кехнец Кошицького самоврядного краю.

Цей населений пункт унікальний не лише розвиненою соціальною інфраструктурою, а й тим, що сільському голові Йозефу Конколі за десять років удалося залучити майже мільярд євро інвестицій, створивши індустріальний парк. Відтак, нині тут працює дев'ятнадцять підприємств із дев'яти країн, які забезпечують роботою понад три тисячі працівників та поповнюють бюджет Республіки Словаччина на чотири мільйони євро щороку.

Утім, каже Йозеф Конколі, так було не завжди. 1990 року, коли його обрали сільським головою, в селищі проживало лише шістсот людей. Кожен третій був безробітним, а середня тривалість життя сягала 62 роки. Крім того, була висока захворюваність на рак, оскільки металургійний завод скидав у місцеву водойму неочищені стоки. Тож спершу в Кехнеці розв'язали проблему з питною водою (суд зобов'язав підприємство збудувати водогін та очисні споруди). Поступово вирішували й інші питання. Нині ж у селищі 1,2 тисячі жителів. Практично всі працевлаштовані. Тим часом середній вік зріс до 75 років. Є в селищі дитсадок, сільський центр з амфітеатром, конгрес-хол на 500 осіб для різноманітних урочистостей, спорткомплекс, футбольне поле з підігрівом, соціально-оздоровчий комплекс (нині добудовують його другу чергу: стаціонар на 126 ліжко-місць, з бораторією та операційними). У планах — будівництво Європейської інтегрованої школи.

— У Кехнец і надалі залучатимуть інвестиції, оскільки можливості технопарку використані тільки на третину, — ділиться планами Йозеф Конколі. — Загалом уся промислова зона — 332 гектари. Вона надзвичайно приваблива для розвитку бізнесу, оскільки тут є вся інфраструктура: електро- і газопостачання, водопровід, каналізація, телекомунікаційні мережі та дороги.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

У НОМЕР

Райраду вижили з «Білого дому»

На Херсонщині виконавча влада «виживає» орган місцевого самоврядування з приміщення, яке фактично є його власністю. Донедавна виконавчий комітет ради Суворовського району Херсона займав кілька приміщень на другому і третьому поверхах будівлі на площі Свободи, ділячи приміщення так званого «Білого дому» з обласною радою та облдержадміністрацією. Однак штатна чисельність ОДА та облради постійно збільшувалась, і згодом кабінетів їм перестало вистачати. Тому «старші брати» дуже переконливо «попрохали» райраду вибратися з «Білого дому», запропонувавши їй офіс на проспекті Ушакова, 47, де раніше знаходився обливконком. Але при цьому формальні підстави для зміни адреси в неї відсутні, та й грошей на оплату термінового переїзду не заклали ні в районний, ні в обласний чи міський бюджети.

— Управлінський апарат ради Суворовського району займає колишнє приміщення райкому КПРС, яке майже двадцять років тому указом тодішнього Президента України Леоніда Кравчука передавалося у власність районних органів місцевого самоврядування. Втім, протягом усіх минулих років приміщення чомусь не спромоглися взяти на баланс райради, і формально її статус власника нерухомості не підтверджено. Але пропозицію про переїзд ми прийняли тільки тому, що в будівлі на Ушакова, 47 облдержадміністрація запропонувала кращі побутові умови, відремонтований актовий зал для проведення сесій. Проте цього разу вимагатимемо закріплення прав на нерухомість офіційно — шляхом укладення з обласною радою договору про безстрокове безплатне використання майна з комунальної власності обласної громади, — коментує голова Суворовської районної ради Херсона Микола Дурницький. — Що ж до самого процесу переїзду, то прохатимемо допомоги спонсорів — зокрема, морський торговий порт уже пообіцяв надати вантажників.

Напередодні виборів у коридорах виконавчої влади Херсонщини уже вибухнув скандал, пов'язаний із намаганнями облдержадміністрації зайняти кабінет на першому поверсі «Білого дому», що був приймальнею одного з народних депутатів України. Тоді помічник парламентаря Олександр Юхненко просто замкнувся в кабінеті й відмовлявся пропускати будь-кого — жадані квадратні метри для ОДА звільнили тільки за допомогою викликаної міліції. У випадку з переселенням Суворовської райради Херсона без міліції вдалося обійтися, але тиск на орган місцевого самоврядування авторитету виконавчій владі не додав.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ.

Херсон.

На знімку: вивіска райради ще залишається на стіні «Білого дому».

Фото автора.

Аеропорти змагаються за додатковий пасажиропотік, щоб окупити вкладені напередодні Євро–2012 кошти. Тільки в будівництво нових терміналів держава і приватний бізнес інвестували близько 10,1 млрд. грн. *(«Комерсантъ–Україна»)*

Український уряд готується передати в концесію всі 18 морських торгових портів. Частина портової інфраструктури може бути приватизована, частину передадуть у довгострокову оренду *(«Подробности»)*

«ТСД» у Красному Лучі — як «Рено» у Франції

Якщо автомобілісти опікуються ще й автомобілебудуванням — це всім іде на користь

Генеральний директор, голова ради директорів корпорації «Транспортний союз Донбасу» Олександр Киященко* (на знімку) *серйозно ображається, якщо його рідний Красний Луч називають депресивним. І ніби на захист міста розповідає таку історію.

— Коли я вчився в політеху, в мене із другом була мрія: закінчити інститут і працювати... на фурі. До Італії їздити, в інші країни. Але не склалося. Однак студентська мрія зіграла свою певну роль: я почав займатися міжнародними перевезеннями, коли вже працював керівником великого автотранспортного підприємства. До того ж це сталося в 90-ті роки — під час розвалу структури управління транспортної галузі, повального закриття й банкрутства підприємств. Переді мною стояло завдання: зберегти матеріально-технічну базу свого АТП і його колектив. Міжнародними перевезеннями ми стали займатися з 1995-го. Уже наступного року нам удалося взяти перші п'ять машин «Рено» в лізинг, до того ж без будь-яких державних гарантій. Через рік отримали ще одну партію і якось закріпилися на ринку міжнародних перевезень. Тепер я вже міг скласти протекцію своїм колегам, тому що мав вотум довіри компанії «Рено». А ця фірма, хочу зауважити, працювала без будь-яких банківських або державних гарантій, довіряючи передусім своїм перевіреним на ділі партнерам. Отож якось я поїхав до Франції разом з одним колегою-луганчанином, щоб рекомендувати його кампанії.

Що таке «Рено»? Це своєрідна держава в державі. З колишнім керівником компанії, що відповідав за східні регіони, Полем Литвиненком ми швидко знайшли спільну мову. Стоїмо біля великої карти Франції. І Москва там є, і Красний Луч, а Луганська немає. Луганчанин це помітив і не втримався від репліки. Поль повернувся до нього і сказав таку фразу: «Оскільки місто Луганськ розташоване на околиці міста Красний Луч, на нашій карті його немає». Пожартував, звісно... Але якщо замислитися над тим фактом, що Красний Луч позначений на карті одного зі світових китів автомобілебудування, то характеристика «депресивний» буде для міста досить образливою. Хіба не так?

Наша точка на карті зарубіжного виробника

Сперечатися не станемо. Більше того, повністю підтримаємо Олександра Миколайовича і скажемо так: якщо «Рено» представляється у Франції як окрема держава в державі, то корпорація «Транспортний союз Донбасу» теж претендує на статус окремої держави. Це справді унікальне підприємство, котре, крім того, що займається всіма видами перевезень — пасажирськими, вантажними, міськими, міжміські й міжнародними, — ще й складає автобуси. До структури корпорація «ТСД» входить чотири підприємства: «Редрейтранс», АТП-10911, «Кан-Транс» і «Нак-Транс» і ще дев'ять асоційованих підприємств Луганської та Донецької областей.

Невже справді кращий?

Можна не сумніватися, що будь-яка людина, що вперше побувала в Красному Лучі, зверне увагу на нові, пофарбовані в червоний колір автобуси і буде заінтригована написом на кожному з них — «Найкращий транспорт на шляхах Луганщини». Невже справді кращий? І невже в найсхіднішому регіоні України можуть випускати продукцію, що краща за визнані у країні бренди? Щоб відповісти на ці запитання, потрібно побувати на підприємствах корпорації й познайомитися з її «мозком» і стратегом Олександром Киященком.

Складальне виробництво російських автобусів «Волжанин» на ТОВ «Кан-Транс» було розпочато у грудні минулого року. До речі, «Волжанин» двічі отримував звання «Кращий автобус Росії», а підприємство, що його випускає, стало першим російським заводом, який розпочав поставки автобусів до Західної Європи. Олександра Киященка і його команду зацікавили ці машини й перспективи, що відкриваються, тому вони знайшли можливість організувати складання російських автобусів на своєму виробничому майданчику. Сьогодні «Кан-Транс» отримує з Росії машинокомплект, в якому бракує 350 позицій, і випускає автобуси, котрі за своїми технічними параметрами переважають окремі вітчизняні зразки.

— За минулий період ми побудували високотехнологічну лінію складання автобусів різних модифікацій, як малої, великої, середньої, так і супервеликої місткості, — розповідає Олександр Киященко. — За цей рік разом із нашими російськими партнерами зібрано 33 автобуси різного класу, які сьогодні експлуатуються на дорогах Луганської, Одеської, Дніпропетровської, Київської областей і міста Києва. Робота, по суті, тільки-но розпочалася. Це перший етап нашого складального виробництва, але найближчим часом ми зможемо випускати 250—300 автобусів на рік. До речі, як учасники обласної програми «Шкільний автобус», ми вже в нинішньому році випустимо перші автобуси для школярів Луганщини, а загалом їх буде 40 одиниць. Цей вид нашої продукції пройшов сертифікацію, тому сподіваємося, що в 2013-му випускатимемо шкільні автобуси і для інших регіонів України.

Генеральний директор корпорації стверджує, що перспективи розвитку цього виробництва досить привабливі, до того ж не тільки для самої корпорації, а й загалом для українського бізнесу. Головний оптимізм полягає в тому, що автобуси, зібрані в Красному Лучі, вже мають успіх на споживчому ринку. Нещодавно, наприклад, «Кан-Транс» виграв тендер у таких великих виробників автобусів, як ЛАЗ, МАЗ, і сьогодні поставляє свої машини Донбаській паливно-енергетичній компанії. Перші автобуси вже возять зі зміни й на зміну шахтарів підприємства «Свердловськвугілля». Партію автобусів для таких само цілей нещодавно відправлено на «Павлоградвугілля» до Дніпропетровської області. Поки що дорікань на продукцію немає, лише позитивні відгуки.

Конкуренцію виграти важко, але можна

Само по собі постає запитання про конкуренцію. Уже якщо «червоний» автобус зміг виграти тендер, до того ж не один, чи не склав він більшу конкуренцію виробникам на українському ринку?

— Так, без удаваної скромності скажу, що ми маємо право зайняти свою нішу серед великих виробників, — заявляє Олександр Миколайович. — Тому що за технічними та економічними параметрами наші машини перевершують своїх українських побратимів. Приміром, за паливоємністю. Наша машина середнього класу витрачає 16—17 літрів палива на сто кілометрів. В інших — 22—24 літри. Крім того, за довжини 8,2 метра пасажировмісність нашого приміського автобуса становить 30 посадкових місць і 55 — загальної місткості. Ті, які ми зібрали спеціально для пасажирських перевезень у Красному Лучі, мають 22—24 посадкові місця і 65 — загальної місткості. За таких параметрів і витраті палива ця машина дуже цікава в комерційному плані. Це перше. По-друге, всі кузови нашої машини середнього класу зроблено з алюмінієвого сандвіча з композиційними матеріалами всередині. Це й тепло, й енергозбереження, й довготривалість експлуатації кузова. У машин великого класу є оцинковані кузови, термін служби яких теж набагато вищий, ніж у наших конкурентів. Крім того, всі агрегати — від американських, японських і європейських провідних виробників. Ми самі експлуатуємо свої автобуси і знаємо, які важливі якість і термін експлуатації.

ДО РЕЧІ

Виробництво зі складання автобусів дало змогу відкрити в Красному Лучі 350 робочих місць. А в разі виходу його на проектну потужність чисельність працюючих зросте до 900 осіб.

...До зовнішнього ринку ми, звісно, ще не доросли. Це наша перспектива, до якої будемо прагнути, тим паче що наш головний виробник уже поставляє свої машини в Чехію, Арабські Емірати й низку інших країн.

— Можна сказати, що «Кан-Транс» має шанс перетворити Красний Луч на центр автомобілебудування Донбасу?

ПЕРСПЕКТИВА

Разом із міською владою Луганська корпорація «ТСД» розглядає перспективу розвитку маршрутної мережі обласного центру. Суть проекту — переформатування маршрутної мережі на комфортабельні автобуси великої місткості. «Швидконогі» «Газелі» уже відіграли свою роль, і сьогодні настав час іншої, сучаснішої техніки. Корпорація пропонує поетапне переформатування, і Луганська міська влада з цим проектом згодна. Досвідом слугує Красний Луч. Тут уже 90 відсотків приватних перевізників працюють із корпорацією, отримуючи консультації, гарантії та організаційно-технічну допомогу.

— Такий шанс справді є, але потрібні держпрограми під реалізацію нашої продукції. Наприклад, у нас є передумови для перемоги в конкурсі з виробництва шкільних автобусів. Крім того, нашими автобусами серйозно зацікавилася ДТЕК. За програмою розвитку в 2013 році компанія планує оновити свій парк. Скільки і яких моделей буде потрібно, стільки ми й зробимо.

Сьогодні готуємося відкрити ще один корпус зі складання машин, ведемо переговори із заводом-виробником, щоб з кінця 2013 року кузови варити самим. А взагалі ми плануємо розширити модельний ряд автобусів, що випускаються, зокрема за рахунок туристичних машин. Через кілька днів на «Кан-Трансі» запустимо в роботу найсучаснішу покрасочну камеру італійського виробництва, аналогів якій в Україні немає. Крім того, плануємо використовувати можливості внутрішньої, регіональної, кооперації. Це можуть бути фарби Рубежанського виробництва або скло, виготовлене на заводі «Пролетар» у Лисичанську, та інших виробників.

До речі, на автобусах звертає на себе увагу напис — «Волгобас». Знаючи історію виробництва машин у Красному Лучі, неважко здогадатися, що цей бренд складається із двох назв — Волга і Донбас. Олександр Миколайович це підтверджує.

— Для нас було принципово, щоб у назві зібраних у Красному Лучі автобусів було присутнє слово «Донбас». Правду сказати, ми близько року пробивали цю можливість, домовляючись із нашими російськими партнерами, і, зрештою, переконали їх у цьому.

ФАКТ

Першими зібраними в Красному Лучі автобусами стали моделі великого класу «Волжанин-5270». У міській версії машини розраховано на 110 пасажирів, місць для сидіння — 33. Приміська модифікація «52701» має меншу місткість — 90 осіб, зате місць для сидіння тут більше — 41.

Захід стане ближче

Директор ТОВ «Редрейтранс» Олег Киященко напівжартівливо-напівсерйозно рекомендує заздалегідь купувати квитки до Італії — «інакше можете спізнитися», і пояснює, що внаслідок перемовин з італійськими партнерами «Редрейтранс» відкриває новий маршрут міжнародного сполучення Луганськ—Неаполь. Потреба в цьому є. Як показав моніторинг транспортного ринку України, сьогодні автобусом наша людина може дістатися до Італії лише з Києва та західних регіонів України. Жителям східної частини країни до Європи дістатися важче. «Редрейтранс» узявся за розв'язання цієї проблеми. З 2001 року його автобуси тричі на тиждень працюють на регулярних маршрутах Луганськ—Крефельд і Харків—Дуйсбург. Новий маршрут до Неаполя проходитиме через Донецьк і Харків. До речі, вартість квитка в Німеччину до пункту призначення становить приблизно сто євро.

Крім пасажирських перевезень, автопідприємство надає послуги з перевезення вантажів. На його балансі 35 автопоїздів марки «Вольво», «Рено», «Манн», «Мерседес», це експорт-імпорт у західному напрямку — Італія, Франція, Німеччина, Румунія, Балканські країни. Рухомий склад постійно оновлюється. За словами директора ТОВ «Редрейтранс», нещодавно підписано контракт із компанією «Мерседес» на поставку тягачів класифікації Євро-5 за екологічністю.

— Завдяки нашому багаторічному досвіду, довгостроковим контрактам з відправниками вантажу й вантажоодержувачами, а це великі підприємства країни, — розповідає Олег Киященко, — роботи в нас багато. З 1996 року ми є дійсними членами Асоціації міжнародних автомобільних перевізників. За цей час внесли багато пропозицій із приводу поліпшення роботи автотранспортного ринку країни, оскільки загалом це піде на користь українській економіці.

Алла АНТІПОВА.
Луганська область.
Фото автора.

Корпорація «Транспортний союз Донбасу» теж претендує на статус окремої держави

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу»

Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Статтю 28 Господарського процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 6, ст. 56) після частини п'ятої доповнити новою частиною такого змісту:

«Довіреність громадянина, який є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, за зверненням якого прийнято рішення про надання такої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги».

У зв'язку з цим частину шосту вважати частиною сьомою.

2. Частину першу статті 248 Сімейного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21-22, ст. 135) доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) на безоплатну правову допомогу в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

3. Частину третю статті 245 Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356) після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Довіреність суб'єкта права на безоплатну вторинну правову допомогу, за зверненням якого прийнято рішення про надання такої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги».

У зв'язку з цим абзац п'ятий вважати абзацом шостим.

4. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., №№ 40-42, ст. 492):

1) статтю 12 доповнити частиною другою такого змісту:

«2. Безоплатна правова допомога надається в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги»;

2) частину другу статті 42 доповнити абзацом другим такого змісту:

«Довіреність фізичної особи, яка є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, за зверненням якої прийнято рішення про надання такої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги».

5. Частину третю статті 16 Кодексу адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., №№ 35-37, ст. 446) викласти в такій редакції:

«3. Підстави і порядок надання безоплатної правової допомоги визначаються законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

6. У статті 5 Закону України «Про міліцію» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 4, ст. 20; Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 10, ст. 187; 2011 р., № 51, ст. 557):

1) абзац другий частини п'ятої після слів «правовою допомогою захисника» доповнити словами «у тому числі безоплатною правовою допомогою відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги»;

2) абзац четвертий частини восьмої доповнити словами «у тому числі безоплатною правовою допомогою відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

7. Частину шосту статті 6 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 22, ст. 262) викласти в такій редакції:

«Особи, реабілітовані відповідно до цього Закону, мають право на безоплатну правову допомогу відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги, щодо питань, пов'язаних з реабілітацією».

8. Частину другу статті 22 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425; 1996 р., № 1, ст. 1) викласти в такій редакції:

«Ветерани війни та особи, на яких поширюється дія цього Закону, отримують безоплатну правову допомогу щодо питань, пов'язаних з їх соціальним захистом, а також звільняються від судових витрат, пов'язаних з розглядом цих питань».

9. Частину сьому статті 11 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 6, ст. 35; 2007 р., № 15, ст. 194) після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

«вживають вичерпних заходів щодо забезпечення дітям доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

У зв'язку з цим абзаци третій — п'ятий вважати відповідно абзацами четвертим — шостим.

10. Статтю 5 Закону України «Про звернення громадян» (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 47, ст. 256) доповнити частиною сьомою такого змісту:

«Звернення про надання безоплатної правової допомоги розглядаються в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

11. Частину четверту статті 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами) доповнити пунктами 11^{1} та 11^{2} такого змісту:

«11^{1}) вносить на розгляд ради пропозиції про утворення спеціалізованої установи з надання безоплатної первинної правової допомоги;

11^{2}) вносить на розгляд ради пропозиції щодо кандидатури на посаду керівника установи з надання безоплатної первинної правової допомоги».

12. Статтю 25 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190 із наступними змінами) доповнити пунктом 4^{1} такого змісту:

«4^{1}) забезпечує надання безоплатної первинної правової допомоги».

13. Статтю 22 Закону України «Про психіатричну допомогу» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 19, ст. 143) доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Особа, щодо якої суд розглядає справу про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку, має право на безоплатну правову допомогу в порядку, встановленому законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, протягом розгляду справи в суді».

14. Частину другу статті 3 Закону України «Про охорону дитинства» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142) викласти в такій редакції:

«Держава гарантує всім дітям рівний доступ до безоплатної правової допомоги, необхідної для забезпечення захисту їхніх прав, на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

15. У Законі України «Про попередження насильства в сім'ї» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 10, ст. 70; 2009 р., № 13, ст. 153):

1) частину третю статті 8 доповнити абзацом тринадцятим такого змісту:

«у випадках, установлених законом, вживають вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги»;

2) абзац четвертий частини четвертої статті 9 доповнити словами «та у випадках, установлених законом, вживають вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги».

16. Статтю 3 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 6, ст. 147; 2006 р., № 49, ст. 484) доповнити абзацом чотирнадцятим такого змісту:

«вжиття вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

17. Абзац сьомий частини першої статті 13 Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (Відомості Верховної Ради України, 2009 р., № 23, ст. 284) доповнити словами «а також вживати вичерпних заходів щодо забезпечення доступу до безоплатної правової допомоги на підставах та в порядку, встановлених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

18. Пункт 3 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 9, ст. 58; із змінами, внесеними Законом України від 17 травня 2012 року № 4711-VI) після абзацу шостого доповнити новим абзацом такого змісту:

«здійснює заходи щодо забезпечення функціонування системи безоплатної правової допомоги».

У зв'язку з цим абзаци сьомий — дев'ятий вважати абзацами восьмим — десятим.

19. У Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 16, ст. 146):

1) у пункті 16 частини першої статті 1 слово «тимчасового» замінити словом «додаткового»;

2) абзац дев'ятий частини дванадцятої статті 7 доповнити словами «відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги»;

3) частину другу статті 28 доповнити пунктом 6^{1} такого змісту:

«6^{1}) роз'яснення порядку звернення щодо надання безоплатної правової допомоги відповідно до закону, що регулює надання безоплатної правової допомоги».

II. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, крім пунктів 1, 3, підпункту 2 пункту 4, пунктів 6-9, 13, 15-17 розділу I цього Закону, які набирають чинності одночасно з набранням чинності розділом III Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
6 листопада 2012 року.
№ 5477-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 24, ст. 167; 2009 р., № 42, ст. 634) такі зміни:

1. Пункт 3 статті 1 замінити трьома пунктами такого змісту:

«3) вітчизняна техніка і обладнання для агропромислового комплексу — виготовлені підприємствами вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу техніка і обладнання, зазначені у пункті 1 цієї статті, у разі якщо ступінь їх локалізації перевищує 60 відсотків, крім тракторів та інших самохідних енергетичних засобів сільськогосподарського призначення, спеціальних автомобілів сільськогосподарського призначення, самохідних та причіпних комбайнів, ступінь локалізації яких має перевищувати показник, встановлений Кабінетом Міністрів України;

4) підприємства вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу — резиденти на території України, які виробляють вітчизняну техніку і обладнання для агропромислового комплексу;

5) ступінь локалізації — питома вага вартості сировини, матеріалів, вузлів, агрегатів, деталей і комплектуючих виробів вітчизняного виробництва у собівартості техніки і обладнання, зазначених у пункті 1 цієї статті».

2. Статтю 2 викласти в такій редакції:

«Стаття 2. Вітчизняне машинобудування для агропромислового комплексу

1. Вітчизняне машинобудування для агропромислового комплексу є елементом системи інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу.

2. Вітчизняне машинобудування для агропромислового комплексу є сукупністю промислових підприємств, науково-дослідних, проектно-конструкторських організацій, навчальних закладів та інших установ, незалежно від форми власності, які забезпечують системний підхід до створення, проведення випробувань, організації виробництва, експлуатації, ремонту, технічного обслуговування та послуг, моніторингу ринку, навчання кадрів з метою забезпечення потреб сільськогосподарського виробництва, харчової та переробної промисловості у вітчизняній техніці і обладнанні для агропромислового комплексу.

3. Нормативно-правові, економічні та організаційні засади вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу визначаються і здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику».

3. У статті 5 слова «уповноважений центральний орган виконавчої влади, повноваження якого визначаються відповідно до Конституції та законів України» замінити словами «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику».

4. Статтю 6 доповнити пунктом 6 такого змісту:

«6) затвердження порядку визначення ступеня локалізації виробництва підприємствами вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу».

5. У статті 7:

1) у назві слова «відповідного уповноваженого центрального органу виконавчої влади» замінити словами «центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику»;

2) у частині першій слова «відповідний уповноважений центральний орган виконавчої влади» замінити словами «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику»;

3) частину третю виключити.

6. У частині першій статті 8:

в абзаці першому слова і цифри «протягом 2003-2010 років» виключити;

в абзаці другому слова «уповноважений орган, який здійснює державну політику розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» замінити словами «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику».

7. У назві статті 9 слова «центрального органу виконавчої влади» замінити словом «органу».

8. У статті 10 слова «реалізує необхідні для стимулювання пріоритетного розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу контрольно-наглядові та дозвільно-реєстраційні функції» замінити словами «забезпечує реалізацію необхідних для стимулювання пріоритетного розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу контрольно-наглядових та дозвільно-реєстраційних функцій».

9. У частині першій статті 12 слова і цифри «на 2003-2010 роки» виключити.

10. Статтю 14 викласти в такій редакції:

«Стаття 14. Закупівля техніки на умовах фінансового лізингу

Кошти державного бюджету, що спрямовуються на заходи, пов'язані із закупівлею техніки і обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу, та кредити, надані сільськогосподарським товаровиробникам за умови часткової компенсації за рахунок державного бюджету ставки по кредитах банків та лізингових платежів, спрямовуються виключно на вітчизняну техніку і обладнання для агропромислового комплексу».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів відповідно до цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
6 листопада 2012 року.
№ 5478-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до статті 8 Закону України «Про рекламу» щодо встановлення заборони зазначення ціни товарів, робіт та послуг не в грошовій одиниці України

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Статтю 8 Закону України «Про рекламу» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 8, ст. 62; 2008 р., № 18, ст. 197; 2010 р., № 34, ст. 486; 2012 р., № 39, ст. 463) доповнити частиною восьмою такого змісту:

«8. Інформація про ціни на товари, тарифи на послуги, наведені у рекламі, яка розміщується чи розповсюджується на території України, зазначається виключно у гривні».

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
6 листопада 2012 року.
№ 5481-VI.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про всеукраїнський референдум

Цей Закон визначає правові засади, організацію та порядок проведення всеукраїнського референдуму.

Розділ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття всеукраїнського референдуму

1. Всеукраїнський референдум є однією з форм безпосередньої демократії в Україні, способом здійснення влади безпосередньо Українським народом, що полягає у прийнятті (затвердженні) громадянами України (далі - громадяни) рішень з питань загальнодержавного значення шляхом таємного голосування в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 2. Законодавство про референдуми

1. Порядок підготовки і проведення всеукраїнського референдуму регулюється Конституцією України, цим Законом, а також іншими законодавчими актами України.

Стаття 3. Предмет всеукраїнського референдуму

1. Предметом всеукраїнського референдуму можуть бути будь-які питання за винятком тих, вирішення яких референдумом не допускається Конституцією України, законами України.

2. На всеукраїнський референдум можуть виноситися декілька питань з однієї проблеми.

3. За предметом всеукраїнський референдум може бути:

1) про схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрату чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України (конституційний референдум);

2) про зміну території України (ратифікаційний референдум);

3) щодо прийняття чи скасування закону України або внесення змін до чинного закону України (законодавчий референдум);

4) з будь-якого питання за винятком тих, щодо яких референдум не допускається згідно з Конституцією України (загальний референдум).

Стаття 4. Загальні засади всеукраїнського референдуму

1. Президент України проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою, якщо його ініційовано з додержанням встановлених Конституцією та законами України вимог щодо організації і порядку проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.

2. Результати народного волевиявлення на всеукраїнському референдумі є обов'язковими.

3. Новий всеукраїнський референдум з інших питань, що раніше виносилися на референдум, окрім внесення змін до розділів І, ІІІ і XIII Конституції України з одного й того самого питання, може бути проведено не раніше ніж через рік з дня оголошення результатів проведеного референдуму.

Реалізація ініціативи щодо внесення змін до розділів І, ІІІ і XIII Конституції України з одного й того самого питання можлива Верховною Радою України наступного скликання.

Стаття 5. Основні принципи проведення всеукраїнського референдуму

Всеукраїнський референдум проводиться на основі таких загальних принципів:

1) загального права голосу;
2) рівності;
3) законності;
4) прямого волевиявлення;
5) вільної участі у всеукраїнському референдумі;
6) таємності голосування;
7) особистої участі у голосуванні;
8) однократності голосування.

Стаття 6. Загальне право голосу

1. Право голосу на всеукраїнському референдумі мають громадяни України, яким на день голосування виповнилося вісімнадцять років. Громадяни України, які мають право голосу на всеукраїнському референдумі, є учасниками всеукраїнського референдуму.

2. Підставою реалізації громадянином України свого права голосу на всеукраїнському референдумі є його включення до списків учасників всеукраїнського референдуму на дільниці всеукраїнського референдуму. Учасник всеукраїнського референдуму реалізує своє право голосу під час всеукраїнського референдуму у порядку, встановленому цим Законом.

3. Документом, який посвідчує особу і громадянство України учасника всеукраїнського референдуму, є:

1) паспорт громадянина України;
2) тимчасове посвідчення громадянина;
3) картка (довідка) установи кримінально-виконавчої системи, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, громадянство, фотографію особи, підпис керівника та печатку установи (для осіб, які перебувають в установах кримінально-виконавчої системи);
4) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
5) дипломатичний паспорт;
6) службовий паспорт;
7) посвідчення члена екіпажу.

4. Документи, зазначені у пунктах 1 та 2 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання бюлетеня для участі у всеукраїнському референдумі і можуть бути використані на звичайних та спеціальних дільницях всеукраїнського референдуму.

5. Документи, зазначені у пунктах 3-7 частини третьої цієї статті, є підставою для отримання бюлетеня для участі у всеукраїнському референдумі і можуть бути використані на закордонних дільницях всеукраїнського референдуму, а також на спеціальних дільницях всеукраїнського референдуму, утворених на судах, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України. На закордонних дільницях всеукраїнського референдуму, утворених у країнах, до яких дозволений виїзд громадян України за паспортом громадянина України, підставою для отримання бюлетеня може бути паспорт громадянина України.

6. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі комісій з всеукраїнського референдуму як їх члени, а також у проведенні агітації всеукраїнського референдуму, здійсненні спостереження за проведенням всеукраїнського референдуму та інших заходах щодо підготовки та проведення всеукраїнського референдуму у порядку, визначеному цим та іншими законами України.

7. Будь-які прямі чи непрямі привілеї або обмеження прав громадян України на участь у всеукраїнському референдумі за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян України у процесі всеукраїнського референдуму, крім обмежень, передбачених Конституцією України та цим Законом.

8. Не має права голосу громадянин України, визнаний судом недієздатним.

9. Громадянин України, який проживає або перебуває в період підготовки і проведення всеукраїнського референдуму за межами України, має право голосу на всеукраїнському референдумі, реалізація якого забезпечується його включенням до списку учасників всеукраїнського референдуму на відповідній закордонній дільниці, утвореній згідно з цим Законом.

Стаття 7. Рівне право голосу

1. Громадяни України беруть участь у всеукраїнському референдумі на рівних засадах.

2. Кожний учасник всеукраїнського референдуму має один голос. Учасник всеукраїнського референдуму може використати свій голос тільки на одній дільниці всеукраїнського референдуму, де він включений до списку учасників всеукраїнського референдуму. Учасник всеукраїнського референдуму реалізує своє право голосу під час всеукраїнського референдуму у порядку, встановленому цим Законом.

3. Рівність прав і можливостей суб'єктів процесу всеукраїнського референдуму брати участь у процесі всеукраїнського референдуму забезпечується:

1) забороною втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування у процес всеукраїнського референдуму, за винятком випадків, передбачених цим Законом;

2) неупередженим ставленням органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб до ініціативної групи всеукраїнського референдуму, інших суб'єктів процесу референдуму;

3) забороною використання під час фінансування агітації всеукраїнського референдуму інших коштів, крім визначених цим Законом, виділених на забезпечення процесу всеукраїнського референдуму;

4) рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації до процесу всеукраїнського референдуму, об'єктивним та збалансованим висвітленням позицій на підтримку та проти питання всеукраїнського референдуму.

Стаття 8. Пряме волевиявлення на всеукраїнському референдумі

1. Громадяни України безпосередньо беруть участь у всеукраїнському референдумі та у вирішенні питань, які виносяться на референдум.

Стаття 9. Вільна участь у всеукраїнському референдумі

1. Участь громадян України у всеукраїнському референдумі є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у референдумі.

2. Всеукраїнський референдум є вільним. Громадянам України забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

3. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі учасника всеукраїнського референдуму, забороняється.

4. Для забезпечення умов для вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби в день голосування надається відпустка для участі в голосуванні не менш як на чотири години.

Стаття 10. Таємне голосування

1. Голосування на всеукраїнському референдумі є таємним: контроль за волевиявленням учасників всеукраїнського референдуму забороняється.

2. Членам комісій всеукраїнського референдуму, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного учасника всеукраїнського референдуму.

Стаття 11. Особисте голосування

1. Кожний учасник всеукраїнського референдуму голосує на референдумі особисто. Голосування за інших осіб чи передача учасником всеукраїнського референдуму права голосу будь-якій іншій особі забороняється.

Стаття 12. Однократність голосування

1. Кожен громадянин України, який має право голосу на всеукраїнському референдумі, може реалізувати це право під час проведення такого референдуму лише один раз і лише на одній дільниці референдуму.

Стаття 13. Публічність і відкритість процесу референдуму

1. Підготовка та проведення всеукраїнського референдуму здійснюються публічно і відкрито.

2. Для забезпечення публічності і відкритості процесу всеукраїнського референдуму комісії референдуму відповідно до своїх повноважень:

1) оприлюднюють відомості про свій склад, місцезнаходження та режим роботи, про утворення округів референдуму і дільниць;

2) забезпечують можливість ознайомлення громадян із списками учасників референдуму;

3) оприлюднюють результати процесу всеукраїнського референдуму;

4) надають іншу інформацію у випадках, передбачених цим Законом.

Стаття 14. Суб'єкти ініціювання всеукраїнського референдуму та призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму

1. Суб'єктами ініціювання всеукраїнського референдуму є Український народ, Верховна Рада України у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та цим Законом.

2. Суб'єктом призначення (проголошення) є Президент України та Верховна Рада України.

3. Конституційний референдум щодо внесення змін до розділів І, ІІІ, XIII Конституції України призначається Президентом України за ініціативою Верховної Ради України, з урахуванням вимог частини восьмої статті 22 цього Закону.

4. Ратифікаційний референдум щодо зміни території України призначається Верховною Радою України.

5. Всеукраїнський референдум за народною ініціативою проголошується Президентом України, з урахуванням вимог частини восьмої статті 22 цього Закону.

Стаття 15. Всеукраїнський референдум за народною ініціативою

1. Всеукраїнський референдум за народною ініціативою - це форма прийняття громадянами України рішень з питань загальнодержавного значення з урахуванням обмежень, встановлених Конституцією України та цим Законом.

2. Шляхом всеукраїнського референдуму за народною ініціативою Український народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні може реалізувати своє виключне право визначати і змінювати конституційний лад в Україні шляхом прийняття Конституції України (установчу владу) у порядку, який визначений цим Законом.

3. Шляхом всеукраїнського референдуму за народною ініціативою Український народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні, здійснюючи своє волевиявлення, може в порядку, який визначений цим Законом, схвалювати нову редакцію Конституції України, вносити зміни до Конституції України, скасовувати, визнавати таким, що втрачає чинність, чи визнавати нечинним закон про внесення змін до Конституції України.

4. Через всеукраїнський референдум за народною ініціативою Український народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні, здійснюючи своє волевиявлення, може в порядку, який визначений Конституцією України та цим Законом, приймати закони України (вносити до них зміни), крім законів, прийняття яких на референдумі не допускається згідно з Конституцією України, скасовувати закони України, визнавати закони України такими, що втратили чинність, чи визнавати нечинними закони України або окремі їх положення.

5. За народною ініціативою може бути проведено всеукраїнський референдум з будь-яких питань, за винятком тих, щодо яких всеукраїнський референдум не допускається згідно з Конституцією України.

6. Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області.

7. Указ Президента України щодо проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою опубліковується в офіційних друкованих виданнях протягом трьох днів з моменту його підписання.

Стаття 16. Всеукраїнський референдум щодо схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрати чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України

1. Всеукраїнський референдум щодо схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрати чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України - це форма реалізації Українським народом свого права визначати конституційний лад в Україні шляхом прийняття нової редакції Конституції України на всеукраїнському референдумі.

2. Всеукраїнський референдум щодо схвалення нової редакції Конституції України, внесення змін до Конституції України, скасування, втрати чинності чи визнання нечинним закону про внесення змін до Конституції України проголошується Президентом України за народною ініціативою.

Стаття 17. Всеукраїнський референдум щодо закону України про внесення змін до розділів І «Загальні засади», ІІІ «Вибори. Референдум», XIII «Внесення змін до Конституції України»

1. Законопроект про внесення змін до розділів І «Загальні засади», ІІІ «Вибори. Референдум», XIII «Внесення змін до Конституції України» подається до Верховної Ради України Президентом України або народними депутатами України, які становлять не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України і, за умови його прийняття не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України, затверджується всеукраїнським референдумом.

2. Указ Президента України щодо призначення всеукраїнського референдуму опубліковується в офіційних друкованих виданнях протягом трьох днів з моменту його підписання.

Стаття 18. Всеукраїнський референдум про зміну території України

1. Всеукраїнський референдум про зміну території України - це форма прийняття громадянами України рішення щодо затвердження закону про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України.

2. Постанова Верховної Ради України щодо проведення всеукраїнського референдуму опубліковується в офіційних друкованих виданнях протягом трьох днів з моменту її підписання.

Стаття 19. Форма питання референдуму

1. Питання референдуму - це текст, яким викладається пропозиція референдуму, у вигляді питального речення, що пропонує учаснику всеукраїнського референдуму чіткі відповіді «так» або «ні».

2. Питання референдуму повинно мати чітке і ясне формулювання, яке не допускає різних тлумачень.

Стаття 20. Обмеження щодо ініціювання та проведення всеукраїнського референдуму

1. Не може бути ініційовано призначення всеукраїнського референдуму щодо законопроектів з питань:

1) податків;
2) бюджету;
3) амністії.

2. На всеукраїнський референдум за народною ініціативою не може бути винесене (ініційоване) питання про зміну території України.

3. Тексти нової редакції Конституції України та законопроектів, що виносяться на конституційний та законодавчий референдум, не повинні скасовувати чи обмежувати зміст та обсяг існуючих прав і свобод людини і громадянина або бути спрямованими на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України.

Стаття 21. Обмеження щодо призначення (проголошення) референдуму

1. Всеукраїнський референдум не може призначатися (проголошуватися) чи проводитися в умовах воєнного чи надзвичайного стану на всій території України.

2. Якщо воєнний чи надзвичайний стан введений після призначення (проголошення) референдуму, суб'єкт призначення (проголошення) референдуму не пізніш як на третій день після введення такого стану приймає рішення про зупинення процесу референдуму до закінчення дії воєнного чи надзвичайного стану.

Стаття 22. Засади організації і проведення всеукраїнського референдуму

1. Організація і проведення всеукраїнського референдуму здійснюються відкрито і гласно.

2. Рішення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, що стосуються всеукраїнського референдуму, доводяться до відома громадян України через засоби масової інформації у строки, визначені цим Законом.

3. Держава гарантує громадянам України, політичним партіям та громадським організаціям, ініціативній групі з проведення всеукраїнського референдуму право вільно обговорювати доцільність проведення всеукраїнського референдуму, вести агітацію щодо питань, винесених на всеукраїнський референдум, на зборах, мітингах, демонстраціях, у друкованих виданнях, аудіовізуальними (електронними) засобами масової інформації.

4. Органи державної влади і органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані сприяти проведенню зборів і мітингів з обговорення питань, які виносяться на всеукраїнський референдум, завчасно сповіщати громадян України про час і місце їх проведення, надавати у необхідних випадках приміщення та здійснювати інші заходи для забезпечення вільного та свідомого волевиявлення громадян.

5. Рішення комісій референдуму, а також рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що стосуються всеукраїнського референдуму, доводяться ними до відома громадян через друковані засоби масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднюються в інший спосіб.

6. Засоби масової інформації зобов'язані об'єктивно висвітлювати хід підготовки і проведення референдуму, надавати збалансовану інформацію стосовно змісту питання референдуму та юридичних наслідків референдуму. Представникам засобів масової інформації гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з референдумом, а на засідання комісій референдуму та на дільницю референдуму в день голосування на умовах, визначених цим Законом. Комісії референдуму, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів зобов'язані в межах своїх повноважень надавати їм інформацію щодо підготовки і проведення референдуму.

7. Дипломатичні та інші офіційні представництва, консульські установи України, при яких утворені закордонні дільниці референдуму в державах, де проживає значна кількість громадян України, які мають право голосу, забезпечують опублікування в місцевих засобах масової інформації відомостей про час і місце голосування, про місцезнаходження відповідних дільниць референдуму, про порядок та строки звернення до дільничних комісій референдуму, зокрема з питань включення учасників всеукраїнського референдуму до списку учасників всеукраїнського референдуму на закордонній дільниці референдуму.

8. Президент України, Центральна виборча комісія зобов'язані здійснювати перевірку щодо відповідності Конституції України, законам України питань, які пропонується винести на всеукраїнський референдум, зокрема, за народною ініціативою.

Стаття 23. Процес всеукраїнського референдуму

1. Процес всеукраїнського референдуму розпочинається з дня оголошення Центральною виборчою комісією про початок процесу всеукраїнського референдуму.

2. Процес всеукраїнського референдуму завершується через п'ятнадцять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів референдуму.

Стаття 24. Суб'єкти процесу всеукраїнського референдуму

1. Суб'єктом відповідного виду процесу всеукраїнського референдуму у випадках, передбачених цим Законом, є:

1) громадяни України (учасники всеукраїнського референдуму);

2) Президент України як суб'єкт призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму;

3) Верховна Рада України як суб'єкт ініціювання та призначення всеукраїнського референдуму;

4) комісія з всеукраїнського референдуму, утворена відповідно до цього Закону або Закону України «Про Центральну виборчу комісію»;

5) ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму, утворена відповідно до цього Закону;

6) офіційні спостерігачі від ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму, зареєстровані відповідно до вимог цього Закону;

7) міжнародні спостерігачі, зареєстровані відповідно до вимог цього Закону.

Стаття 25. Порядок обчислення строків

1. Строки, визначені у цьому Законі, обчислюються в календарних днях; в окремих випадках строки обчислюються в годинах.

2. Першим днем строку, який відповідно до цього Закону має початися у зв'язку з настанням певної події, є день, наступний після дня настання вказаної події.

3. Останнім днем строку, який відповідно до цього Закону має закінчитися у зв'язку з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.

Розділ ІІ ПРИЗНАЧЕННЯ (ПРОГОЛОШЕННЯ) ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 26. Порядок призначення всеукраїнського референдуму про внесення змін до Конституції України

1. Президент України протягом п'яти днів після отримання від Голови Верховної Ради України закону про внесення змін до розділів І, ІІІ, XIII Конституції України видає указ про призначення всеукраїнського референдуму про внесення змін до Конституції України із зазначенням дати його проведення. Текст закону, що виноситься на затвердження всеукраїнським референдумом про внесення змін до розділів І, ІІІ, XIII Конституції України, обов'язково додається до указу Президента України.

2. Указом Президента України про призначення всеукраїнського референдуму про внесення змін до Конституції України визначається дата його проведення, якою є остання неділя п'ятдесятиденного строку від дня видання указу.

Стаття 27. Порядок призначення всеукраїнського референдуму про зміну території України

1. У разі прийняття закону про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України, укладеного Президентом України, Верховна Рада України приймає рішення про призначення всеукраїнського референдуму про зміну території України.

2. Постанова Верховної Ради України про призначення всеукраїнського референдуму про зміну території України має містити дату проведення всеукраїнського референдуму та сформульоване питання, що виноситься на референдум. Текст закону про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України обов'язково додається до постанови Верховної Ради України. Дата проведення відповідного всеукраїнського референдуму призначається на останню неділю п'ятдесятиденного строку від дня прийняття Верховною Радою України постанови про його призначення.

Стаття 28. Порядок проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою

1. Президент України після отримання рішення Центральної виборчої комісії про загальні підсумки збирання підписів громадян України під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму та виконанні вимог частини восьмої статті 22 цього Закону видає указ про проголошення референдуму із зазначенням дати його проведення та сформульованими питаннями або проектом закону, що виносяться на всеукраїнський референдум.

2. Указом Президента України про призначення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою визначається дата його проведення, якою є остання неділя п'ятдесятиденного строку від дня видання указу.

Стаття 29. Загальний порядок здійснення народної ініціативи

1. Народна ініціатива щодо проведення всеукраїнського референдуму здійснюється учасниками всеукраїнського референдуму шляхом збирання їх підписів під вимогою про проведення референдуму.

2. Президент України зобов'язаний проголосити всеукраїнський референдум за народною ініціативою, якщо його питання не порушують вимог Конституції України, законів України та якщо під вимогою про його проведення підписалося не менше ніж три мільйони громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи під цією вимогою зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області.

3. Збір підписів під вимогою щодо проведення всеукраїнського референдуму організовує і здійснює ініціативна група всеукраїнського референдуму, що утворюється і діє відповідно до цього Закону.

4. Збір підписів під вимогою щодо проведення всеукраїнського референдуму з певного питання проводиться протягом сорока днів з дня реєстрації ініціативної групи всеукраїнського референдуму, яка пропонує винести відповідне питання на всеукраїнський референдум.

Стаття 30. Порядок утворення ініціативної групи всеукраїнського референдуму

1. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму утворюється на зборах громадян України, в яких бере участь не менш як дві тисячі громадян України, які мають право голосу на всеукраїнському референдумі. Організаторами зборів можуть бути громадяни України, яким на день проведення зборів виповниться вісімнадцять років, політичні партії України, всеукраїнські громадські організації, зареєстровані відповідно до законодавства України. Забороняється проводити збори громадян щодо утворення ініціативної групи референдуму в органах державної влади, органах місцевого самоврядування.

2. Не пізніше ніж за п'ять календарних днів до дня проведення зборів громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму їх ініціатори повинні письмово повідомити про дату, час, місце і мету зборів Центральну виборчу комісію.

3. Центральна виборча комісія направляє на збори громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму представника (представників) для посвідчення факту проведення зборів.

4. Перед початком зборів громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму проводиться реєстрація учасників, складається їх список із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження, місця проживання із зазначенням адреси житла, номеру та серії паспорта та даних про час та орган видачі паспорта України, відомостей про документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України. Кожний учасник зборів громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму напроти свого прізвища ставить свій підпис, який засвідчує участь у зборах.

5. На зборах громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму обираються голова та секретар зборів, лічильна комісія, затверджується порядок денний зборів, до якого включаються питан-

ня про доцільність проведення всеукраїнського референдуму, формулюється питання, яке пропонується винести на всеукраїнський референдум, формується персональний склад ініціативної групи всеукраїнського референдуму.

6. У разі якщо більшість від присутніх учасників зборів громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму проголосує за проведення всеукраїнського референдуму та затвердить формулювання питання та/або тексту законопроекту, що пропонується на нього винести, обирається ініціативна група, якій доручається організація збирання підписів громадян України під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму та здійснення інших функцій, передбачених цим Законом.

7. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму (далі - ініціативна група) складається не менш як з п'ятисот громадян України, які на день її утворення мають право голосу. Збори утворюють лише одну ініціативну групу. На зборах складається список членів ініціативної групи із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження, місця проживання або місця перебування, відомостей про документи, що посвідчують особу та громадянство України.

8. На зборах громадян також визначається особа (далі - уповноважений представник ініціативної групи), яка буде представляти інтереси ініціативної групи, про що складається заява, яка підписується головою та секретарем зборів.

У заяві про призначення уповноваженого представника ініціативної групи зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові представника суб'єкта процесу референдуму;

2) його громадянство;

3) день, місяць і рік народження;

4) місце роботи, займана посада (заняття);

5) місце проживання, адреса житла, а також контактний номер телефону.

До заяви додається письмова згода запропонованої особи бути уповноваженим представником ініціативної групи.

Уповноважений представник ініціативної групи повинен відповідати вимогам частини другої статті 66 цього Закону.

Уповноважений представник ініціативної групи діє в межах прав, передбачених цим Законом.

9. За результатами зборів громадян України (далі - збори) оформляється протокол, в якому зазначаються дата, місце проведення, кількість їх учасників, інформація про обрання голови та секретаря зборів громадян України, хід обговорення питань порядку денного, чітке формулювання питань, які пропонується винести на всеукраїнський референдум, результати голосування з питань порядку денного, персональний склад ініціативної групи (у разі її обрання) та, відповідно до вимог частини восьмої цієї статті, дані про особу, визначену бути представником ініціативної групи. Протокол підписують голова та секретар зборів. Текст законопроекту, що пропонується винести на всеукраїнський референдум, є додатком до протоколу зборів. Списки учасників зборів, членів ініціативної групи є складовими протоколу зборів. До цих документів додається письмова згода кожної особи, включеної до ініціативної групи на входження до її складу.

10. Участь осіб на зборах громадян України щодо утворення ініціативної групи, яких пропонується ввести до складу ініціативної групи, не є обов'язковою, за умови наявності письмової згоди цих осіб бути членами ініціативної групи.

Письмова заява на згоду бути членом ініціативної групи має обов'язково містити прізвище, ім'я, по батькові такої особи, дату його народження та місця проживання із зазначенням адреси житла, відомостей про документи, що посвідчують його особу та громадянство України, згоду на відповідну участь, дату написання заяви та підпис.

11. У семиденний строк з дня проведення зборів уповноважений представник ініціативної групи, передає до Центральної виборчої комісії підписані головою і секретарем зборів документи проведених зборів, а саме:

протокол зборів;

список їх учасників;

список членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму;

заяву про призначення уповноваженого представника ініціативної групи;

письмові заяви кожного з членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму про згоду бути членом ініціативної групи;

письмову згоду особи бути уповноваженим представником ініціативної групи.

Список членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму подається до Центральної виборчої комісії також в електронному вигляді.

12. Центральна виборча комісія видає уповноваженому представнику ініціативної групи, який подав документи, зазначені у частині одинадцятій цієї статті, довідку про їх прийняття. Довідка має містити перелік прийнятих документів, число, місяць і рік, а також час їх прийняття, посаду і прізвище особи, яка прийняла документи.

Стаття 31. Реєстрація ініціативної групи із всеукраїнського референдуму

1. Центральна виборча комісія у п'ятиденний строк здійснює аналіз документів, передбачених частиною одинадцятою статті 30 цього Закону, на предмет відповідності вимогам законодавства і за результатами приймає постанову про реєстрацію ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму або про відмову у реєстрації ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму із зазначенням мотивів такого рішення.

2. Відмова в реєстрації ініціативної групи може бути прийнята з мотивів порушення Конституції України чи законів України під час її утворення та/або невідповідності питання чи тексту, що пропонується винести на всеукраїнський референдум, вимогам Конституції України та законам України.

Центральна виборча комісія для встановлення відповідності питання чи тексту, що пропонується винести на всеукраїнський референдум, вимогам Конституції України та законам України має право залучати інші органи державної влади, підприємства, установи, організації, які зобов'язані надати відповідні висновки до питань у строк, встановлений Центральною виборчою комісією.

3. У разі якщо Центральна виборча комісія прийняла рішення про відмову в реєстрації ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму, уповноваженому представнику ініціативної групи видається відповідне рішення.

4. Відмова Центральної виборчої комісії у реєстрації ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму або неприйняття нею рішення щодо реєстрації ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму можуть бути оскаржені ініціативною групою в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

5. Рішення Центральної виборчої комісії щодо реєстрації ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму повинно містити формулювання питань, які пропонується винести на всеукраїнський референдум.

6. Центральна виборча комісія не пізніш як на другий день з дня прийняття рішення про реєстрацію ініціативної групи видає представнику ініціативної групи свідоцтво про реєстрацію та посвідчення членів ініціативної групи за формами, встановленими Центральною виборчою комісією. У свідоцтві про реєстрацію ініціативної групи всеукраїнського референдуму зазначаються формулювання питання, щодо якого пропонується ініціювати референдум, та загальний строк збирання підписів, визначений датою реєстрації ініціативної групи з відповідного всеукраїнського референдуму.

Повідомлення про реєстрацію ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму, формулювання запропонованого ними питання референдуму, а також про початок і строк збору підписів громадян на підтримку цієї ініціативи у триденний строк публікуються в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр», а також за рішенням Центральної виборчої комісії оприлюднюються в інших друкованих виданнях та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації.

7. Плата за реєстрацію ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму не стягується.

8. Органам державної влади, органам місцевого самоврядування, а також підприємствам, установам, організаціям, які перебувають у державній та в комунальній власності, забороняється нести витрати, пов'язані з організацією і діяльністю ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму.

9. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму зобов'язана створити фонд всеукраїнського референдуму для організації збору підписів громадян України на підтримку висування ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, для фінансування діяльності по реалізації ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму.

10. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму до офіційного опублікування рішення про оголошення всеукраїнського референдуму вправі відкликати свою ініціативу шляхом подання в Центральну виборчу комісію протоколів зборів більш ніж половини її членів. За результатами розгляду представлених документів Центральна виборча комісія ухвалює рішення про припинення діяльності такої ініціативної групи та припинення ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму. Відповідне рішення публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніше ніж на третій день з дня прийняття.

11. Центральна виборча комісія відмовляє в реєстрації іншим ініціативним групам, що виносять на референдум питання, які за змістом чи по суті тотожні питанням, які винесені на всеукраїнський референдум ініціативною групою, вже зареєстрованою Центральною виборчою комісією.

Стаття 32. Порядок збирання підписів ініціативною групою

1. З дня одержання свідоцтва про свою реєстрацію ініціативна група референдуму має право безперешкодно збирати підписи громадян України під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму.

2. Підписи громадян України збираються на підписних листах, форма яких встановлюється Центральною виборчою комісією. Ініціативна група з всеукраїнського референдуму має право виготовляти підписні листи встановленої форми друкарським способом, шляхом фотокопіювання або іншим чином.

3. Підписний лист обов'язково містить дату реєстрації ініціативної групи, порядковий номер підписного листа, зазначення адміністративно-територіальної одиниці, де збираються підписи (повну назву села, селища, міста (територіальної громади), де проводиться збір підписів, а також району, області, Автономної Республіки Крим, до складу яких входить ця територіальна одиниця), точне формулювання питання, що пропонується винести на всеукраїнський референдум. У випадку ініціювання конституційного чи законодавчого референдуму до підписного листа додається текст відповідного проекту.

Підписний лист повинен мати графи, в яких позначаються порядковий номер громадянина України у підписному листі; прізвище, ім'я та по батькові громадянина України; рік народження громадянина України (для учасників, яким у рік проведення референдуму виповнюється вісімнадцять років, - число, місяць та рік народження); громадянство; місце проживання громадянина України та адреса житла; назва, номер і серія документа, що посвідчує особу громадянина України, з числа передбачених цим Законом; дата проставлення підпису учасником всеукраїнського референдуму; особистий підпис громадянина (учасника всеукраїнського референдуму), графу «Примітки».

4. В одному підписному листі враховуються підписи громадян України лише одного населеного пункту, в якому збиралися підписи.

5. Збирання підписів на підтримку проведення всеукраїнського референдуму здійснюється лише членами зареєстрованої ініціативної групи із всеукраїнського референдуму і лише з дня видачі свідоцтва про реєстрацію ініціативної групи з всеукраїнського референдуму.

6. Громадянин України, який підтримує вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, ставить на підписному листі свій підпис і дату підписання. Громадянин власноручно на підписному листі зазначає прізвище, ім'я, по батькові, дату народження, номер і серію документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, та місце проживання. У разі якщо через фізичні вади громадянин не має можливості внести зазначені відомості до підписного листа власноручно, на його прохання це може зробити член ініціативної групи, який збирає підписи, про що біля такого підпису робиться відмітка такого члена ініціативної групи. За відсутності паспорта чи іншого документа, що посвідчує особу, громадянин не може ставити свій підпис на підписному листі. У разі виявлення такого підпису він вважається недійсним і не враховується.

7. Громадянин України, який підтримує вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, вправі ставити підпис у підтримку однієї й тієї ж ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму тільки один раз.

У разі виявлення декількох підписів однієї і тієї ж особи, дійсним вважається лише один підпис.

8. Кожний підписний лист повинен бути засвідчений підписом члена ініціативної групи, який здійснював збір підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму. При засвідченні підписного листа член ініціативної групи, що здійснював збір підписів, вказує свої прізвище, ім'я та по батькові, дату народження, місце проживання, серію, номер і дату видачі документа, що посвідчує особу та громадянство України, а також ставить свій підпис і дату його внесення.

9. Член ініціативної групи, який збирав підписи, проставляє цифрами і прописом кількість зібраних у цьому підписному листі підписів громадян України.

10. Збір підписів у підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму може здійснюватися за місцем навчання, проживання та у інших місцях, де збирання підписів не заборонені законом.

11. Участь органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів управління підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, у збиранні підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму не допускається.

Забороняється в процесі збирання підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму примушувати громадян ставити свої підписи або винагороджувати їх за це в будь-якій формі.

Забороняється збирання підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму у місцях видачі заробітної плати, пенсій, допомоги, стипендій, інших соціальних виплат, надання благодійної допомоги.

12. Витрати на збирання підписів громадян на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму здійснюються за рахунок коштів фонду референдуму, створеного ініціативною групою відповідно до вимог цього Закону.

Стаття 33. Передача ініціативною групою підписних листів до Центральної виборчої комісії

1. Після завершення збирання підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, але не пізніше дати закінчення строку збору підписів, зазначеної у свідоцтві про реєстрацію, ініціативна група підраховує кількість зібраних підписів по кожній адміністративно-територіальній одиниці, визначеній частиною другою статті 133 Конституції України, а також загальну кількість зібраних підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму. За результатами підрахунку складається протокол про підсумки збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, складений за встановленою Центральною виборчою комісією формою, який підписується уповноваженим представником ініціативної групи.

2. Підписні листи, пронумеровані та зброшуровані у вигляді папок окремо по кожній адміністративно-територіальній одиниці, визначеній частиною другою статті 133 Конституції України, та протокол про підсумки збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму передаються уповноваженим представником ініціативної групи в Центральну виборчу комісію не пізніше 24 години дня, у який минає строк збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму.

3. Прийняття документів Центральною виборчою комісією здійснюється шляхом завірення кожної папки з підписними листами своєю печаткою, перевірки відповідності кількості представлених підписних листів їх кількості, зазначеній в протоколі про підсумки збирання підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, і виданням представнику ініціативної групи офіційного документа, який підтверджує прийом підписних листів із зазначенням кількості прийнятих підписних листів, заявленої ініціативною групою з проведення всеукраїнського референдуму кількості підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, дати й часу прийому підписних листів.

4. Якщо зареєстрованими ініціативними групами з проведення всеукраїнського референдуму до 24 години дня, у який минає строк збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, не виконані дії, зазначені в частині другій цієї статті, Центральна виборча комісія ухвалює рішення про припинення проведення ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму. Відповідне рішення публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніше ніж на третій день з дня прийняття.

Стаття 34. Підрахунок підписів Центральною виборчою комісією

1. Центральна виборча комісія після надходження підписних листів та протоколів протягом семи календарних днів з дня їх отримання перевіряє дотримання порядку збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму, правильність оформлення підписних листів, вибірково перевіряє достовірність відомостей про громадян, що містяться в підписних листах, та їхніх підписів і узагальнює підсумки збору підписів на підтримку ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму. Процедура здійснення перевірки визначається Центральною виборчою комісією.

2. У разі звернення Центральною виборчою комісією до Міністерства внутрішніх справ України та Генеральної прокуратури України щодо забезпечення перевірки відомостей про громадян України, внесених до підписних листів, Міністерство внутрішніх справ України та Генеральна прокуратура України зобов'язані здійснити відповідну перевірку та повідомити про її результати, у строки, визначені Центральною виборчою комісією.

3. При встановленні на підставі підписних листів кількості громадян України, які підтримали проведення всеукраїнського референдуму, не враховуються підписи окремих громадян України:

1) у разі відсутності у підписному листі всіх або окремих відомостей про громадянина України, який підтримує своїм підписом проведення референдуму, передбачених формою підписного листа;

2) записи та підписи, вчинені замість громадянина України іншою особою, за винятком підстав, зазначених у цьому Законі;

3) вчинені особою, яка на день вчинення підпису не мала права голосу;

4) якщо підписи вчинені громадянином України декілька разів;

5) в інших випадках, передбачених цим Законом.

4. При встановленні на підставі підписних листів кількості громадян України, які підтримали проведення референдуму, не враховуються підписні листи:

1) якщо підписи громадян України зібрані особою, яка на день збору підписів не мала права голосу та/або не є членом відповідної ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму;

2) які містять недостовірні відомості про особу, яка збирала підписи громадян України;

3) у яких відсутні відомості про особу, яка збирала підписи громадян України;

4) у яких замість підпису особи, яка збирала підписи громадян України, міститься підпис іншої особи;

5) у яких підписи громадян України зібрані в органах державної влади та органах місцевого самоврядування та у місцях, визначених частиною дев'ятою статті 32 цього Закону;

6) невстановленої форми.

5. За підсумками перевірки Центральна виборча комісія ухвалює рішення про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму.

6. У разі якщо кількості підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, достатньо для призначення всеукраїнського референдуму Центральна виборча комісія зазначає це у своєму рішенні про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму.

7. У разі якщо кількості підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, недостатньо для призначення всеукраїнського референдуму Центральна виборча комісія приймає мотивоване рішення про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму, в якому зазначає про недостатність підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, кількість та підстави неврахування підписів окремих громадян України та підписних листів. Одночасно з цим рішенням Центральна виборча комісія приймає рішення про припинення ініціативи щодо проведення відповідного всеукраїнського референдуму.

8. Рішення Центральної виборчої комісії про припинення ініціативи щодо проведення відповідного всеукраїнського референдуму не пізніше наступного дня від дня його прийняття видається (направляється) уповноваженому представнику ініціативної групи та публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніше ніж на третій день з дня прийняття.

9. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму після одержання копії рішення, зазначеного в частині сьомій цієї статті, вправі оскаржити його в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

Стаття 35. Подання Президенту України рішення про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму

1. У разі якщо ініціативною групою зібрано не менше ніж три мільйони підписів громадян, Центральна виборча комісія не пізніше як на наступний день після прийняття Центральною виборчою комісією рішення про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму передає його Президенту України для підготовки указу про проголошення всеукраїнського референдуму в порядку, передбаченому цим Законом.

Розділ III ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 36. Оголошення про початок процесу всеукраїнського референдуму

1. Оголошення про початок процесу всеукраїнського референдуму здійснює Центральна виборча комісія на своєму засіданні, про що зазначається у протоколі засідання комісії.

Офіційним оголошенням є відповідне оголошення головуючим на засіданні Центральної виборчої комісії про початок процесу відповідного всеукраїнського референдуму.

2. Оголошення про початок процесу всеукраїнського референдуму здійснюється на наступний день після дня опублікування постанови Верховної Ради України про призначення всеукраїнського референдуму чи указу Президента України про призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму.

3. Витяг з протоколу засідання Центральної виборчої комісії про оголошення початку процесу всеукраїнського референдуму оприлюднюється Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» не пізніше ніж на третій день з дня оголошення.

Стаття 37. Округи з всеукраїнського референдуму

1. Всеукраїнський референдум проводиться в єдиному загальнодержавному окрузі референдуму, який включає в себе всю територію України та закордонний округ.

Для проведення всеукраїнського референдуму Центральна виборча комісія утворює в єдиному загальнодержавному окрузі референдуму 225 територіальних округів. Кількість таких округів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі встановлюється Центральною виборчою комісією. Територіальні округи для проведення всеукраїнського референдуму утворюються з приблизно рівною кількістю громадян, які мають право голосу на всеукраїнському референдумі.

2. Рішення про утворення територіальних округів для проведення всеукраїнського референдуму приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як на п'ятий день з дня опублікування відповідного указу Президента України чи постанови Верховної Ради України про призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму.

3. Закордонний округ складають усі закордонні дільниці, призначені для голосування на всеукраїнському референдумі.

4. Рішення Центральної виборчої комісії про утворення територіальних округів для проведення всеукраїнського референдуму із зазначенням їх номерів, територіальних меж та центрів публікується Центральною виборчою комісією в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр» та інших регіональних засобах масової інформації не пізніше ніж на третій день з дня їх утворення.

Стаття 38. Дільниці референдуму

1. Для підготовки організації і проведення голосування та підрахунку голосів учасників референдуму використовуються дільниці референдуму.

2. Дільниця референдуму може бути звичайною, спеціальною або закордонною.

3. Дільниці референдуму утворюються не пізніше як за тридцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі. У виняткових випадках дільниці референдуму утворюються не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі з одночасним утворенням дільничних комісій референдуму.

4. Дільниці референдуму утворюються з кількістю учасників всеукраїнського референдуму від двадцяти осіб до двох тисяч п'ятисот осіб.

Дільниці за розміром поділяються на:

1) малі - з орієнтовною кількістю учасників референдуму від 20 до 500 осіб;

2) середні - з орієнтовною кількістю учасників референдуму від 500 до 1500 осіб;

3) великі - з орієнтовною кількістю учасників референдуму від 1500 до 2500 осіб.

Якщо на відповідній території, у відповідному закладі чи установі налічується менша або більша від зазначених меж чисельність учасників всеукраїнського референдуму і їх (або їх надлишок) неможливо віднести до іншої дільниці або неможливо утворити додаткову дільницю у межах цього територіального округу, у відповідному закладі чи установі, дільниця може бути утворена з меншою або більшою від відповідних граничних значень чисельністю учасників всеукраїнського референдуму.

5. Окружна комісія референдуму своїм рішенням встановлює єдину нумерацію дільниць референдуму у межах територіального округу.

Стаття 39. Звичайні дільниці всеукраїнського референдуму

1. Звичайні дільниці референдуму утворюються для організації голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем їх проживання.

Звичайні дільниці референдуму утворюються окружними комісіями референдуму за поданням виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад, а у разі відсутності таких органів - за пропозицією відповідно сільських, селищних, міських голів, голів районних у містах рад або посадових осіб, які відповідно до закону здійснюють їх повноваження. Зазначені подання вносяться до окружної комісії референдуму відповідними органами чи посадовими особами не пізніше ніж за тридцять вісім днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі.

Окружна комісія референдуму своїм рішенням визначає межі кожної звичайної дільниці з всеукраїнського референдуму (назва населеного пункту, вулиця, перелік житлових будинків), а також місцезнаходження дільничної комісії з всеукраїнського референдуму та приміщення для голосування.

2. Окружні комісії референдуму утворюють звичайні дільниці з всеукраїнського референдуму не пізніше ніж за тридцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі.

3. У разі якщо у встановлений цією статтею строк не надійшли подання щодо утворення звичайних дільниць окружна комісія референдуму утворює їх на підставі подань відповідної обласної, м. Києва, м. Севастополя державної адміністрації.

Стаття 40. Спеціальні дільниці всеукраїнського референдуму

1. Спеціальні дільниці референдуму утворюються у стаціонарних лікувальних закладах, на суднах, які перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, в установах кримінально-виконавчої системи та в інших місцях тимчасового перебування учасників всеукраїнського референдуму з обмеженими можливостями пересування. Спеціальні дільниці з всеукраїнського референдуму утворюються таким чином, щоб учасники всеукраїнського референдуму могли проголосувати, не порушуючи режиму перебування в закладі (установі). Не допускається утворення однієї спеціальної дільниці для двох і більше закладів чи установ.

Спеціальні дільниці референдуму утворюються окружними комісіями референдуму за місцем розташування відповідних закладів чи установ або за місцем приписки судна чи полярної станції України на підставі подань районних державних адміністрацій чи виконавчих комітетів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад не пізніше ніж за тридцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі. Зазначені подання повинні надійти до відповідної окружної комісії референдуму не пізніш як за тридцять вісім днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі.

У поданні щодо утворення спеціальної дільниці з всеукраїнського референдуму у відповідному закладі чи установі зазначаються:

1) назва закладу чи установи;

2) юридична адреса закладу чи установи;

3) орієнтовна кількість учасників всеукраїнського референдуму, що перебуватимуть у закладі чи установі на день проведення всеукраїнського референдуму;

4) наявність відповідного приміщення для голосування та його адреса (у разі, якщо адреса приміщення для голосування відмінна від юридичної адреси закладу чи установи);

5) зобов'язання керівництва закладу чи установи щодо забезпечення відкритого доступу до приміщення для голосування членів відповідної комісії з всеукраїнського референдуму та осіб, які за цим Законом мають право бути присутніми при голосуванні та підрахунку голосів.

2. У поданні щодо утворення спеціальної дільниці з всеукраїнського референдуму на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, зазначаються:

1) назва судна;

2) порт приписки судна;

3) орієнтовна кількість учасників всеукраїнського референдуму на судні;

4) останній перед днем проведення всеукраїнського референдуму день виходу судна у плавання з порту приписки;

5) орієнтовний найближчий до дня проведення всеукраїнського референдуму час заходу судна у порт України.

3. У військових частинах (формуваннях) дільниці з всеукраїнського референдуму, як правило, не утворюються. Військовослужбовці голосують на звичайних дільницях, розташованих за межами військових частин (формувань). Спеціальна дільниця з всеукраїнського референдуму на те-

риторії військової частини (формування), дислокованої за межами населеного пункту, може утворюватися як виняток Центральною виборчою комісією за поданням відповідної окружної комісії з всеукраїнського референдуму. Таке подання повинно надійти до Центральної виборчої комісії не пізніш як за тридцять три дні до дня голосування на всеукраїнському референдумі. У поданні крім відомостей, передбачених частиною шостою цієї статті, надається обґрунтування необхідності утворення відповідної спеціальної дільниці.

Підставою для такого подання є звернення командира військової частини (формування) до відповідної окружної комісії з всеукраїнського референдуму, яке повинно надійти не пізніш як за тридцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі. У зверненні зазначаються:

1) номер та (або) адреса військової частини (формування);

2) обґрунтування необхідності утворення спеціальної дільниці з всеукраїнського референдуму у військовій частині (формуванні);

3) орієнтовна кількість учасників всеукраїнського референдуму на такій дільниці;

4) наявність відповідного приміщення для голосування та його адреса (у разі, якщо адреса приміщення для голосування відмінна від юридичної адреси військової частини (формування);

5) зобов'язання щодо забезпечення відкритого доступу до приміщення для голосування членів відповідної комісії з всеукраїнського референдуму та осіб, які за цим Законом мають право бути присутніми при голосуванні та підрахунку голосів.

4. У винятковому випадку утворення нового стаціонарного лікувального закладу, установи кримінально-виконавчої системи чи іншого закладу (установи) з тимчасовим перебуванням учасників всеукраїнського референдуму з обмеженими можливостями пересування, непередбаченого виходу у плавання судна під Державним Прапором України чи непередбаченого утворення (передислокації) військової частини (формування), дислокованої за межами населеного пункту, спеціальна дільниця може утворюватися Центральною виборчою комісією не пізніш як за п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі за поданням відповідної окружної комісії всеукраїнського референдуму. Зазначене подання вноситься окружною комісією всеукраїнського референдуму не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі на підставі відповідного звернення районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської, районної у місті (у разі її створення) ради, командира військової частини (формування). У зверненні зазначаються відомості, передбачені відповідно частинами першою, другою чи третьою цієї статті.

5. Окружна комісія з всеукраїнського референдуму надає Центральній виборчій комісії пропозиції щодо номера дільниці у разі утворення спеціальної дільниці відповідно до частини четвертої цієї статті.

Стаття 41. Закордонні дільниці з всеукраїнського референдуму

1. Закордонні дільниці з всеукраїнського референдуму утворюються Центральною виборчою комісією не пізніше ніж за тридцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі за поданням Міністерства закордонних справ України.

Закордонні дільниці з всеукраїнського референдуму утворюються при дипломатичних та інших офіційних представництвах і консульських установах України за кордоном, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України.

Подання Міністерства закордонних справ України повинно надійти до Центральної виборчої комісії не пізніш як за тридцять вісім днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі. Таке подання підписується Міністром закордонних справ України та скріплюється печаткою Міністерства. У поданні зазначаються:

1) назва іноземної держави, в якій утворюється закордонна дільниця;

2) назва та адреса дипломатичного, іншого офіційного представництва чи консульської установи України за кордоном, при якому утворюється дільниця, найменування та адреса військової частини (формування), дислокованої за межами України;

3) назва та адреса приміщення для голосування;

4) наявність письмової згоди компетентних органів влади країни перебування на утворення закордонної дільниці з всеукраїнського референдуму, у тому числі з приміщенням для голосування за межами офіційного представництва чи консульської установи України;

5) межі кожної закордонної дільниці з всеукраїнського референдуму з урахуванням територій консульських округів або їх частин;

6) орієнтовна кількість учасників всеукраїнського референдуму, які будуть внесені до списків учасників всеукраїнського референдуму на відповідній дільниці.

2. Перелік держав, де проживає значна кількість учасників всеукраїнського референдуму, визначається Центральною виборчою комісією не пізніше ніж за сорок два дні до дня голосування на всеукраїнському референдумі за поданням Міністерства закордонних справ України.

В окремих випадках закордонна дільниця з всеукраїнського референдуму може бути утворена з приміщенням для голосування за межами приміщення офіційного представництва чи консульської установи України. Така закордонна дільниця з всеукраїнського референдуму може бути утворена тільки на території великих міст держави, у яких проживає чи перебуває не менше однієї тисячі громадян України, які мають право участі у всеукраїнському референдумі. Для забезпечення своєчасного утворення закордонних дільниць з всеукраїнського референдуму Міністерство закордонних справ України невідкладно після оголошення рішення про проведення всеукраїнського референдуму звертається до органів влади іноземних держав з проханням дати згоду, зокрема, на утворення дільниць з всеукраїнського референдуму з приміщенням для голосування за межами приміщень офіційних представництв, консульських установ України.

3. Центральна виборча комісія своїм рішенням визначає межі кожної закордонної дільниці; назву та адресу дипломатичного, іншого офіційного представництва чи консульської установи України за кордоном, при якому утворюється дільниця, чи найменування та місце дислокації військової частини (формування), дислокованої за межами України; визначає приміщення для голосування на закордонній дільниці з всеукраїнського референдуму; встановлює єдину нумерацію закордонних дільниць з всеукраїнського референдуму.

Розділ IV
КОМІСІЇ РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 42. Система комісій референдуму

1. Систему комісій референдуму, що здійснюють підготовку та проведення всеукраїнського референдуму, становлять:

1) Центральна виборча комісія як центральна комісія референдуму;

2) окружні комісії референдуму;

3) дільничні комісії референдуму.

2. Повноваження комісій референдуму щодо підготовки та проведення референдуму здійснюються:

1) Центральною виборчою комісією - на всій території України та у закордонному окрузі референдуму;

2) окружною комісією референдуму - у межах територіального округу референдуму;

3) дільничною комісією референдуму - у межах дільниці референдуму.

3. Повноваження окружної комісії референдуму закордонного округу здійснює Центральна виборча комісія.

Стаття 43. Статус комісій референдуму

1. Комісії референдуму є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організовувати підготовку та проведення всеукраїнського референдуму та забезпечувати додержання та однакове застосування законодавства України про референдум.

2. Статус Центральної виборчої комісії визначається Конституцією України, Законом України «Про Центральну виборчу комісію», цим та іншими законами України. Центральна виборча комісія очолює систему комісій референдуму, які організовують підготовку і проведення всеукраїнського референдуму, і є комісією вищого рівня щодо всіх окружних та дільничних комісій референдуму, передбачених цим Законом.

3. Центральна виборча комісія не є правонаступником окружних комісій референдуму.

4. Статус окружних та дільничних комісій референдуму визначається цим Законом.

5. Окружна комісія референдуму є юридичною особою. Окружна комісія референдуму є комісією вищого рівня щодо всіх дільничних комісій референдуму в межах відповідного територіального округу референдуму.

6. Дільнична комісія референдуму не є юридичною особою. Дільнична комісія референдуму є суб'єктом відповідного процесу референдуму, має право звертатися в межах своїх повноважень до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до підприємств, закладів, установ та організацій, їх посадових та службових осіб. Дільнична комісія референдуму має власну печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією.

Стаття 44. Повноваження комісій всеукраїнського референдуму

1. Повноваження Центральної виборчої комісії щодо організації підготовки і проведення всеукраїнського референдуму визначені цим Законом та Законом України «Про Центральну виборчу комісію».

2. Окружна комісія референдуму:

1) забезпечує підготовку та проведення всеукраїнського референдуму у межах територіального округу;

2) здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства про всеукраїнський референдум на території округу;

3) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним комісіям референдуму;

4) утворює дільниці всеукраїнського референдуму, встановлює їх межі та єдину нумерацію в межах округу, повідомляє про це учасників всеукраїнського референдуму;

5) розподіляє кошти між дільничними комісіями референдуму відповідно до кошторисів витрат на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму, затверджених Центральною виборчою комісією; контролює забезпечення дільничних комісій референдуму приміщеннями, транспортом, зв'язком, розглядає інші питання матеріально-технічного забезпечення всеукраїнського референдуму на території округу;

6) контролює разом з дільничними комісіями референдуму складання списків громадян, які мають право голосу на всеукраїнському референдумі, та подання їх дільничними комісіями для ознайомлення громадськості;

7) заслуховує повідомлення дільничних комісій референдуму, керівників, інших посадових осіб місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій з питань, пов'язаних з підготовкою і проведенням всеукраїнського референдуму;

8) передає дільничним комісіям референдуму бюлетені для голосування та бланки іншої документації відповідно до цього Закону, забезпечує контроль за обліком бюлетенів для голосування в межах територіального округу;

9) забезпечує виготовлення печаток, штампів та скриньок для бюлетенів та передає їх дільничним комісіям референдуму;

10) встановлює підсумки голосування по відповідному округу з всеукраїнського референдуму, складає протокол про встановлення підсумків голосування та направляє його до Центральної виборчої комісії;

11) розглядає в межах своїх повноважень звернення, заяви і скарги щодо організації і проведення всеукраїнського референдуму на території округу, скарги на рішення, дії та бездіяльність дільничних комісій з всеукраїнського референдуму, а також щодо осіб, які входять до її складу та складу дільничних комісій з всеукраїнського референдуму, і приймає по них рішення;

12) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Повноваження окружної комісії референдуму закінчуються через п'ятнадцять днів після оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму.

3. Дільнична комісія референдуму:

1) перевіряє точність списків учасників всеукраїнського референдуму;

2) забезпечує можливість ознайомлення громадян із списком учасників всеукраїнського референдуму, розглядає заяви про допущені помилки та неточності у списку і вирішує питання про внесення відповідних змін до нього в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією;

3) завчасно вручає або надсилає громадянам України іменні запрошення із зазначенням дати проведення всеукраїнського референдуму, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

4) забезпечує можливість ознайомлення громадян України з формулюванням питань, що виносяться на всеукраїнський референдум, а у разі проведення законодавчого чи конституційного референдуму також із текстом закону, як під час підготовки до проведення всеукраїнського референдуму, так і в день голосування;

5) організовує голосування на дільниці та за місцем перебування учасників всеукраїнського референдуму, які не здатні пересуватися самостійно;

6) забезпечує підготовку приміщення для голосування;

7) контролює додержання на території дільниці положень цього Закону, зокрема щодо розміщення агітаційних матеріалів;

8) організовує голосування на дільниці в день проведення всеукраїнського референдуму;

9) проводить підрахунок голосів учасників всеукраїнського референдуму, поданих на дільниці, складає протокол про підсумки голосування на дільниці та передає його та іншу документацію референдуму до відповідної окружної комісії з всеукраїнського референдуму;

10) розглядає в межах своїх повноважень звернення, заяви і скарги з питань підготовки всеукраїнського референдуму та організації голосування на дільниці, у тому числі скарги щодо осіб, які входять до її складу, і приймає по них рішення;

11) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Повноваження дільничної комісії референдуму закінчуються через десять днів після оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму.

4. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України окружні, дільничні комісії референдуму не утворюються, їх повноваження виконують відповідні окружні, дільничні виборчі комісії. Порядок організації роботи окружної, дільничної виборчої комісії одночасно і як окружної, дільничної комісії референдуму визначає Центральна виборча комісія.

У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів дільничні виборчі комісії не утворюються, їх повноваження виконують відповідні дільничні комісії референдуму. Порядок організації роботи дільничної комісії референдуму одночасно і як дільничних виборчих комісій визначає Центральна виборча комісія.

Стаття 45. Порядок утворення окружних комісій референдуму

1. Окружні комісії референдуму утворюються Центральною виборчою комісією не пізніше як за сорок два дні до дня голосування на всеукраїнському референдумі у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії з всеукраїнського референдуму.

Подання щодо кандидатур до складу окружної комісії референдуму вносяться не пізніше ніж за сорок два дні до дня всеукраїнського референдуму до Центральної виборчої комісії відповідно Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим, головами обласних рад, м. Києва та м. Севастополя.

2. У поданні зазначається наявність досвіду запропонованих осіб щодо участі в роботі комісій з всеукраїнського референдуму чи виборчих комісій, наявність відповідної освіти чи підготовки. До подання додаються заяви осіб, запропонованих до складу відповідної окружної комісії референдуму, про згоду на участь у її роботі.

3. Склад окружної комісії референдуму складається із п'ятнадцяти осіб.

4. Порядок проведення жеребкування, щодо призначення голови, заступника та секретаря окружної комісії референдуму визначається Центральною виборчою комісією.

5. Окружна комісія референдуму у п'ятиденний строк після її утворення публікує в місцевих засобах масової інформації з державною участю відомості про своє місцезнаходження, поштову адресу, номер телефону, режим роботи, свій склад, а також зміни у них.

6. У разі якщо у встановлений частиною першою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу окружної комісії референдуму або якщо кількість запропонованих до складу окружної комісії референдуму осіб становить менше п'ятнадцяти, Центральна виборча комісія за сорок днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі затверджує склад окружної комісії референдуму на підставі пропозицій, поданих відповідними державними адміністраціями.

7. До складу окружної комісії референдуму можуть входити громадяни України, які проживають у межах території України. Громадянин України може одночасно входити до складу лише однієї комісії референдуму.

8. До складу окружної комісії референдуму не можуть входити посадові та службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадяни, які утримуються в установах кримінально-виконавчої системи або мають судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

9. Членам окружної комісії референдуму Центральна виборча комісія видає посвідчення, форма яких затверджується Центральною виборчою комісією.

10. Забезпечення окружних комісій референдуму приміщеннями та іншим матеріально-технічним обладнанням покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією.

Стаття 46. Порядок утворення дільничних комісій референдуму

1. Дільнична комісія референдуму утворюється відповідною окружною комісією референдуму не пізніше як за двадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії референдуму.

Дільничні комісії референдуму утворюються за поданням виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад, а у разі відсутності таких органів - за пропозицією відповідних сільських, селищних, міських голів, районних у містах рад або посадових осіб, які відповідно до закону здійснюють їх повноваження.

Відповідні подання вносяться до окружної комісії референдуму не пізніше як за двадцять п'ять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі.

2. Дільнична комісія референдуму утворюється у кількості одинадцяти осіб, крім випадків, передбачених цим Законом.

На дільницях, де кількість осіб, що мають право голосу на всеукраїнському референдумі, не перевищує п'ятисот осіб, дільнична комісія референдуму може утворюватися у складі голови, секретаря та одного - трьох членів комісії референдуму.

У поданні зазначається наявність досвіду запропонованих осіб щодо участі в роботі комісій з всеукраїнського референдуму чи виборчих комісій, наявність відповідної освіти чи підготовки. До подання додаються заяви осіб, запропонованих до складу відповідної дільничної комісії референдуму, про згоду на участь у її роботі.

3. Громадянин України може одночасно входити до складу лише однієї комісії референдуму.

4. До складу дільничної комісії референдуму не можуть входити посадові та службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадяни, які утримуються в установах кримінально-виконавчої системи або мають судимість за вчинення умисного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

5. Голова, заступник голови, секретар дільничної комісії референдуму визначаються шляхом проведення жеребкування. Порядок проведення жеребкування визначається Центральною виборчою комісією.

6. У разі якщо у встановлений частиною першою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу дільничної комісії референдуму або якщо кількість запропонованих до складу дільничної комісії референдуму осіб становить менше одинадцяти, окружна комісія референдуму за двадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі затверджує склад дільничної комісії референдуму на підставі пропозицій місцевих державних адміністрацій у кількості одинадцяти осіб та призначає з цього складу голову, заступника, секретаря дільничної комісії референдуму в порядку, встановленому частиною п'ятою цієї статті.

7. Дільнична комісія референдуму спеціальної дільниці, утвореної на судні, яке в день всеукраїнського референдуму перебуває у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, утворюється окружною комісією референдуму у строк, передбачений частиною першою цієї статті, за місцем приписки судна, полярної станції України відповідно за поданням капітана судна, керівника полярної станції України, що повідомляються технічними засобами зв'язку.

8. Дільнична комісія референдуму закордонної дільниці утворюється Центральною виборчою комісією у строк, передбачений частиною першою цієї статті, з урахуванням пропозицій Міністерства закордонних справ України.

Міністерство закордонних справ України зобов'язано забезпечити кількість подань на членів дільничних комісій референдуму закордонних дільниць, що забезпечила б склад відповідних дільничних комісій референдуму закордонних дільниць у кількості не менше одинадцяти осіб. У разі об'єктивної неможливості утворення дільничних комісій референдуму закордонних дільниць у зазначеному кількісному складі Центральна виборча комісія утворює відповідні дільничні комісії закордонних дільниць у складі голови, секретаря та одного - трьох членів комісії з всеукраїнського референдуму.

9. Рішення про утворення дільничної комісії референдуму підлягає оприлюдненню в друкованих виданнях або, у разі неможливості, в інший спосіб не пізніше як на третій день з дня її утворення.

10. Членам дільничної комісії референдуму окружна комісія референдуму видає посвідчення, форма яких встановлюється Центральною виборчою комісією.

11. Забезпечення дільничних комісій референдуму приміщеннями та іншим матеріально-технічним обладнанням покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією.

Стаття 47. Організація роботи комісій референдуму

1. Комісії референдуму є колегіальним органом. Окружні та дільничні комісії референдуму організовують свою роботу відповідно до вимог цього Закону та порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. У разі необхідності засідання комісії референдуму може бути скликане рішенням комісії референдуму вищого рівня.

3. На письмову вимогу третини складу комісії референдуму голова комісії або його заступник зобов'язаний скликати засідання комісії не пізніше наступного дня після отримання такої вимоги.

4. Перше засідання комісії референдуму скликається її головою не пізніш як на наступний день після дня її утворення, а наступні - за необхідністю.

5. Засідання комісії референдуму є повноважним за умови присутності більше половини членів комісії від складу цієї комісії. В день голосування та під час підрахунку голосів повноважним є засідання комісії референдуму незалежно від кількості присутніх на ньому членів комісії референдуму.

6. Засідання комісії референдуму скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

7. Членам комісії референдуму надаються проекти рішень комісії та необхідні документи, як правило, не пізніше дня перед днем проведення засідання комісії, однак не пізніше початку засідання.

8. Засідання комісії референдуму веде голова комісії або його заступник; у разі невиконання ними цієї функції комісія визначає із свого складу головуючого на засіданні.

9. Комісія референдуму на вимогу трьох членів комісії, а також за рішенням комісії референдуму вищого рівня або суду зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, не пізніш як у триденний строк від дня заявлення вимоги або прийняття зазначеного рішення, але не пізніше дня голосування, а у день голосування, крім дільничної комісії референдуму, - невідкладно. Дільнична комісія зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, на вимогу зазначених членів комісії у день голосування або за рішенням комісії вищого рівня чи суду, прийнятого в день голосування, невідкладно після закінчення голосування, за виключенням питань про внесення змін до списку учасників всеукраїнського референдуму.

10. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від присутніх членів комісії.

11. Рішення комісії набирає чинності з моменту його прийняття, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

12. Член комісії референдуму, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право протягом двох днів після засідання, на якому було прийнято рішення, у письмовій формі висловити окрему думку, яка додається до відповідного протоколу засідання комісії референдуму і є його невід'ємною частиною.

13. Рішення комісії референдуму, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання усіма суб'єктами процесу референдуму, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, а також засобами масової інформації.

14. Рішення комісії референдуму, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване комісією референдуму вищого рівня, Центральною виборчою комісією за результатами розгляду звернення або з власної ініціативи чи визнане протиправним та скасоване судом. У такому випадку комісія референдуму вищого рівня, Центральна виборча комісія має право прийняти рішення по суті питання.

15. Заяви, скарги та інші документи, що надійшли до комісії референдуму, приймаються та реєструються у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

16. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом, комісія референдуму може залучати відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

17. Ніхто не має права втручатися у діяльність комісій референдуму, крім як у випадках, передбачених законом.

Стаття 48. Право присутності на засіданні комісії

1. На засіданні Центральної виборчої комісії мають право бути присутніми представник ініціативної групи в Центральній виборчій комісії та представники засобів масової інформації, акредитовані у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. На засіданнях окружної чи дільничної комісії референдуму, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні результатів голосування, на дільниці референдуму в день голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише такі особи:

1) члени комісій референдуму вищого рівня;

2) уповноважені особи та офіційні спостерігачі ініціативної групи - суб'єкта процесу референдуму (разом не більше двох осіб);

3) акредитовані міжнародні спостерігачі;

4) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

3. Інші особи, крім зазначених у частині другій цієї статті, можуть бути присутніми на засіданні комісії референдуму тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії, про що приймається рішення на засіданні комісії. Перебування осіб, не передбачених частиною третьою цієї статті, на дільниці референдуму під час проведення голосування, а також на засіданні комісії референдуму при підрахунку голосів та встановленні результатів голосування забороняється.

4. Комісія референдуму може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права бути присутніми на засіданні осіб, зазначених у частинах другій та третій цієї статті, якщо вони протиправно перешкоджають його проведенню.

5. Працівники правоохоронних органів здійснюють охорону правопорядку в день голосування та при підрахунку голосів лише поза межами приміщення для голосування. У випадку виникнення фактів порушень правопорядку голова, заступник голови чи секретар комісії може запросити працівника правоохоронних органів для вчинення дій з відновлення правопорядку і на час, необхідний для таких дій.

Стаття 49. Документування діяльності комісії референдуму

1. Документування діяльності Центральної виборчої комісії здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про Центральну виборчу комісію». Документування діяльності окружної, дільничної комісії референдуму здійснюється у порядку, встановленому цією статтею та порядком ведення діловодства комісій референдуму, який затверджується Центральною виборчою комісією.

2. На засіданні комісії референдуму ведеться протокол засідання, який веде секретар комісії. За відсутності секретаря комісії чи у разі невиконання ним своїх повноважень на засіданні комісія обирає зі свого складу секретаря засідання, який виконує обов'язки секретаря комісії на відповідному засіданні та при оформленні документів засідання. Протокол засідання комісії підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії (чи секретарем засідання). Протокол засідання комісії надається для ознайомлення членам комісії не пізніше наступного засідання комісії, при цьому член комісії має право його підписати.

3. Рішення комісії референдуму з розглянутого питання оформляється у вигляді постанови, яка повинна містити:

1) найменування комісії;

2) найменування постанови;

3) дату та місце прийняття і порядковий номер постанови;

4) мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посиланнями на відповідні положення нормативно-правових актів або постанову комісії референдуму вищого рівня чи рішення суду, якими керувалася комісія при прийнятті постанови;

5) резолютивну частину.

4. Постанова підписується головуючим на засіданні комісії референдуму. Зміст та номер постанови повинні бути відображені у протоколі відповідного засідання комісії.

5. Постанова, прийнята окружною чи дільничною комісією референдуму, вивішується на стенді офіційних матеріалів комісії для загального ознайомлення не пізніше ранку наступного дня після дня її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування, у день голосування та під час встановлення результатів голосування, - не пізніше ніж через чотири години після завершення засідання комісії референдуму. Така постанова у цей же строк доводиться також до відома суб'єктів процесу референдуму, яких вона стосується. Копія постанови, засвідчена головою комісії референдуму чи його заступником і секретарем комісії та скріплена печаткою комісії референдуму, не пізніше ніж через чотири години після її прийняття, а в день голосування - невідкладно, видається суб'єкту процесу референдуму, якого вона стосується, на його вимогу. Стенд офіційних матеріалів комісії обладнується в приміщенні комісії у місці, вільно доступному для відвідувачів.

6. З питань поточної діяльності комісія може приймати протокольні рішення.

7. Комісія референдуму складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або певну подію, виявлені і визнані комісією. Протокол комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних комісією.

8. Акти і протоколи комісії референдуму складаються у випадках, передбачених цим Законом, за формами, затвердженими Центральною виборчою комісією, та у кількості примірників, встановленій цим Законом. Акт або протокол комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами комісії, підписи яких скріплюються печаткою комісії референдуму.

Стаття 50. Статус члена комісії референдуму

1. Статус члена Центральної виборчої комісії визначається Законом України «Про Центральну виборчу комісію».

2. Статус члена окружної чи члена дільничної комісії референдуму, а також порядок набуття цього статусу визначаються цим Законом.

3. За рішенням комісії референдуму, яке затверджується комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної (загальною кількістю не більше шести осіб) чи дільничної комісії референдуму (загальною кількістю не більше шести осіб) протягом усього періоду повноважень комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у комісії референдуму з оплатою їх праці в комісії відповідно до цього Закону. Зазначені особи на цей період звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи із збереженням загального та спеціального стажу.

4. Член комісії референдуму має право:

1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд комісії референдуму;

2) виступати на засіданнях комісії референдуму, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;

3) за дорученням відповідної комісії референдуму перевіряти діяльність комісій нижчого рівня;

4) безперешкодно знайомитися з документами комісії референдуму, членом якої він є, та комісій нижчого рівня на відповідній території;

5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена комісії референдуму, у тому числі витрат на відрядження, пов'язаних з виконанням обов'язків члена комісії, у порядку і розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України.

5. Член комісії референдуму зобов'язаний:

1) додержуватися Конституції України, цього та інших законів України з питань підготовки і проведення референдуму;

2) брати участь у засіданнях комісії референдуму;

3) виконувати рішення відповідної комісії референдуму, рішення комісій референдуму вищого рівня та обов'язки члена комісії референдуму.

6. Член комісії референдуму має також інші права та обов'язки відповідно до цього та інших законів України.

7. На час безпосереднього виконання обов'язків члена комісії референдуму (участь у засіданнях комісії, інших заходах на виконання цього Закону чи рішень комісії) на кожного члена комісії референдуму поширюються гарантії і компенсації, передбачені законодавством для працівників на час виконання ними державних або громадських обов'язків у робочий час.

Член комісії референдуму звільняється від виконання службових обов'язків за місцем постійної роботи на час, необхідний для здійснення обов'язків члена комісії, та не може бути звільнений з роботи, переведений на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням його обов'язків у комісії референдуму.

8. Члену комісії референдуму протягом часу своїх повноважень забороняється проводити агітацію на підтримку чи проти питання референдуму чи публічно надавати оцінку питанню референдуму.

Стаття 51. Дострокове припинення повноважень складу комісії референдуму або члена комісії референдуму

1. Повноваження усього складу окружної, дільничної комісії референдуму можуть бути достроково припинені комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі систематичного порушення комісією Конституції України, цього та інших законів України.

2. Дострокове припинення повноважень усього складу комісії референдуму не є ліквідацією цієї комісії.

3. Повноваження члена окружної, дільничної комісії референдуму припиняються достроково комісією, яка її утворила, у зв'язку із:

1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;

2) відкликанням його суб'єктом подання його кандидатури;

3) припиненням його громадянства України;

4) вибуттям на період до дня голосування включно за межі України (або вибуття на період до дня голосування включно за межі країни, на території якої утворена закордонна дільниця референдуму), що тягне за собою неможливість виконувати обов'язки члена комісії;

5) реєстрацією його представником ініціативної групи в Центральній виборчій комісії, уповноваженою особою ініціативної групи референдуму;

6) входженням його до складу іншої комісії референдуму;

7) систематичним невиконанням покладених на нього обов'язків, засвідченим не менш як двома рішеннями з цього приводу комісії референдуму, до складу якої він входить;

8) повторним або одноразовим грубим порушенням законодавства України про референдум, встановленим рішенням суду або рішенням комісії референдуму вищого рівня;

9) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину;

10) визнанням його недієздатним;

11) його смертю.

4. При виникненні обставин, передбачених у пунктах 1, 3-6, 9-11 частини третьої цієї статті, повноваження члена комісії референдуму припиняються з моменту їх виникнення або виявлення, а обставин, передбачених у пунктах 2, 7, 8 частини третьої цієї статті, - з моменту прийняття рішення про припинення його повноважень.

5. Комісія референдуму вищого рівня, яка достроково припинила повноваження усього складу комісії, окремого члена комісії або виявила підстави для припинення повноважень, не пізніше наступного дня повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких достроково припинено або щодо яких виявлено підстави для припинення їх повноважень.

6. У разі дострокового припинення повноважень усього складу комісії референдуму відповідна комісія вищого рівня не пізніше ніж на другий день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніше останнього дня перед днем голосування, затверджує новий склад комісії референдуму у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

7. У разі дострокового припинення повноважень члена комісії референдуму відповідна комісія вищого рівня не пізніше ніж на другий день з дня припинення його повноважень, але не пізніше останнього дня перед днем голосування, включає до її складу іншу особу замість члена комісії, повноваження якого припинено, у порядку, встановленому цим Законом.

8. У разі дострокового припинення повноважень члена комісії референдуму в останній день перед днем голосування чи в день голосування таке рішення приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної комісії референдуму іншого представника за поданням відповідної державної адміністрації.

9. У разі дострокового припинення повноважень члена дільничної комісії референдуму закордонної дільниці до складу комісії включається інша особа за поданням Міністерства закордонних справ України. У разі неможливості здійснення відповідної заміни комісія з референдуму закордонної дільниці виконує свої повноваження у наявному складі.

10. У разі якщо голова, заступник голови або секретар комісії референдуму систематично не виконує покладені на нього обов'язки, відповідна окружна або дільнична комісія може звернутися до комісії референдуму, яка її утворила, з мотивованим поданням про його заміну, якщо за нього проголосувала більшість від присутніх членів відповідної комісії референдуму. Це подання підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені у частинах сьомій, восьмій цієї статті. Рішення про заміну голови, заступника голови, секретаря комісії референдуму не тягне за собою припинення повноважень цих осіб як членів відповідної комісії референдуму.

Стаття 52. Набуття та припинення окружною комісією референдуму статусу юридичної особи

1. Набуття та припинення окружною комісією референдуму статусу юридичної особи здійснюється в порядку, передбаченому законами України, з особливостями, встановленими цим Законом.

2. Окружна комісія референдуму набуває статусу юридичної особи з моменту внесення запису про включення відомостей про комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

3. Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації окружної комісії референдуму як юридичної особи не сплачується.

4. Статус окружної комісії референдуму як юридичної особи припиняється шляхом внесення запису про виключення комісії з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

5. Плата за публікацію повідомлення у Бюлетені державної реєстрації про припинення окружної комісії референдуму не сплачується.

Розділ V

СПИСКИ УЧАСНИКІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 53. Складання попередніх списків учасників всеукраїнського референдуму

1. Складання списків учасників референдуму для звичайних дільниць референдуму здійснюється органами ведення Державного реєстру виборців (далі - Реєстр) відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців» та у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. До попереднього списку учасників референдуму на дільниці референдуму включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років і які мають право голосу та виборча адреса яких відповідно до відомостей Державного реєстру виборців відноситься до цієї дільниці референдуму. Учасник референдуму може бути включений до списку учасників референдуму тільки на одній дільниці референдуму.

3. У попередньому списку учасників референдуму зазначаються прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) учасника всеукраїнського референдуму, дата народження, його виборча адреса, яка визначається відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців». Список має наскрізну нумерацію учасників референдуму та нумерацію аркушів. Учасники референдуму включаються до списку так, щоб відомості про учасників референдуму з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

4. У попередньому списку учасників референдуму напроти прізвищ учасників референдуму, постійно не здатних пересуватися самостійно, робиться відповідна відмітка у графі «Примітки».

5. Не пізніше ніж за двадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі попередні списки учасників референдуму передаються до відповідних окружних комісій референдуму за формою, встановленою Центральною виборчою комісією з дотриманням вимог Закону України «Про Державний реєстр виборців». Про передачу зазначених списків учасників референдуму складається акт за формою і в порядку, встановленими Центральною виборчою комісією. Один примірник акта зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший - в окружній комісії з всеукраїнського референдуму.

6. Окружна комісія референдуму не пізніш як за сімнадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі передає один примірник попереднього списку учасників референдуму відповідній дільничній комісії референдуму звичайної дільниці. Другий примірник зберігається в окружній комісії референдуму. Від імені дільничної комісії референдуму списки учасників референдуму отримують не менше трьох членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості - заступник голови або секретар комісії. Про передачу дільничній комісії референдуму списку учасників референдуму складається акт за формою і в порядку, встановленими Центральною виборчою комісією, в двох примірниках.

7. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України списки учасників складаються ідентичними зі списками виборців на вибори Президента України чи народних депутатів України у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

Стаття 54. Порядок ознайомлення учасників всеукраїнського референдуму із попереднім списком учасників всеукраїнського референдуму на звичайній дільниці референдуму та оскарження неправильностей у списку учасників всеукраїнського референдуму

1. Дільнична комісія референдуму звичайної дільниці наступного дня після отримання попереднього списку учасників референдуму надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної комісії референдуму.

2. Дільнична комісія референдуму звичайної дільниці референдуму надсилає або доставляє в інший спосіб кожному учаснику референдуму іменне запрошення, яким повідомляє про включення його до попереднього списку учасників референдуму відповідній дільниці з всеукраїнського референдуму, адресу дільничної комісії з всеукраїнського референдуму, її номер телефону і розпорядок роботи, а також про час і місце голосування. Учасникам референдуму, стосовно яких у списку учасників референдуму є відмітка про постійну нездатність пересуватися самостійно, одночасно повідомляється, що їм буде надана можливість проголосувати за місцем перебування. Таке письмове повідомлення доставляється (надсилається) не пізніш як за тринадцять днів до дня проведення всеукраїнського референдуму.

3. Громадяни мають право ознайомитися із списками учасників референдуму і перевірити правильність внесених до них відомостей.

4. Кожний громадянин України, який має право голосу на всеукраїнському референдумі, може звернутися до дільничної комісії референдуму із заявою про уточнення списку учасників референдуму, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб чи оскаржити до окружної комісії референдуму чи органу ведення Державного реєстру виборців неточності у списку учасників референдуму у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, та звернутися до суду з адміністративним позовом з цих питань в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

5. Заяви, скарги, подані до комісії референдуму та органу ведення Державного реєстру виборців, невідкладно розглядаються відповідною комісією або відповідним органом ведення Державного реєстру виборців.

6. Скарга, зазначена у частині четвертій цієї статті, може бути подана до дільничної комісії референдуму, до окружної комісії референдуму або до органу ведення державного реєстру виборців не пізніше ніж за один день до дня голосування.

7. Про результати розгляду скарг громадян орган ведення Державного реєстру виборців та окружна комісія референдуму невідкладно повідомляють відповідні окружну та (чи) дільничну комісії референдуму.

8. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України порядок ознайомлення учасників референдуму зі списками проводиться у порядку, визначеному Законом України «Про вибори Президента України» чи Законом України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 55. Порядок уточнення попереднього списку учасників всеукраїнського референдуму на звичайній дільниці референдуму

1. Не пізніше ніж за сім днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі дільнична комісія референдуму здійснює заходи щодо уточнення попередніх списків учасників референдуму та передають до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців власні звернення, звернення учасників референдуму щодо невключення, неправильного включення до попереднього списку учасників референдуму чи неправильностей у відомостях про учасника всеукраїнського референдуму.

2. Не пізніш як за сім днів до дня голосування до органу ведення Державного реєстру виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, подають відомості органи, заклади, установи, передбачені частинами третьою - восьмою цієї статті.

3. Керівник відповідного районного (міського, районного у місті) органу Міністерства внутрішніх справ України подає відомості про:

1) громадян України, зареєстрованих за місцем проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, яким після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років;

2) осіб, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, набули громадянства України та отримали тимчасове посвідчення громадянина України або паспорт громадянина України;

3) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, змінили реєстрацію місця проживання в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

4) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, зареєстрували своє місце проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

5) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, зняті з реєстрації за місцем проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

6) осіб, громадянство України яких припинено після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості.

4. Керівник відповідного районного (міського, районного у місті) органу Міністерства юстиції України подає відомості про:

1) учасників всеукраїнського референдуму, які проживали на відповідній території та померли після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості (що підтверджено виданим свідоцтвом про смерть);

2) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, змінили прізвище, ім'я, по батькові, дату або місце народження.

5. Командир військової частини (формування), дислокованої в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці, подає відомості про:

1) учасників всеукраїнського референдуму - військовослужбовців строкової служби, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, прибули для проходження служби у цій військовій частині (формуванні);

2) інших учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, прибули для проживання на території дислокації цієї військової частини (формування);

3) учасників всеукраїнського референдуму (у тому числі військовослужбовців строкової служби), які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, вибули з території дислокації цієї військової частини (формування).

6. Керівник відповідного районного (міського, районного у місті) органу опіки та піклування подає відомості про:

1) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, були визнані судом недієздатними, внаслідок чого стосовно них була встановлена опіка;

2) осіб, стосовно яких після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, було скасовано рішення про визнання їх недієздатними, внаслідок чого стосовно них була припинена опіка.

7. Керівник відповідного місцевого органу Державного департаменту України з питань виконання покарань подає відомості про:

1) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, прибули для відбування покарання до установ, розташованих у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

2) учасників всеукраїнського референдуму, які відбували покарання в установах, розташованих у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці, і після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, вибули з цих установ.

8. Керівник розташованого в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці спеціалізованого закладу, який відповідно до закону здійснює облік бездомних громадян, подає відомості про:

1) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, зареєстровані за юридичною адресою закладу;

2) учасників всеукраїнського референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, зняті з реєстрації за юридичною адресою закладу.

9. Відомості, передбачені частинами третьою - восьмою цієї статті, подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізну нумерацію записів та наскрізну нумерацію аркушів. Достовірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи, командира військової частини (формування), який скріплюється печаткою.

10. Окружна комісія референдуму одночасно із включенням громадян України до складу дільничних комісій референдуму приймає рішення про включення до списку учасників референдуму на кожній звичайній дільниці референдуму членів відповідної дільничної комісії референдуму, які включені до списків учасників референдуму за своєю виборчою адресою на інших дільницях всеукраїнського референдуму. Таке рішення надається відповідній дільничній комісії референдуму. Тим же рішенням окружна комісія референдуму повідомляє органи ведення Державного реєстру виборців, повноваження яких поширюються на відповідну територію, де зазначені члени дільничної комісії референдуму були включені до списків учасників референдуму, про включення їх до відповідного списку учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму.

11. Орган ведення Державного реєстру виборців, який отримав таке повідомлення, вносить до бази даних Державного реєстру виборців відповідні службові відмітки щодо учасників референдуму, які не будуть голосувати за своїми виборчими адресами у зв'язку з їх включенням до списків учасників референдуму на інших дільницях референдуму.

12. Про зміни у складі комісії референдуму окружна комісія референдуму невідкладно повідомляє відповідні органи ведення Державного реєстру виборців.

13. Орган ведення Державного реєстру виборців за наслідком розгляду скарг громадян, перевірок звернень комісій всеукраїнського референдуму, рішень судів, а також на підставі подань, передбачених частинами третьою - восьмою цієї статті, та повідомлень окружних комісій референдуму щодо включення громадян України до списку учасників референдуму на іншій дільниці відповідно до частини десятої цієї статті уточнює попередній список учасників референдуму на звичайній дільниці референдуму і виготовляє уточнений список учасників всеукраїнського референдуму.

14. Уточнені списки учасників референдуму виготовляються за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, і обов'язково містять графу для підписів учасників референдуму за отримання бюлетеня та передаються окружним комісіям референдуму не пізніш як за три дні до дня голосування у порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 53 цього Закону.

15. Окружна комісія референдуму невідкладно, але не пізніш як за два дні до дня голосування, передає відповідним дільничним комісіям уточнені списки учасників референдуму на звичайних дільницях у порядку, встановленому частиною шостою статті 53 цього Закону.

16. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України порядок уточнення списків проводиться у порядку, визначеному Законом України «Про вибори Президента України» чи Законом України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 56. Порядок внесення змін до уточненого списку учасників всеукраїнського референдуму на звичайній дільниці референдуму

1. Внесення змін до уточненого списку учасників всеукраїнського референдуму на звичайній дільниці референдуму здійснюється головою та секретарем дільничної комісії референдуму.

2. Зміни до уточненого списку учасників референдуму вносяться на підставі прийнятих відповідно до положень цього Закону:

1) рішення суду;

2) рішення окружної комісії референдуму;

3) повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців щодо усунення кратного включення учасника всеукраїнського референдуму у списку учасників референдуму на цій дільниці референдуму;

4) рішення дільничної комісії референдуму.

3. Для внесення змін до уточненого списку учасників всеукраїнського референдуму на підставах, зазначених у частині другій цієї статті, рішення дільничною комісією референдуму не приймається.

4. Голова та секретар дільничної комісії референдуму вносять до уточненого списку учасників всеукраїнського референдуму зміни невідкладно після отримання дільничною комісією документів, зазначених у частині другій цієї статті.

5. При включенні учасника всеукраїнського референдуму до списку учасників референдуму на дільниці референдуму у порядку внесення змін до уточненого списку учасників всеукраїнського референдуму відомості про нього, передбачені формою списку учасників всеукраїнського референдуму, вносяться у кінці списку учасників всеукраїнського референдуму згідно з документами, що були підставою для включення учасника всеукраїнського референдуму до списку учасників референдуму. При цьому у графі «Примітка» зазначаються дата і номер рішення окружної або дільничної комісії або дата відповідного рішення суду.

6. Виключення із списку учасників референдуму осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується записом «Виключено» та підписами голови і секретаря дільничної комісії референдуму у графі «Примітка». При цьому у зазначеній графі поруч із прізвищем учасника всеукраїнського референдуму зазначаються дата і номер рішення окружної або дільничної комісії референдуму, дата рішення суду про виключення учасника всеукраїнського референдуму із списку учасників референдуму або повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців, передбачених частиною одинадцятою статті 55 цього Закону та частиною другою цієї статті.

7. Про внесені зміни до списку учасників всеукраїнського референдуму на підставі рішення суду дільнична комісія референдуму невідкладно повідомляє відповідний орган ведення Державного реєстру виборців.

У разі виявлення кратного включення цього учасника всеукраїнського референдуму на іншій дільниці орган ведення Державного реєстру виборців, який отримав таке повідомлення, невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну комісію референдуму.

8. Голова, заступник голови та секретар дільничної комісії референдуму у день голосування виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку учасників всеукраїнського референдуму - неправильне написання прізвища, імені, по батькові, дати народження, номера будинку, квартири місця проживання - у разі якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку внесено саме того учасника всеукраїнського референдуму, який прибув на дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписами голови, заступника голови та секретаря дільничної комісії референдуму у графі «Примітка».

9. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України порядок уточнення списків проводиться у порядку, визначеному Законом України «Про вибори Президента України» чи Законом України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 57. Порядок складання та уточнення списків учасників всеукраїнського референдуму на спеціальних дільницях референдуму

1. На спеціальних дільницях референдуму (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) списки учасників всеукраїнського референдуму складаються не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня голосування відповідними дільничними комісіями референдуму з дотриманням вимог частини третьої статті 53 цього Закону на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, капітанами суден, командирами військових частин (формувань), де утворені такі дільниці.

2. На спеціальних дільницях референдуму, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, списки учасників всеукраїнського референдуму складаються не пізніш як за десять днів до дня голосування відповідними дільничними комісіями референдуму за формою, зазначеною у статті 53 цього Закону, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів. Учасники всеукраїнського референдуму, які повинні покинути лікувальний заклад до дня голосування на всеукраїнському референдумі, до подання та до списку учасників всеукраїнського референдуму на такій дільниці не включаються.

3. Відомості, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, подаються в одному примірнику за підписом керівника відповідного закладу, установи, капітана судна, командира військової частини (формування) і засвідчуються відповідною печаткою. Керівник відповідного закладу, установи, капітан судна, командир військової частини (формування) забезпечує подання та достовірність зазначених відомостей дільничній комісії референдуму не пізніш як за сімнадцять днів, а керівник стаціонарного лікувального закладу - не пізніш як за дванадцять днів до дня голосування.

4. Дільнична комісія референдуму спеціальної дільниці наступного дня після складення списку учасників всеукраїнського референдуму надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні дільничної комісії референдуму.

5. Громадянин має право звернутися до дільничної комісії референдуму або безпосередньо до суду за місцезнаходженням дільниці референдуму щодо обставин, передбачених частиною четвертою статті 54 цього Закону.

6. Громадянин особисто подає скаргу до дільничної комісії референдуму без зазначення суб'єкта оскарження, яка розглядається на найближчому засіданні комісії.

7. Така скарга розглядається дільничною комісією референдуму у дводенний строк. За підсумком розгляду скарги дільнична комісія референдуму зобов'язана прийняти рішення про внесення зміни до списку учасників референдуму або мотивоване рішення про відмову у задоволенні скарги. Копія рішення видається суб'єкту звернення зі скаргою у день його прийняття. Скарга, подана за день до голосування або в день голосування, розглядається невідкладно.

8. Після складення списку учасників всеукраїнського референдуму на спеціальній дільниці дільнична комісія референдуму невідкладно передає відомості про включених до списку учасників відповідним органам ведення Державного реєстру виборців за виборчими адресами цих осіб.

Зміст списку учасників всеукраїнського референдуму на дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, може передаватися за допомогою технічних засобів зв'язку.

9. У разі якщо учасник всеукраїнського референдуму прибув до стаці-

онарного лікувального закладу пізніш як за десять днів до дня голосування, однак раніше ніж за три дні до дня голосування, відповідна дільнична комісія референдуму уточнює список учасників всеукраїнського референдуму, включаючи таку особу до списку учасників всеукраїнського референдуму на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу, підпис якого засвідчується печаткою відповідного закладу. Про включення такого учасника всеукраїнського референдуму до списку учасників всеукраїнського референдуму невідкладно повідомляється відповідний орган ведення Державного реєстру виборців за виборчою адресою цього учасника всеукраїнського референдуму.

10. Учасник всеукраїнського референдуму, який прибув до лікувального закладу в тому ж населеному пункті, де він проживає, може звернутися до дільничної комісії референдуму звичайної дільниці, де він включений до списку учасників всеукраїнського референдуму, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та у строки, передбачені положеннями цього Закону. У такому разі до списку учасників всеукраїнського референдуму на спеціальній дільниці він не включається.

11. У разі утворення спеціальної дільниці у винятковому випадку відповідно до статті 38 цього Закону список учасників всеукраїнського референдуму складається дільничною комісією референдуму не пізніш як за три дні до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна, командиром військової частини (формування). Зазначені відомості подаються не пізніш як за чотири дні до дня проведення всеукраїнського референдуму в одному примірнику за підписом керівника закладу, установи, капітана судна, командира військової частини (формування) і засвідчуються відповідною печаткою. Після складення списку учасників всеукраїнського референдуму на такій дільниці дільнична комісія з всеукраїнського референдуму невідкладно передає відомості про учасників всеукраїнського референдуму, включених до цього списку, відповідним органам ведення Державного реєстру виборців за місцем проживання цих учасників всеукраїнського референдуму. Комісія з всеукраїнського референдуму дільниці, утвореної на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, може передавати зміст списку учасників всеукраїнського референдуму за допомогою технічних засобів зв'язку.

12. Комісія референдуму спеціальної дільниці при внесенні змін до списку учасників всеукраїнського референдуму невідкладно повідомляє відповідний орган ведення Державного реєстру виборців за виборчою адресою учасника всеукраїнського референдуму про його включення до списку учасників референдуму або виключення із списку.

13. Члени дільничної комісії референдуму спеціальної дільниці включаються до списку учасників всеукраїнського референдуму на цій дільниці на підставі рішення відповідної окружної комісії референдуму у порядку, встановленому статтею 55 цього Закону.

14. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України порядок складання та уточнення списків для спеціальної дільниці проводиться у порядку, визначеному Законом України «Про вибори Президента України» чи Законом України «Про вибори народних депутатів України».

Стаття 58. Порядок складання та уточнення списків учасників всеукраїнського референдуму на закордонних дільницях референдуму

1. Після утворення закордонних дільниць референдуму орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України на основі відомостей Державного реєстру виборців складає попередні списки учасників всеукраїнського референдуму для кожної закордонної дільниці референдуму з дотриманням вимог частини третьої статті 53 цього Закону. Ці списки на паперовому носії передаються Міністерством закордонних справ України до відповідних дільничних комісій референдуму не пізніш як за сімнадцять днів до дня голосування на всеукраїнському референдумі.

Кожен аркуш списку учасників всеукраїнського референдуму підписується керівником органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України, підпис якого засвідчується відповідною печаткою.

2. Не пізніш як за сім днів до дня голосування до органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, керівники дипломатичних чи консульських установ України подають відомості про:

1) громадян України, які перебувають на консульському обліку, яким після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років;

2) осіб, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, набули громадянства України та отримали тимчасове посвідчення громадянина України або паспорт громадянина України;

3) осіб, громадянство України яких припинено після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості;

4) громадян України - учасників референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, стали на консульський облік на території відповідного консульського округу;

5) громадян України - учасників референдуму, які після останнього дня періоду, за який надавалися до органу ведення Державного реєстру виборців передбачені законом відомості, зняті з консульського обліку на території відповідного консульського округу;

6) громадян України - учасників референдуму, які на цей час є військовослужбовцями військових частин (формувань) України, що дислокуються за межами України на відповідній території.

3. Дільнична комісія референдуму закордонної дільниці наступного дня після отримання списку учасників референдуму на дільниці надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні дільничної комісії.

4. Ознайомлення громадян із списком учасників всеукраїнського референдуму на закордонній дільниці здійснюється у порядку, встановленому статтею 54 цього Закону. Іменне запрошення, яким повідомляється про включення громадянина до списку учасників референдуму на відповідній закордонній дільниці, адресу дільничної комісії, номер її телефону та розпорядок роботи, а також про час і місце голосування, надсилається учасникам всеукраїнського референдуму комісією закордонної дільниці референдуму не пізніш як за п'ять днів до дня голосування.

5. Кожен громадянин України може подати скаргу щодо неправильностей у списку учасників всеукраїнського референдуму на закордонній дільниці референдуму до відповідної дільничної комісії у порядку, встановленому статтею 54 цього Закону.

6. У разі утворення закордонної дільниці у винятковому випадку відповідно до цього Закону список учасників референдуму складається дільничною комісією не пізніш як за три дні до дня голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного офіційного представництва чи консульської установи України, командиром військової частини (формування). Зазначені відомості подаються не пізніш як за чотири дні до дня голосування в одному примірнику за підписом керівника представництва, установи, командира військової частини (формування) і засвідчуються відповідною печаткою.

7. Дільнична комісія референдуму закордонної дільниці при включенні до списку учасників референдуму, відповідно до частини шостої цієї статті, повідомляє технічними засобами зв'язку Центральну виборчу комісію та відповідні органи ведення Державного реєстру виборців за виборчими адресами цих учасників не пізніше наступного дня після завершення складання списків учасників всеукраїнського референдуму на відповідній дільниці або після включення учасника до списку.

8. На підставі відомостей про учасників всеукраїнського референдуму, наданих згідно з частиною сьомою цієї статті, відповідні органи ведення Державного реєстру виборців здійснюють уточнення списків учасників на дільницях стосовно цих учасників всеукраїнського референдуму.

9. Уточнені списки учасників референдуму передаються органом ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України дільничним комісіям референдуму закордонних дільниць не пізніш як за день до дня голосування.

10. Внесення змін до уточненого списку учасників референдуму на закордонній дільниці здійснюється головою, заступником голови та секретарем цієї комісії.

11. Дільнична комісія вносить зміни до списку учасників невідкладно після прийняття рішення, зазначеного в частині шостій статті 56 цього Закону.

12. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, народних депутатів України порядок складання та уточнення списків для закордонної дільниці проводиться у порядку, визначеному Законом України «Про вибори Президента України» чи Законом України «Про вибори народних депутатів України».

РОЗДІЛ VI ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 59. Фінансове забезпечення підготовки та проведення всеукраїнського референдуму

1. Витрати на проведення всеукраїнського референдуму, крім витрат на збирання підписів під вимогою проведення всеукраїнського референдуму, здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. Фінансове забезпечення підготовки і проведення всеукраїнського референдуму за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення всеукраїнського референдуму, здійснюється Центральною виборчою комісією, яка є головним розпорядником цих коштів.

3. Обсяг коштів для підготовки і проведення всеукраїнського референдуму за поданням Центральної виборчої комісії передбачається окремим рядком у законі про Державний бюджет України або визначається іншим законом.

4. Порядок розподілу, перерахування, обліку надходження і використання бюджетних коштів, а також повернення невикористаних коштів, виділених на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму, а також форми і строки фінансової звітності комісій із всеукраїнського референдуму визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії.

5. Кошти на підготовку та проведення всеукраїнського референдуму, передбачені Державним бюджетом України, перераховуються Центральній виборчій комісії у триденний строк з дня оголошення початку процесу всеукраїнського референдуму.

6. Центральна виборча комісія затверджує середні норми видатків окружної комісії референдуму, а також середні норми видатків для потреб дільничних комісій референдуму, які повинні включати в себе, зокрема, витрати на майновий найм (оренду) приміщень комісій та оплату за використання матеріально-технічних засобів, а також оплату праці членів комісій.

7. Окружна комісія референдуму у п'ятиденний строк з дня її утворення на основі середніх норм видатків складає єдиний кошторис видатків для підготовки і проведення всеукраїнського референдуму із включенням до нього власних видатків та видатків для потреб дільничних комісій референдуму територіального округу. Єдиний кошторис видатків затверджується Центральною виборчою комісією.

8. Фінансування комісій референдуму здійснюється в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно з Міністерством фінансів України.

9. Окружна комісія референдуму зобов'язана не пізніш як у п'ятиденний строк з дня офіційного оголошення результатів всеукраїнського референдуму повернути не використані нею на підготовку та проведення всеукраїнського референдуму кошти Державного бюджету України на рахунок Центральної виборчої комісії. Державне казначейство України у триденний строк інформує Центральну виборчу комісію про повернення цих коштів на її рахунок.

10. Окружна комісія референдуму в десятиденний строк з дня офіційного оголошення результатів всеукраїнського референдуму складає та подає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією спільно з Державним казначейством України.

11. Контроль за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення всеукраїнського референдуму, здійснюється Центральною виборчою комісією та відповідними органами державної контрольно-ревізійної служби у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно з Міністерством фінансів України.

12. Відшкодування кредиторської заборгованості окружних комісій референдуму після закінчення строку їх повноважень за умов незавершеного фінансування всеукраїнського референдуму у межах коштів, передбачених Державним бюджетом України на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму, забезпечується Кабінетом Міністрів України до закінчення наступного фінансового року.

13. Ініціативна група для фінансування витрат на збір підписів на підтримку проведення всеукраїнського референдуму та інших передбачених цим Законом цілей, а після оголошення Центральною виборчою комісією початку процесу всеукраїнського референдуму також для фінансування проведення агітації утворює свій фонд референдуму, що формується в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 60. Матеріально-технічне забезпечення підготовки та проведення всеукраїнського референдуму

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи зобов'язані сприяти комісіям з всеукраїнського референдуму у реалізації їх повноважень: надавати їм необхідні приміщення відповідно до нормативів, що встановлюються цим Законом та прийнятими відповідно до нього актами Центральної виборчої комісії; забезпечувати їх охорону, а також охорону бюлетенів та іншої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами транспортні засоби, засоби зв'язку, обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення повноважень комісій всеукраїнського референдуму. Порядок оплати зазначених послуг та відшкодування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Закупівля товарів, оплата робіт, послуг для підготовки і проведення всеукраїнського референдуму під час процесу всеукраїнського референдуму здійснюються комісіями референдуму за рахунок коштів Державного бюджету України без застосування тендерних (конкурсних) процедур в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

Стаття 61. Оплата праці членів комісій всеукраїнського референдуму

1. Робота члена комісії референдуму, який виконує свої повноваження у складі комісії референдуму на платній основі, оплачується у розмірі та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму.

2. Розмір заробітної плати члена комісії всеукраїнського референдуму, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчим від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи.

3. Членам комісії референдуму у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної комісії на підготовку та проведення всеукраїнського референдуму, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

4. Робота членів комісії референдуму (у тому числі пенсіонерів та осіб, які тимчасово не працюють) у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування оплачується у розмірі та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

5. Виконання робіт, пов'язаних з організацією підготовки і проведення референдуму, особами, визнаними у встановленому законом порядку безробітними, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги з безробіття та інших видів допомоги.

6. Оплата праці членів комісії референдуму, у тому числі у день голосування і в дні встановлення підсумків голосування, не є підставою для скасування або обмеження будь-яких видів соціальних виплат, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

7. Робота залучених осіб, зазначених у частині шістнадцятій статті 47 цього Закону, оплачується у розмірі та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму.

Стаття 62. Фонд референдуму суб'єкта процесу референдуму

1. Ініціативна група зобов'язана утворити фонд референдуму.

2. Ініціативна група не пізніше ніж на п'ятий день з дня її реєстрації утворює фонд референдуму. Фонд референдуму утворюється для фінансування витрат на збір підписів громадян, фінансування агітації референдуму та інших, передбачених цим Законом цілей.

3. Фонд референдуму має один накопичувальний рахунок, на який надходять кошти для фінансування відповідного суб'єкта процесу референдуму, а також поточні рахунки, з яких здійснюється фінансування витрат на участь суб'єкта у процесі референдуму. На поточні рахунки фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму кошти надходять виключно з накопичувального рахунку фонду референдуму відповідного суб'єкта.

4. Підставою для відкриття накопичувального рахунку фонду референдуму є копія рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію ініціативної групи.

Підставою для відкриття поточного рахунку фонду референдуму є довідка установи банку про відкриття накопичувального рахунку фонду референдуму.

5. Ініціативна група відкриває накопичувальний рахунок свого фонду референдуму в установі банку України у місті Києві, яку визначає на свій розсуд. Суб'єкт процесу референдуму може відкрити тільки один накопичувальний рахунок фонду референдуму і тільки в національній валюті.

6. Ініціативна група має право відкривати в установах банків України поточні рахунки свого фонду референдуму з розрахунку не більше одного поточного рахунку на території одного територіального округу референдуму. Один поточний рахунок фонду референдуму може обслуговувати декілька територіальних округів референдуму.

7. Суб'єкт процесу референдуму не проводить видатків на фінансування своїх агітаційних заходів у закордонному окрузі референдуму.

8. Порядок відкриття і закриття рахунків фондів референдуму суб'єктів процесу референдуму встановлюється Національним банком України за погодженням із Центральною виборчою комісією.

9. Послуги установ банків, пов'язані з відкриттям і закриттям рахунків фонду референдуму та їх функціонуванням, надаються безоплатно. Установа банку за користування коштами, що знаходяться на рахунках фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму, відсотки не нараховує і не сплачує.

10. Установа банку не пізніше наступного робочого дня після дня відкриття накопичувального чи поточного рахунку фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму письмово повідомляє Центральну виборчу комісію про відкриття відповідного рахунку та його реквізити.

11. Інформація про відкриття накопичувального рахунку фонду референдуму та реквізити накопичувального рахунку фонду референдуму публікується ініціативною групою у друкованих засобах масової інформації за рахунок коштів цього фонду.

12. Витрачання коштів з поточних рахунків фонду референдуму здійснюється в безготівковій формі.

13. Витрачання коштів з поточних рахунків фонду референдуму припиняється о 15 годині останнього дня перед днем голосування.

14. Арешт коштів на рахунках фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму не допускається.

15. Закриття рахунків, зупинення операцій по рахунках фонду референдуму раніше, ніж у строк, встановлений частиною тринадцятою цієї статті, здійснюються лише у разі припинення здійснення ініціативною групою ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму у передбачених частиною десятою статті 31, частиною четвертою статті 33, частиною сьомою статті 34 цього Закону випадках.

Стаття 63. Розпорядники фонду референдуму

1. Ініціативна група призначає одного розпорядника накопичувального рахунку свого фонду референдуму, який має виключне право на розпорядження коштами з накопичувального рахунку відповідного фонду референдуму.

Про призначення розпорядника накопичувального рахунку свого фонду референдуму ініціативна група повідомляє Центральну виборчу комісію із зазначенням прізвища, імені, по батькові, дати народження, місця проживання або місця перебування, відомостей про документ, що посвідчує особу, та громадянство України. Повідомлення ініціативної групи підписується уповноваженою особою ініціативної групи. До повідомлення додається власноруч написана заява громадянина України про згоду бути розпорядником накопичувального рахунку.

2. Ініціативна група призначає по одному розпоряднику поточного рахунку свого фонду референдуму для кожного поточного рахунку цього фонду. Розпорядник поточного рахунку фонду референдуму має виключне право на розпорядження коштами з відповідного поточного рахунку фонду референдуму.

3. Розпорядники коштів накопичувального рахунку фонду референдуму зобов'язані вести облік надходження та розподілу коштів фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму між поточними рахунками цього фонду. Розпорядники поточних рахунків фонду референдуму забезпечують додержання фінансової дисципліни, цільове використання коштів фонду референдуму.

4. Установа банку, в якій відкрито накопичувальний або поточний рахунок фонду референдуму, надає розпорядникові коштів відповідного рахунку фонду референдуму потижнево або за його зверненням відомості про розміри та джерела внесків, що надійшли на рахунки фонду референдуму, рух коштів, а також їх залишки на рахунках.

5. Розпорядник коштів поточного рахунку фонду референдуму зобов'язаний вести облік використання коштів відповідного поточного рахунку фонду референдуму. Розпорядник поточного рахунку фонду референдуму зобов'язаний не пізніш як на сьомий день після дня голосування подати розпоряднику накопичувального рахунку фонду референдуму фінансовий звіт про використання коштів відповідного поточного рахунку фонду референдуму.

6. Розпорядник коштів накопичувального рахунку фонду референдуму зобов'язаний не пізніш як на п'ятнадцятий день після дня голосування подати до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів фонду референдуму.

У разі припинення здійснення ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму у передбачених частиною десятою статті 31, частиною четвертою статті 33, частиною сьомою статті 34 цього Закону випадках розпорядник коштів накопичувального рахунку фонду референдуму фінансовий звіт про надходження та використання коштів фонду референдуму до Центральної виборчої комісії не подає.

7. Форми фінансових звітів, передбачених цим Законом, встановлюються Центральною виборчою комісією не пізніш як на п'ятий день з дня оголошення процесу референдуму.

Стаття 64. Формування фонду референдуму та використання його коштів

1. Фонд референдуму формується за рахунок власних коштів членів ініціативної групи референдуму, а також добровільних внесків фізичних осіб (далі - добровільний внесок) та внесків політичних партій чи всеукраїнських громадських організацій.

2. Один добровільний внесок фізичної особи до фонду референдуму не може перевищувати чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати. Власні кошти члена ініціативної групи референдуму, політичної партії чи всеукраїнської громадської організації, які перераховуються на накопичувальний рахунок фонду, не підлягають обмеженням за сумою і кількістю перерахувань.

3. Забороняється робити добровільні внески до фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму:

1) іноземцям та особам без громадянства;

2) анонімним жертводавцям (без зазначення в платіжному документі відомостей, передбачених частиною четвертою цієї статті);

3) юридичним особам, крім політичних партій та всеукраїнських громадських організацій.

4. Добровільний внесок до фонду референдуму приймається установою банку або відділенням зв'язку за умови подання громадянином одного із документів, зазначених у пунктах 1 чи 2 частини третьої статті 6 цього Закону. У платіжному документі при цьому обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, а також місце проживання та адреса житла цієї особи.

5. Добровільний внесок перераховується установою банку або переказується відділенням зв'язку на накопичувальний рахунок фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного платіжного документа. Загальний строк безготівкового перерахування внеску на накопичувальний рахунок фонду референдуму не повинен перевищувати двох банківських днів.

6. Розпорядник накопичувального рахунку фонду референдуму має право відмовитися від внеску особи, про що він подає відповідну заяву та платіжний документ до установи банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок фонду референдуму. Такий добровільний внесок повертається фізичній особі за рахунок її добровільного внеску, а в разі неможливості такого повернення - перераховується до Державного бюджету України.

7. У разі надходження від особи добровільного внеску, який перевищує розмір, встановлений частиною другою цієї статті, сума, що перевищує встановлений розмір внеску, на підставі відповідної заяви та платіжного документа, поданих розпорядником накопичувального рахунку фонду референдуму, повертається фізичній особі установою банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок фонду референдуму, за рахунок цих коштів, а в разі неможливості такого повернення - перераховується до Державного бюджету України.

8. Розпорядник накопичувального рахунку фонду референдуму зобов'язаний відмовитися від внеску особи, яка відповідно до цього Закону не має права робити такий добровільний внесок, якщо розпоряднику про це відомо. На підставі заяви розпорядника про відмову від внеску з цієї причини установа банку, в якій відкрито рахунок фонду референдуму, перераховує такий добровільний внесок до Державного бюджету України. Якщо розпоряднику накопичувального рахунку фонду референдуму стало відомо про те, що особа, яка зробила добровільний внесок, не мала на це права, він зобов'язаний протягом трьох днів від дня, коли йому стало про це відомо, відмовитися від цього внеску, подавши заяву до установи банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок фонду референдуму, про перерахування відповідної суми до Державного бюджету України.

9. Установа банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму, на підставі відповідного звернення розпорядника накопичувального рахунку фонду референдуму перераховує кошти з накопичувального рахунку на поточні рахунки цього ж фонду референдуму.

10. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів фонду референдуму здійснюється Центральною виборчою комісією та установою банку, в якій відкрито рахунок фонду референдуму, відповідно до порядку, встановленого Центральною виборчою комісією спільно з Національним банком України та уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі зв'язку не пізніше ніж за сорок днів до дня голосування.

11. Установа банку, в якій відкрито поточний рахунок фонду референдуму суб'єкта процесу референдуму, не пізніше ніж на п'ятий день після дня голосування перераховує кошти, не використані суб'єктом процесу референдуму, на накопичувальний рахунок відповідного фонду референдуму.

12. Невикористані кошти фонду референдуму ініціативної групи референдуму перераховуються установою банку, у якій було відкрито накопичувальний рахунок фонду, до Державного бюджету України на п'ятнадцятий день з дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів референдуму. У разі припинення здійснення ініціативною групою ініціативи щодо проведення всеукраїнського референдуму у передбачених частиною десятою статті 31, частиною четвертою статті 33, частиною сьомою статті 34 цього Закону випадках невикористані кошти фонду референдуму ініціативної групи референдуму перераховуються установою банку, у якій було відкрито накопичувальний рахунок фонду, до Державного бюджету України не пізніше як на сьомий день з дня оприлюднення відповідного рішення Центральною виборчою комісією.

13. Добровільні внески фізичних осіб, що надійшли на накопичувальний рахунок фонду референдуму пізніше ніж за день до дня голосування, повертаються установою банку відповідній фізичній особі за рахунок коштів її внеску, а в разі неможливості такого повернення - зараховуються до Державного бюджету України.

Розділ VII ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПРОЦЕСУ РЕФЕРЕНДУМУ, ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

Стаття 65. Реєстрація суб'єктів процесу референдуму

1. Центральна виборча комісія реєструє відповідних суб'єктів процесу референдуму у порядку, визначеному цим Законом та рішенням Центральної виборчої комісії.

2. Ініціативна група референдуму реєструється відповідно до вимог цього Закону і є суб'єктом процесу референдуму за народною ініціативою.

3. Офіційні спостерігачі від ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму є суб'єктами процесу всеукраїнського референдуму, якщо вони зареєстровані відповідно до вимог цього Закону.

4. Суб'єктами процесу всеукраїнського референдуму є міжнародні спостерігачі, зареєстровані відповідно до вимог цього Закону.

5. Президент України є суб'єктом всеукраїнського референдуму як суб'єкт призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму.

6. Верховна Рада України є суб'єктом всеукраїнського референдуму як суб'єкт ініціювання та призначення всеукраїнського референдуму.

Стаття 66. Представник ініціативної групи в Центральній виборчій комісії

1. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму, зареєстрована Центральною виборчою комісією референдуму, має право делегувати одного представника до Центральної виборчої комісії, який уповноважений представляти інтереси цього суб'єкта в Центральній виборчій комісії і не є самостійним суб'єктом процесу референдуму.

2. Представником суб'єкта процесу референдуму в Центральній виборчій комісії може бути громадянин України, який має право голосу. Не може бути представником суб'єкта процесу референдуму:

1) член комісії референдуму;

2) посадова особа органу виконавчої влади або суду, правоохоронних органів чи органів місцевого самоврядування;

3) військовослужбовець;

4) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

3. Заява про реєстрацію представника в Центральній виборчій комісії ініціативної групи всеукраїнського референдуму подається до Центральної виборчої комісії на третій день з дня оприлюднення указу Президента

ЗАКІНЧЕННЯ НА 15—19 СТОР.

«Допоможи мені це зробити самому»

Під таким девізом працюють в одному з найкращих у країні дошкільних закладів №75 в Одесі

ДОСВІД

У Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту проведено круглий стіл, на якому ділилися думками близько 100 педагогів-новаторів, учасників проекту «Відродження гуманістичної педагогіки Марії Монтессорі в Україні» (керівник проекту — перший заступник міністра Борис Жебрівський). В обговоренні проблем взяла участь і завідувачка дошкільного закладу №75 Лариса Халеєва** (на знімку). **Вона, зокрема, розповіла про напрацювання цього єдиного свого роду дитсадка в країні, де вже багато років впроваджується методика М. Монтессорі й практично створено модель закладу нового типу «Марії Монтессорі — Софії Русової».

ПРЯМА МОВА

— Ми робимо все, — каже Лариса Халеєва, — щоб заняття дітей були «справжніми», щоб вони бачили результат своєї праці, її доцільність і необхідність. Один з основних принципів — садок працює для дітей і батьків, а не батьки з дітьми для нього. Тільки-но маля потрапило до нього, його одразу намагаються погодувати — воно не має чекати, доки прийдуть інші.

Результат пошуків і спроб

...Уявіть дитячий садок, де панує тиша. Кожна дитина зосереджена і захоплена своєю роботою. Не грою, а саме роботою, тому що завжди є результат. Діти займаються математикою, письмом, здобувають навички, необхідні в повсякденному житті, дізнаються про навколишній світ. Дивує повний порядок у групі. І це зовсім не заслуга суворої вихователька — це досягнення самих дітей. Фантастика? Таку картину я спостерігав у дитячому садку, яким керує відмінник освіти, педагог вищої категорії Лариса Халеєва.

Майже у всіх демократичних країнах світу вже понад 80 років існують школи Марії Монтессорі. Кожна має своє власне «обличчя», але кожну з них характеризує моральний комфорт. Саме це створює атмосферу спільності, дитина тут почувається спокійно, має свободу й уміє нею користуватися, самостійно приймає власні рішення. У такій атмосфері вона ніколи не буває приниженою. Її працю й успіхи в навчанні, поведінку ніколи не порівнюють з іншими, її не хвалять і не карають.

Поступово діти вчаться самостійно й об'єктивно оцінювати себе, будувати відносини з тими, хто їх оточує, жити за правилами, обов'язковими для всіх.

В основі методу Монтессорі лежить спостереження за дитиною. Вона довела, що в кожній дитині є свій природний внутрішній потенціал, який тільки у взаємодії із середовищем і за наявності свободи може розвиватися.

— Боротьба за становлення нової України торкнулася всіх сторін життя, — каже Лариса Халеєва. — Ми почали шукати дієвіші шляхи в нашій роботі. Мета була чітка: відійти від формалізму й наслідування, працювати творчо, поєднуючи традиційну й нетрадиційну педагогіки. Тому й вибрали методику, яка здобула всесвітнє визнання, італійського педагога кінця XIX — початку XX століття Марії Монтессорі та її послідовниці — видатного українського педагога того самого періоду Софії Русової. Ми знайшли підтримку в центрах нетрадиційної педагогіки в Мінську, Москві, де вдалося одержати консультації, замовити зразки дидактичних матеріалів. Багато чого виготовили самі. Дуже вдячні Київському навчальному центру М. Монтессорі, де пройшли навчання наші вихователі. Тепер, з ініціативи інституту вдосконалення вчителів, ми самі є базовим закладом з проблем застосування нових методик. Установлено творчі зв'язки з Мюнхенським центром Марії Монтессорі.

Садку цього року виповнюється 55. Лариса Георгіївна очолює його 30 років. І вже 15 років колектив використовує інноваційні технології — методики видатних педагогів.

Головний девіз, який вселяють дітям: «Допоможи мені це зробити САМОМУ». У цих словах — велика педагогічна мудрість, де головним є дитина, а вихователь — помічник і друг, котрий прийде на допомогу за першим її проханням. Розроблена система не тільки не суперечить вимогам державних програм «Малятко», «Дитина» і основним положенням Базового компонента дошкільного навчання в Україні, а доповнює й загалом збагачує весь процес навчання й виховання.

Головне — не заважати розвиватися

У садку дітям подобається. Вони самі вибирають, чим їм займатися. Тут старші допомагають молодшим, а ті, у свою чергу, тягнуться за старшими. Педагоги переконані, що дитина краще від дорослого знає, що їй потрібно в кожний конкретний момент її життя. Головне, не заважати їй розвиватися, а створити умови й надати право бути вільною у виборі. Це так звані сенсивні періоди, коли психіка дитини налаштована на щось одне, за винятком всього іншого. Це як промінь світла, що освітлює найголовніше, найпотрібніше, що посилає природа саме їй, саме зараз. Вона має пройти через свої помилки, спроби, удачі. Вона не винна нічого нам з вами, вона хоче й може розвиватися для себе. Самообслуговування — ось що розвиває дитину і фізично, і морально, і розумово.

Відмітною рисою розкладу є сітка занять за тематичними днями: понеділок — «День знань і творчого мислення», вівторок — «День диспетчера» (тренування волі й організованості), середа — «День мови (звуку, слуху)», четвер — «День тіла» (рухової активності, управління тілом, заняття з валеології), п'ятниця — «День праці». Для організації й розмаїття цих процесів вихователями розроблено методичні посібники, спеціальні тематичні програми, що виключають повторення. Вражає, що ці маленькі люди так багато знають про навколишній світ, наприклад, про воду, вогонь і сушу. Вони із задоволенням «літають у космос», вивчаючи зоряне небо. Дивно слухати, як вони розмірковують про те, як добре бути «корисним городянином». Вони можуть привести до пам'ятника Пушкіну й розповісти, хто це такий. Не соромлячись, виявляють свої таланти на всіляких тематичних святах і для батьків, і для себе. Таке відчуття, що тут усі діти — індиго. І це за того, що приходять у садок зовсім різні, як то кажуть, «з вулиці» діти. Багато хто в три роки не знає, що таке горщик, а в чотири не тримав в руках ложку. До випуску приходять чудово підготовлені до школи, самостійні, вільні в міркуваннях, не бояться сказати — особистості. За це дякують вихователям педагоги шкіл і гімназій, де вчаться вихованці дитсадка №75. А найвище визнання — коли його випускники приводять сюди своїх сестер, братів і дітей.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.
Одеса.

ДОВІДКА

Ім'я італійського педагога Марії Монтессорі входить до Книги рекордів Гіннесса за кількістю дитячих садків у світі, що працюють за її системою. У 90-ті роки минулого століття було створено Московський і Київський центри Монтессорі, почали відкриватися дитячі садки, що працюють за її методом.

ЩО ЗРОБЛЕНО:

— створено умови для високої мотивації навчання, тобто спеціальні меблі, стелажі з доступними матеріалами для занять і відпочинку;

— спеціально виготовлено дидактичний матеріал, посібники, різні інструменти, пристосування, ігри;

— організовано за чіткими правилами діяльність дитячого колективу;

— відсутність авторитарного підходу, головна у групі — дитина, а вчитель — помічник;

— групи — різновікові, від 2 до 6 років, як у родині; дисципліна — позитивна, що дає змогу дитині багато рухатися, вільно спілкуватися й формуватися.

На занятті в дитсадку № 75.

Фото автора.

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...на допомогу поспішають лікар і духівник

Мобільна бригада, створена при благодійному фонді «Карітас Івано-Франківськ Української греко-католицької церкви», щодня приходить на допомогу хворим. За останні два тижні нею здійснено 12 виїздів.

Полегшити страждання важкохворого, морально його підтримати, дати пораду та настанову в тяжку хвилину — такі завдання ставлять перед собою лікар, медична сестра, соціальний працівник та духівник, що входять до складу мобільної бригади. Лише так, спільно, можна оцінити потреби хворої людини, скласти план медичної, соціальної допомоги та духовно-психологічної підтримки.

Окремі бесіди проводяться й з родичами недужих, їх навчають як доглядати за пацієнтом у домашніх умовах. Разом з рідними вирішується питання — чи мають право хворі знати свій діагноз і самостійно приймати рішення стосовно лікування. Присутність духівника під час відвідин також має чимале значення. Адже у хворих людей існує особлива потреба в любові, прощенні й примиренні із самими собою й з тими, хто їх оточує. Окрім кваліфікованої медичної та духовної підтримки, підопічні отримують і матеріальну допомогу у вигляді медикаментів, продуктових наборів та засобів особистої гігієни.

Діяльність виїзної мобільної бригади здійснюється за підтримки Карітасу єпархії Трір (Німеччина) та Карітасу архієпархії Відня (Австрія).

Галина БРУХАЛЬ.
Івано-Франківська область.

...у прикордонних загонів на Закарпатті нові командири

Начальником Чопського прикордонного загону став полковник Роман Гоць, який до цього працював заступником керівника Волинського прикордонного загону. На посаду начальника Мукачівського прикордонного загону призначено Олександра Назаренка, який раніше був заступником начальника 26-го прикордонного загону Південного регіонального управління.

Закарпаття межує з чотирма країнами Євросоюзу: Польщею, Словаччиною, Угорщиною і Румунією. Багатокілометрова лінія держкордону України припадає саме на гірську місцевість. Тому тут і дислокуються два прикордонні загони — Чопський і Мукачівський. Учора з новопризначеними керівниками зустрівся голова ОДА Олександр Ледида.

Василь НИТКА.
Закарпатська область.

...швидше діагностуватимуть недугу

Черговий транш медапаратури на 516 тисяч гривень надійшов у Рівненську область у рамках співпраці з Фондом Ріната Ахметова «Розвиток України». Його отримав не лише обласний протитуберкульозний диспансер, а й Зірненський заклад Березнівського району та Страшівський Сарненського. Під час першого такого траншу на 1,2 мільйона гривень вдалося переоснастити лабораторії протитуберкульозних закладів. Тож час на діагностику вдалося скоротити з двох місяців до 8—10 днів, а відтак, і витрати на лікування: на медикаменти хворого з ранньою формою туберкульозу витрачають 3—4 тисячі бюджетних гривень, а для пацієнтів із запущеними формами — 25—30 тисяч. Від Фонду Ріната Ахметова очікують також апарат, який дасть можливість діагностувати туберкульоз уже за дві години.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

Працівники Музею історії Десятинної церкви у відкритому листі до міністра культури просять звільнити його директора ієродиякона УПЦ Московського патріархату Ярослава (Дорошенка). У відомстві цю інформацію спростовують *(«Коммерсантъ–Украина»)*

Глава НБУ Сергій АРБУЗОВ прогнозує стабілізацію курсу гривні внаслідок запровадження обов'язкового продажу 50% валютної виручки експортерами *(forbes.ua)*

Ціну на грип встановлюють фармвиробник та імпортер

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Але Антимонопольний комітет пильно стежить за ситуацією на ринку ліків, щоб не допустити зростання цін і запобігти нездоровій конкуренції його учасників. За словами начальника управління досліджень продовольчих і виробничих ринків АМК Юрія Прокопенка, найпоширеніші порушення пов'язані із завищенням цін на медикаменти та наданням неправдивої інформації про препарати.

Споживача ж цікавить просте питання: у скільки обійдеться лікування застуди або грипу в домашніх умовах?

Представники аптечної мережі стверджують: не дорожче, ніж торік. Роздувати ціни їм не дає обмеження на надбавки. Оптовик, відправляючи ліки в роздрібну торгівлю, може зробити на них націнку не більше 12% (з 1 січня 2013 року — 10%) від відпускної вартості виробника. У свою чергу аптечна мережа може зробити свою накрутку на препарат, що не має перевищувати 25%. Це стосується більшості найменувань — близько 80% ліків.

— Нині аптеки рідко ставлять 25%, обмежуючись меншою націнкою. Це зумовлено конкуренцією на ринку й падінням купівельної спроможності споживача, — коментує ситуацію «Голосу України» гендиректор аптечного об'єднання «Біокон» Наталія Шевчук. — Рентабельність аптечних мереж сьогодні впала. Декілька років тому вона була на рівні 2—3%, тепер — 0,2—0,3%. На розвиток грошей практично не залишається.

— Під державне регулювання підпадають оптові та роздрібні надбавки. У той же час основну складову ціни, яку формує безпосередньо імпортер або виробник, держава не регулює. У цьому головна проблема, — пояснює начальник інформаційно-аналітичного управління Держслужби лікарських засобів Володимир Бортницький.

У результаті виходить, що здебільшого від фармвиробників та імпортерів залежить ціна нашого грипу, і не лише.

Ольга ВАУЛІНА.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ЛІКУВАЛЬНИЙ КОШИК

За найскромнішими підрахунками, лікувальний кошик, до якого входять краплі для носу, антивірусний препарат і чай, обійдеться у понад сто гривень. Ось ціни на деякі препарати, які пропонують провізори для лікування ГРВІ та грипу (середня ціна):

Отривін (краплі для носу) — 35 грн.
Антигрипін (шипучі таблетки) — 65 грн.
Терафлю — 58 грн.
АСС — 39 грн.
Дикателен — 36 грн.
Біопорокс (антибіотик-спрей локальної дії) — 66 грн.

ФОТОФАКТ

Жителі сіл Віліне, Піщане та Берегове Бахчисарайського району Криму перекрили рух на трасі Сімферополь—Севастополь, вимагаючи зупинити рейдерське захоплення земель у селі Новопавлівка Бахчисарайського району.

Фото Олексія СУВІРОВА/УНІАН.

Рейдерська атака на моршинський завод

У Львові депутати облради ухвалили рішення сформувати міжвідомчу групу, яка працюватиме над припиненням рейдерської атаки на «Моршинський завод мінеральних вод».

На сесії також прийняли звернення до керівництва країни і створили тимчасову комісію, яка має пояснити причини свавілля правоохоронних органів і контролюючих структур щодо підприємства, де працюють 700 робітників.

Моршинський завод входить до холдингу «IDS GroupUkraine» і є провідним виробником мінеральних вод в Україні. Блискавична атака на холдинг, здійснена на прохання російської сторони, на думку депутатів, є наміром знищити успішний бізнес і провести черговий перерозподіл власності. Такі дії — дуже поганий сигнал для інвесторів.

Представник заводу, якому надали слово на сесії облради, пояснив, що опальний російський олігарх Борис Березовський не має жодного стосунку до підприємства, яке торік сплатило в українську казну 211 мільйонів гривень податків. Серед власників акцій було названо прізвище сім'ї покійного Бадді Патрикашвілі та ще кількох зарубіжних бізнесменів. Львівська облрада наполягає на неупередженому та невідкладному розгляді дій судді Сихівського райсуду Борейка С. В., котрий виніс «очевидно неправомірні рішення щодо арешту майна, активів та акцій «IDS GroupUkraine». Від Генпрокуратури депутати вимагають об'єктивних і незаангажованих дій.

Богдан КУШНІР.

Львів.

Через століття Братковський повертається в нашу історію

У Луцьку вшанували пам'ять захисника православ'я Данила Братковського. Поминальні заходи розпочалися на колишній Ринковій площі біля горельєфа поета, неподалік місця, де 310 років тому після тортур його стратили.

— Цього дня на цьому місці прийняв мученицьку смерть наш братчик, патріот, український шляхтич, поет Данило Братковський, — сказав письменник, колишній народний депутат, голова Православного братства Андрія Первозванного Андрій Бондарчук **(на знімку)**. — Це ім'я довго було в забутті, але завдяки нашим зусиллям його повернуто історії та українському народові.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Фото із сайту «Волинська правда».

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

Робочі місця потрібні і за колючим дротом

Відбувся пробний пуск потяга по відновленій залізничній колії, що веде до гранітного кар'єру Райківської виправної колонії № 73. Відновлення залізничного сполучення дасть змогу збільшити обсяги реалізації продукції каменеобробки на внутрішніх та зовнішніх ринках. Для цього було залучено значні інвестиції Бердичівського гранітного кар'єру. Як зазначив в. о. начальника управління Державної пенітенціарної служби України в Житомирській області Станіслав Якименко, нарощування виробничих потужностей дасть можливість працевлаштувати більшу кількість засуджених.

Олексій КАВУН.

Гряде таксофонна оптимізація

На Буковині із 290 таксофонів хочуть залишити 190. Кажуть, це через зменшення попиту. До того ж так заощадять кошти на обслуговування інших апаратів. Нині подзвонити з таксофону вдвічі дорожче, ніж із стаціонарного телефону. Скажімо, одна хвилина розмови з таксофону на міський номер коштуватиме 12 копійок, а зі стаціонарного телефону — 5,4 копійки. У межах області та України вартість однієї хвилини розмови з таксофону становитиме 48 копійок, а на мобільний телефон — 20.

Сергій СУЛИМА.

ЦИФРА

Близько 240 мільйонів гривень

заборгував Севастополь за спожитий газ, і це за 121-процентного рівня оплати цих послуг споживачами. Голова міськдержадміністрації Володимир Яцуба пояснив, що заборгованість — результат відсутності компенсації з державного бюджету за різницю в тарифах для населення.

Микола МАГДИЧ.

Будують уп'ятеро активніше

Лише за три квартали цього року в Кам'янець-Подільському районі на Хмельниччині введено в експлуатацію 9,2 тисячі квадратних метрів житла, що в 4,7 раза більше, ніж за відповідний період попереднього року.

Майже весь обсяг будівництва забезпечили індивідуальні забудовники. Житловий фонд зріс на 57 квартир, середня площа однієї — 161,1 квадратного метра. Кам'янчани хочуть жити переважно в чотирикімнатних помешканнях.

Віра ШПИЛЬОВА.

Безхатченків почали годувати гарячими обідами

З настанням холодів у кожному з районів міста починають працювати пункти харчування для осіб без певного місця проживання. Цього року їх дев'ять. Цікаво, що три пункти розташовані на прихрамових територіях чи навіть у приміщеннях трьох різних християнських конфесій — УПЦ Московського патріархату, УПЦ Київського патріархату та римо-католицької церкви. Фінансування відбувається переважно за рахунок обласного бюджету (на це виділено 200 тисяч гривень). Послуги ж обласного Товариства Червоного Хреста, яке свого часу першим розпочало допомагати безпритульним, фінансуються з бюджету Запоріжжя.

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

У Криму озиминою засіяли 90% запланованих площ (УкрАгроКонсалт)

Олександрійські медійники заявляють про тиск

Кілька місцевих ЗМІ Олександрії заявили про свою незгоду з політикою міськвиконкому і міського голови Степана Цапюка. Їх обурили два рішення виконавчого комітету (від 15 та від 22 листопада), за якими телерадіокомпанії «Інтелком» та «Контакт-ЛТД» мають протягом 10 днів добровільно демонтувати свої кабельні мережі. В іншому разі це зроблять примусово.

Телерадіокомпанії стверджують, що «працюють в правовому полі». А журналісти інтернет-порталу «Олександрійські новини» оприлюднили заяву, в якій зазначили, що «міський голова зі своїми прибічниками у відверто протиправний спосіб намагається помститися непідконтрольним ЗМІ за принципову позицію та критику дій місцевої влади».

Олександрійські медійники звернулися за захистом до обласної спілки журналістів, термінове засідання якої відбулося вчора. Його учасників обурили не тільки утиски ЗМІ, створення перешкод їх роботі, а й посягання на права простих громадян на інформацію. Кілька десятків працівників окремих олександрійських ЗМІ разом із представниками громадських організацій зібралися на мітинг біля адміністрації Президента, щоб розповісти про це високопосадовцям **(на знімку)**.

Петро МЕЛЬНИК.
Кіровоградська область.
Фото інтернет-порталу «Олександрійські новини».

ФОТОФАКТ

Біля будівлі Генеральної прокуратури України відбувся пікет на підтримку невинно засуджених. Зокрема, йшлося про Миколу Сливоцького (31 рік), який уже 9 років відбуває покарання в Бердичівській ВК № 70, та інших, за словами пікетувальників, «убивць, які не вбивали».

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Інші фото з цієї події шукайте в фотомагазині на сайті www.golos.com.ua.

Водопровідні мережі замінять за рахунок споживачів?

Підняти тарифи на водопостачання і водовідведення на 30 відсотків уже з нового року збирається комунальне підприємство «Тернопільводоканал». Причому жителі багатоквартирних будинків платитимуть на 15—20 відсотків більше, ніж ті, хто мешкає у приватному секторі — керівники підприємства знайшли таку лазівку. Мовляв, Національна комісія з регулювання тарифів ліцензує діяльність і встановлює тарифи лише до зовнішнього зрізу багатоквартирних будинків, а всередині будівлі діяльність, пов'язана з водопостачанням, — не у сфері ліцензування, тому тарифікується окремо. І це ще не все. За словами керівника «Тернопільводоканалу» Володимира Кузьми, тарифи будуть диференційовані відповідно до типу будинку. Кошти, отримані за їх підвищення, обіцяють витратити на заміну водопровідної мережі. На це потрібно 5 мільйонів гривень, а таких грошей, мовляв, у міському бюджеті немає.

Проте тернополяни вже не вірять, що колись дочекаються якісних послуг, бо з кожним підвищенням вода стає дедалі гіршою.

До слова, востаннє тарифи на водопостачання і водовідведення у Тернополі підвищували у березні, і вони є одними з найбільших в Україні.

Любов ЛЕВИЦЬКА.
Тернопільська область.

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...ні з ким розмовляти профспілкам, якщо профільного міністерства вже нема

Примусові відпустки за власний рахунок, борги у зарплаті, скорочення — таким «джентльменським набором» правопорушень уже не здивуєш працівників вітчизняних підприємств. Постійні кризи змушують власників вдаватися до непопулярних кроків задля економії, а ось захищати трудівників нема кому. Теоретично — це завдання профспілок. Проте з ліквідацією міністерства промислової політики вони втратили своїх представників в уряді.

Виправити ситуацію намагалися під час зустрічі міністра економічного розвитку і торгівлі України Петра Порошенка з представниками профспілок виробничої сфери. Саме це міністерство отримало значну частину повноважень ліквідованого мінпрому. Питання номер один на сьогодні — підписання нових галузевих угод.

«Ми шукаємо механізм, який дасть змогу поновити цей процес. Незважаючи на те, що немає відповідних міністерств, мені здається, що вихід усе-таки знайдено. Ці питання вирішуватимуться через департаменти Мінекономрозвитку, заступників міністра тощо», — розповів голова Федерації профспілок України Юрій Кулик після зустрічі з міністром.

«Протягом двох тижнів буде опрацьовано пропозиції профспілок, і ми вийдемо на узгоджену нараду», — запевнив Петро Порошенко. За його словами, нові документи гарантуватимуть соціальний захист найманих працівників та узгодять кроки з підтримки національного виробника.

Крім того, обговорювали й доцільність відновлення Міністерства промислової політики. Така ідея, як розповів Петро Порошенко, пішла від керівництва цілої низки промислових підприємств. «Поки що ця ініціатива великої підтримки у профспілках не знайшла», — заявив міністр.

Вл. інф.

...зарплати в грудні давати не буде чим

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

У столиці загальна заборгованість із зарплати 1 листопада обчислювалася сумою в 71,3 млн. грн. Не дорахувалися грошей у своїх гаманцях і бюджетники. Приміром, учителям Солом'янського району Києва зарплату за жовтень кинули на картку тільки на початку минулого тижня. «Упродовж 12—20 листопада освітянам Києва була виплачена зарплата за другу половину жовтня, а з 16 по 22 листопада — аванс, — повідомив «Голосу України» голова Київської міської організації Профспілки працівників освіти і науки Олександр Яцунь. — Учора, 26 листопада, до 18-ї години повністю закрив це питання Печерський район. За тиждень, з 3 по 7 грудня, має початися виплата зарплати за другу половину останнього осіннього місяця». Вибухонебезпечне питання взяв під особистий контроль київський міський голова.

У регіонах сіячі розумного, доброго, вічного почуваються ще гірше. Раніше ЦК Профспілки працівників освіти і науки України вже звертався до Верховної Ради, Президента і прем'єра з листами про недофінансування сфери. «...на переважній більшості територій станом на 1 листопада 2012 року в місцевих бюджетах існує нагальна потреба додаткових коштів на освіту, загальна сума яких становить близько 5,4 млрд. грн., із яких на зарплату — 2,4 млрд. грн. Найскладнішою є ситуація у Вінницькій області, де загальна сума додатково необхідних коштів становить 681,2 млрд. грн...» Потреба в додаткових коштах для фінансування вишів (підпорядкованих Міносвіти) сягає 711,3 млн. грн., тож під загрозою опинилися не тільки зарплати викладачів, а й студентські стипендії.

Цього варто було очікувати, адже закладених у бюджеті-2012 коштів освітянській сфері апріорі могло вистачити тільки на 8—9 місяців. У задачі питається: де Кабмін візьме гроші в грудні?

Розв'язок шукатимуть на спільному засіданні президій всеукраїнських профспілок бюджетників — медиків, освітян, культпрацівників та трудівників соціальної сфери — 10 грудня в Києві. Урядовці теж запрошені.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

СПОРТ

А кому хочеться надриватися задарма?..

Футбол. ***Чемпіонат країни. Прем'єр-ліга. 17-й тур. 26 листопада.***

«Металіст» — «Таврія». 5:0. 30 630 глядачів. **Рефері** — Романов (Дніпропетровськ). **Голи** — Бланко, 21, 80, Тайсон, 61, Крістальдо, 65, Марлос, 90+1.

«Дніпро» — «Металург» Зп. 3:0. 8 180 глядачів. **Рефері** — Кузьмін (Миколаїв). **Голи**: Кравченко, 21, 30, Калинич, 72.

Цими матчами підвели рису під 17-м туром. Претенденти на медалі приймали клуби з нижньої частини турнірної таблиці і надпереконливо довели свою перевагу. Наставник «Дніпра» **Гуанде Рамос** залишився задоволеним і результатом, і грою, котру продемонстрували його підопічні.

— Спокійний матч вийшов для нас, взяли три очки, — сказав тренер. — Небагато подій було в цій зустрічі, «Дніпро» швидко вийшов уперед і в підсумку спокійно досягнув потрібного результату. Він відбиває різницю між командами в турнірній таблиці.

Прокоментував сеньйор Рамос і можливий перехід до його команди нападника київського «Динамо» Артема Мілевського: «Ще два матчі попереду, потім й вирішуватимемо, чи потрібно нам когось купувати або відпускати».

До речі, сам футболіст оригінально відреагував на можливе розставання зі столичним клубом. Він сказав, що попереду відпустка і насамперед треба гарненько відпочити. А потім уже й про нову команду говорити.

Безвільно і безпорадно зіграла «Таврія» у Харкові. Зрозуміло, що причина поразки кримчан — високий клас і налаштованість суперника. «Металіст» діяв, мов відлагоджений механізм. Але на гру команди з Сімферополя нині впливають й інші досить вагомі чинники. Про них згадав її тренер **Олег Лужний**:

— Щодо нашої команди, то у нас тільки Путраш був на заміні та ще кілька футболістів з дублюючого складу.

— **А чи плануються зміни у команді в зимовий період?**

— Думаю, що можливе оновлення на 95 відсотків...

За таких умов, більшість футболістів знають, що опиняться за дверима «Таврії», складно чекати від них нормальної самовіддачі. А кому, скажіть, хочеться надриватися, коли твоя доля вирішена?

До речі, того дня, коли кримчани лунко програли в Харкові, у Сімферополі сталися важливі зміни, про які повідомив офіційний сайт клубу. Рада засновників призначила президентом ФК «Таврія» Сергія Куніцина, а генеральним директором — Юрія Васюкова...

	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	**16**	**0**	**1**	**50—9**	**48**
2. «Дніпро»	**11**	**4**	**2**	**31—13**	**37**
3. «Динамо»	**11**	**1**	**5**	**30—13**	**34**
4. «Металіст»	10	3	4	32—14	33
5. «Чорноморець»	8	3	6	19—19	27
6. «Металург» Д	7	4	6	24—22	25
7. «Волинь»	6	5	6	18—21	23
8. «Арсенал»	6	5	6	18—25	23
9. «Іллічівець»	6	4	7	20—16	22
10. «Кривбас»	6	3	8	18—27	21
11. «Ворскла»	5	5	7	18—20	20
12. «Зоря»	5	4	8	18—22	19
13. «Таврія»	5	3	9	11—21	18
14. «Карпати»	4	4	9	21—28	16
15. «Говерла»	**2**	**5**	**10**	**16—35**	**11**
16. «Металург» Зп	**0**	**3**	**14**	**4—43**	**3**

Визначилися лідери

Футзал. Триває дев'ятий турнір команд засобів масової інформації «Кубок «Голосу України». Учасники зіграли два тури.

Результати матчів, які ми ще не повідомляли: група компаній 1+1 — прес-служба ФК «Динамо». 5:2. «Голос України-1» — «Український футбол». 5:0. «Ера» — 1+1. 2:3. «Голос України-2» — «Український футбол». 4:3. Матч «Голос України-1» — прес-служба ФК «Динамо» завершився учора, коли це число нашої газети вже друкувалося.

Отже, турнірну таблицю очолили команди 1+1 і «Голос України-2», котрі набрали по 6 очок. Нагадуємо, що змагання відбувається в одне коло і завершиться у п'ятницю.

Лише результати

Хокей. Регулярний чемпіонат ПХЛ України. 26 листопада. «Сокіл» (Київ) — «Білий Барс» (Біла Церква). 4:2 (1:0, 1:1, 2:1). «Компаньйон» (Київ) — «Динамо» (Харків). 1:2 ПБ (0:1, 1:0, 0:0, 0:0, 0:1).

«Беркут» (Київ) — 47 очок, «Сокіл» — 33, «Компаньйон», «Динамо» — по 32, «Донбас-2» — 31, «Леви» (Львів) — 24, «Білий Барс» — 5.

Вибухонебезпечне питання взяв під особистий контроль київський міський голова

СВІТ БЕЗ КОРДОНІВ

Європейський банк реконструкції та розвитку дав Білорусі 50 млн. дол. на енергетику *(forbes.ua)*

У Німеччині назвали наймодніше серед місцевої молоді слово — Yolo. Це акронім від англійського «You only live once», що означає «живеш лише раз» *(«Телеграф»)*

Президент — у Катарі

Глава української держави Віктор Янукович у вівторок прибув з офіційним візитом до Катару. Про це повідомляє прес-служба Президента України. У Досі відбулася офіційна церемонія зустрічі Віктора Януковича та Еміра Держави Катар шейха Хамада бін Халіфа Аль Тані. Військовий оркестр виконав гімни України й Катару. Глави держав обійшли лави воїнів почесної варти (на знімку)***. Церемонія завершилася представленням офіційних делегацій.***

Потім під головуванням Віктора Януковича та Аль Тані розпочалися переговори делегацій України й Катару в розширеному складі. Після їх закінчення відбулася зустріч глав двох держав у форматі «віч-на-віч».

У рамках візиту, що триватиме 27—28 листопада, відбудеться презентація національних проектів, реалізованих з ініціативи глави української держави. Також Президент України ознайомиться з діяльністю катарського парку науки й технологій.

Напередодні також стало відомо, що в Києві відкриють посольство ОАЕ. Об'єднані Арабські Емірати оголосили про це в загальній заяві за підсумками офіційного візиту Віктора Януковича в Абу-Дабі, що завершився. В документі йдеться про те, що Віктор Янукович і шейх Халіфа бін Заїд Аль Нагаян у дружній атмосфері обговорили комплекс питань двосторонніх відносин у різних галузях, а також широкий спектр регіональних і міжнародних питань, які становлять обопільний інтерес. Сторони домовилися активізувати співробітництво у промисловій, інвестиційній, авіаційній та інший галузях.

В Абу-Дабі на спільному бізнес-форумі Україна також презентувала свої можливості головним інвесторам Еміратів.

Фото Михайла МАРКІВА (прес-служба Президента України).

Повстанці погодилися відступити?

Лідер конголезьких повстанців полковник Султані Макенга погодився вивести своїх бійців із захоплених минулого тижня міст Гома та Саке. Про це повідомив один із високопоставлених військових Уганди, де відбулися переговори між представниками уряду Демократичної Республіки Конго та повстанцями з угрупування «Рух 23 березня» (М23). Повстанці цю заяву поки що ніяк не прокоментували.

Після захоплення Гоми в місті виявилися заручниками близько 1500 миротворців ООН. У тому числі українці, про що раніше писав «Голос України». Урядова армія ДРК готувалася до штурму міста — але якщо повстанці його дійсно покинуть, кровопролиття можна буде уникнути.

В охопленому конфліктом регіоні шириться гуманітарна криза. Люди залишають свої домівки. За даними організації «Всесвітня продовольча програма», понад 80 тисяч осіб потребують продуктів харчування й предметів першої необхідності.

У суботу президенти Конго, Уганди та Руанди закликали повстанців залишити місто Гому й відмовитися від свого наміру скинути уряд ДРК.

Повстанське угрупування М23 складається в основному з колишніх солдатів армії ДРК, які влаштували заколот 2012 року. Вони звинувачують владу своєї країни в нездатності дотримуватися мирної угоди 2009 року з інтеграції колишніх бунтівників у чинну армію.

Корона «Місіс Європа» дісталася нашій співвітчизниці

25 листопада в Мінську відбувся фінал конкурсу «Місіс Європа-2012». На відміну від кокурсів «міс», у ньому беруть участь не молоденькі дівчата, а дружини і матері. Цього разу вони протягом семи днів змагалися за звання найкрасивішої, найрозумнішої, найуспішнішої та наймилосерднішої.

Мета заходу, якому вже 10 років, — привернути увагу до важливих проблем сучасного суспільства. У фінальному шоу учасниці дефілювали у вечірньому, коктейльному вбранні та купальниках. Також для глядачів виступали запрошені зірки естради.

В авторитетному журі були: продюсер Євгеній Айзикович, режисер і актор Геннадій Давидько, співачка Анастасія Тиханович, модельєр Іван Айплатов та ін. Головою журі був режисер, сценарист, актор і продюсер Ігор Угольников.

Головний приз — корона зі справжніх дорогоцінних каменів — дістався українці Олені Мозолевій **(на знімку)**. Окрім корони та почесної стрічки перемога в конкурсі дала жінці й зобов'язання: протягом року після конкурсу «Місіс Європа-2012» Олена повинна проводити у своїй країні благодійні акції та активно сприяти ліквідації насильства стосовно жінок і дітей.

Олена Мозолева, ще будучи маленькою дівчинкою, мріяла стати юристом і все свідоме життя йшла до цієї мети. Третій рік Олена працює нотаріусом, консультує і в своєму офісі, і з екрана телевізора. Також вона — кількаразова учасниця міжнародних конкурсів краси серед успішних жінок.

Фото БелТА/Укрінформ.

Реліквії передано до музею

У Житомирі в приміщенні Польського дому передано Житомирському краєзнавчому музею на зберігання реліквії Спілки ветеранів Війська Польського Житомирщини.

Це — прапор, медаль «PRO MEMORIA» та буклет про дії польських формувань у роки війни й діяльність обласної спілки в 1993—2012 роках. В урочистій церемонії взяли участь генеральний консул Республіки Польща у Вінниці Кшиштоф Свідерек, віце-консул Марцін Красінський, військовий аташе Республіки Польща в Києві Кшиштоф Ліс, представник департаменту уряду РП у справах захисту ветеранів Ян Срока.

Прапор ветеранів Війська Польського Житомирщини було виготовлено у Варшаві й вручено обласній спілці у серпні 2008 року. На ньому — кольори державних прапорів України та Польщі, герби Польщі та Житомирської області. У центрі напис українською та польською мовами — «За нашу і вашу волю. 1939—1945». Тоді спілку було нагороджено медаллю.

У своєму вітальному слові голова обласної ради Йосип Запаловський зазначив, що передача прапора й медалі в музей — це справді важлива подія, адже ці реліквії залишаться як пам'ять для прийдешніх поколінь. На знак подяки за активну громадську діяльність він вручив керівникові Спілки ветеранів Війська Польського Житомирщини Зигмундові Венгловському пам'ятний годинник.

Під час війни в Житомирі дислокувався штаб, що формував підрозділи Війська Польського, до лав якого влилося багато мешканців області. Про це тепер нагадує пам'ятна дошка на будинку в центрі міста. Обласна спілка ветеранів Війська Польського, яка вже діє майже 20 років, на час її створення об'єднувала 98 ветеранів. Сьогодні в її складі — 54 колишні воїни.

Олексій КАВУН.

Житомир.

ФОТОФАКТ

Сотні активістів-екологів у костюмах тварин, облиті бутафорською кров'ю, пройшли маршем у центрі Парижа, закликаючи людей відмовитися від шуб та інших предметів гардероба з хутра й шкіри.

Фото News Pictures/Укрінформ.

ПЛАНЕТА

Грузини привезли до Кам'янця колір зими

Кінорежисери-фотографи Гіоргі Гогіберідзе та Шота Гуджабідзе презентують у національному історико-архітектурному заповіднику «Кам'янець» свою виставку під назвою «Колір зими». До цього вона мала великий успіх у Львові. Це — всього 20 робіт, але які! Портрети та репортерські знімки відкривають щоденне життя високогірного району — Аджарії. Митці впродовж двох тижнів за підтримки Міністерства культури Аджарії об'їздили віддалені селища цього краю, вивчали тамтешні звичаї, досліджували місцевість.

Завітавши на виставку, кам'янчани мають можливість ще й подивитися першу в світі повнометражну документальну стрічку, відзняту в Грузії 1912 року режисером і оператором Василем Амашукелі. Її назва — «Подорож Акакія Церетелі в Вача-Лехумі». Продюсер проекту, директор міжнародного міні-кінофестивалю «Європейський експрес» Ірина Романченко пояснює такий симбіоз просто: «Сьогодні люди мало знають про кінематограф країн-сусідів, тому ми поєднали два види мистецтва, які представляють Грузію».

Віра ШПИЛЬОВА.

Від чого помер Арафат?

У вівторок у Рамалласі мали намір ексгумувати тіло колишнього голови Палестинської автономії Ясіра Арафата. Лікарі візьмуть зразки тканин і перевірять їх на наявність отрути: у комісії, яка розслідує обставини смерті палестинського лідера, є підозри, що Арафата отруїли полонієм. Палестинські джерела вказують на ізраїльські спецслужби, **повідомляє Євроньюс**. Відразу після того, як буде взято зразки, Арафата знову поховають із військовими почестями.

Аналізом зразків займатимуться одночасно три незалежні одна від одної команди лікарів — з Росії, Франції та Швейцарії. Усі дослідження вони проводитимуть у своїх країнах. Результатів доведеться чекати кілька місяців.

Нагадаємо, Ясір Арафат помер у військовому госпіталі під Парижем 11 листопада 2004 року у віці 75 років. За версією французьких лікарів, причиною смерті став обширний інсульт, спричинений сильною внутрішньою кровотечею через невідому інфекцію.

Головний приз — корона зі справжніх дорогоцінних каменів

ПОЧАТОК НА 6—10 СТОР.

України про проголошення всеукраїнського референдуму. У заяві зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові представника суб'єкта процесу референдуму;

2) громадянство;

3) день, місяць і рік народження;

4) місце роботи, займана посада (заняття);

5) місце проживання, адреса житла, а також номер телефону.

Заява підписується уповноваженим представником ініціативної групи.

До заяви додається письмова згода запропонованої особи представляти інтереси відповідного суб'єкта процесу всеукраїнського референдуму в Центральній виборчій комісії.

4. Центральна виборча комісія реєструє представника ініціативної групи не пізніше ніж на другий день з дня подачі до Центральної виборчої комісії відповідної заяви.

5. Центральна виборча комісія не пізніше ніж на другий день з дня реєстрації представника ініціативної групи референдуму в Центральній виборчій комісії видає йому посвідчення. Форма такого посвідчення встановлюється Центральною виборчою комісією.

6. Представник ініціативної групи референдуму в Центральній виборчій комісії має право:

1) бути присутнім на всіх засіданнях Центральної виборчої комісії під час обговорення питань, пов'язаних із всеукраїнським референдумом, та брати участь у їх обговоренні: отримувати до початку засідання порядок денний та матеріали до питань порядку денного, ставити запитання доповідачу, виступати в обговоренні, вносити пропозиції щодо рішення Центральної виборчої комісії;

2) знайомитися із змістом протоколів засідань Центральної виборчої комісії та її рішеннями, отримувати копії цих рішень; знайомитися з документами, на підставі яких приймалися рішення;

3) невідкладно знайомитися з протоколами, телефонограмами, факсами та іншими офіційними повідомленнями, що надходять до Центральної виборчої комісії від окружних та закордонних дільничних комісій референдуму, про підсумки голосування у відповідному територіальному окрузі референдуму, а також з протоколами відповідних дільничних комісій референдуму про підрахунок голосів на дільниці референдуму, отримувати їх копії;

4) здійснювати інші права, передбачені цим Законом для представника суб'єкта процесу референдуму у Центральній виборчій комісії.

7. Представник ініціативної групи референдуму в Центральній виборчій комісії може у будь-який час до дня голосування включно звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

8. Ініціативна група у будь-який час може прийняти рішення про відкликання свого представника в Центральній виборчій комісії та про внесення іншої кандидатури замість відкликаної. Відповідна заява про відкликання представника та внесення іншої кандидатури разом із письмовою згодою запропонованої кандидатури подається до Центральної виборчої комісії у порядку, визначеному цією статтею.

9. На підставі заяви, поданої відповідно до частини восьмої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, але не пізніше дня голосування, а в день голосування - невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації представника ініціативної групи референдуму в Центральній виборчій комісії та про реєстрацію іншої особи представником цього суб'єкта у Центральній виборчій комісії. Копія такого рішення невідкладно видається представнику ініціативної групи референдуму у Центральній виборчій комісії або надсилається на адресу суб'єкта процесу референдуму.

10. Посвідчення представника ініціативної групи в Центральній виборчій комісії, повноваження якого припинено до закінчення процесу референдуму, є недійсним з моменту прийняття відповідного рішення.

11. Представник ініціативної групи в Центральній виборчій комісії з дня його реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення його повноважень або закінчення процесу референдуму має право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

Стаття 67. Уповноважені особи ініціативної групи всеукраїнського референдуму

1. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму може мати не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі референдуму та не більше двох уповноважених осіб у кожному територіальному окрузі референдуму. Уповноважена особа суб'єкта процесу референдуму представляє відповідного суб'єкта і не є самостійним суб'єктом процесу референдуму.

2. Повноваження уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі референдуму поширюються також на закордонний округ референдуму.

3. Уповноважена особа повинна відповідати вимогам, зазначеним у частині другій статті 66 цього Закону.

4. Ініціативна група з проведення всеукраїнського референдуму подає до Центральної виборчої комісії заяву про реєстрацію уповноважених осіб, підписану та засвідчену у порядку, зазначеному у частині третій статті 66 цього Закону, у будь-який час після оприлюднення відповідного указу Президента України про проголошення всеукраїнського референдуму.

У заяві про реєстрацію уповноважених осіб суб'єкта процесу референдуму зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові кожної уповноваженої особи;

2) відповідний округ референдуму;

3) громадянство;

4) день, місяць і рік народження;

5) місце роботи, займана посада (заняття);

6) місце проживання, адреса житла, а також номер телефону.

5. До заяви додається письмова згода запропонованої особи представляти інтереси відповідного суб'єкта процесу референдуму у відповідному окрузі референдуму.

6. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частинах четвертій та п'ятій цієї статті, реєструє уповноважених осіб суб'єкта процесу референдуму та не пізніше ніж на другий день з дня реєстрації видає представнику ініціативної групи у Центральній виборчій комісії їх посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

7. Уповноважена особа суб'єкта процесу референдуму:

1) сприяє суб'єкту процесу референдуму в його участі у процесі референдуму, в тому числі у проведенні агітації референдуму;

2) представляє інтереси суб'єкта процесу референдуму у відносинах з комісіями референдуму (крім Центральної виборчої комісії), органами виконавчої влади, судами, органами місцевого самоврядування, учасниками референдуму, іншими суб'єктами процесу референдуму на території відповідного округу референдуму;

3) може брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях комісій референдуму (крім Центральної виборчої комісії) на території відповідного округу референдуму;

4) має право бути присутньою на дільниці референдуму під час голосування та на засіданні дільничної комісії референдуму при підрахунку голосів учасників референдуму з урахуванням обмежень, встановлених цим Законом;

5) має права офіційного спостерігача від суб'єкта процесу референдуму, передбачені частинами одинадцятою та дванадцятою статті 68 цього Закону;

6) має інші права, передбачені цим Законом для уповноваженої особи суб'єкта процесу референдуму.

8. На уповноважену особу поширюються обмеження, встановлені частиною тринадцятою статті 68 цього Закону.

9. Уповноважена особа може у будь-який час до дня голосування включно звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

10. Суб'єкт процесу референдуму у будь-який час до дня голосування може прийняти рішення про відкликання своєї уповноваженої особи та про внесення іншої кандидатури замість відкликаної. Відповідна заява про відкликання уповноваженої особи та внесення іншої кандидатури разом із письмовою згодою запропонованої кандидатури подається до Центральної виборчої комісії у порядку, визначеному частинами четвертою та п'ятою цієї статті.

11. На підставі заяви, поданої відповідно до частини дев'ятої або десятої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, але не пізніше дня голосування, а в день голосування - невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації уповноваженої особи суб'єкта процесу референдуму та про реєстрацію іншої кандидатури уповноваженою особою суб'єкта. Копія такого рішення невідкладно видається представнику суб'єкта процесу референдуму у Центральній виборчій комісії або надсилається на адресу суб'єкта.

12. Посвідчення уповноваженої особи, повноваження якої припинено до закінчення процесу референдуму, є недійсним з моменту прийняття відповідного рішення.

13. Уповноважена особа з дня її реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення повноважень або закінчення процесу референдуму має право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

Стаття 68. Офіційні спостерігачі ініціативної групи всеукраїнського референдуму

1. У процесі референдуму можуть брати участь офіційні спостерігачі від ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму, яка зареєстрована Центральною виборчою комісією.

2. Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною комісією референдуму і припиняються після оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму.

3. Офіційним спостерігачем може бути громадянин України, який має право голосу.

4. Не може бути офіційним спостерігачем:

1) член комісії референдуму;

2) посадова особа органів виконавчої влади або суду, органів місцевого самоврядування;

3) посадова або службова особа правоохоронних органів;

4) військовослужбовець;

5) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

5. Офіційний спостерігач у територіальному окрузі референдуму реєструється окружною комісією референдуму за поданням уповноваженої особи суб'єкта процесу референдуму у відповідному територіальному або загальнодержавному окрузі референдуму.

6. У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів зазначаються:

1) прізвище, ім'я, по батькові кожного спостерігача;

2) громадянство;

3) дата народження;

4) місце праці та посада (заняття);

5) місце проживання та адреса житла, а також контактні номери телефонів.

7. До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідного суб'єкта процесу референдуму.

8. Подання про реєстрацію офіційного спостерігача за підписом уповноваженої особи суб'єкта процесу референдуму вноситься до відповідної окружної комісії референдуму не пізніш як за п'ять днів до дня голосування. Підставою для відмови у реєстрації офіційного спостерігача може бути лише порушення положень частин третьої - сьомої цієї статті.

9. Відповідна окружна комісія референдуму здійснює реєстрацію офіційних спостерігачів та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, не пізніше наступного дня після внесення подання.

10. Реєстрацію офіційних спостерігачів у закордонному окрузі референдуму здійснює Центральна виборча комісія у порядку, встановленому цією статтею.

11. Офіційний спостерігач має право:

1) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних комісій референдуму, у тому числі під час підрахунку голосів на дільниці референдуму, встановлення підсумків голосування в територіальному окрузі референдуму;

2) перебувати на дільницях референдуму під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів комісії, у тому числі під час видачі бюлетенів учасникам референдуму і підрахунку голосів, не створюючи фізичних перешкод членам комісії референдуму;

3) супроводжувати членів дільничної комісії референдуму при організації голосування за місцем перебування та бути присутнім при проведенні такого голосування;

4) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування та не створюючи загрози залякування учасників референдуму;

5) звертатися до відповідної комісії референдуму чи до суду з вимогою про усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) складати акт про виявлення порушення цього Закону;

7) вживати необхідних заходів щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів на дільниці референдуму;

8) отримати копії протоколів про передачу бюлетенів для голосування комісіям референдуму, про підрахунок голосів і встановлення результатів голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;

9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

12. У разі виявлення порушення цього Закону офіційний спостерігач має право засвідчити факт такого порушення, для чого він складає акт про порушення Закону. Такий акт підписується офіційним спостерігачем та не менш як двома учасниками всеукраїнського референдуму, які засвідчують факт цього порушення, з зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла. Зазначений акт є доказом вчинення правопорушення.

13. Офіційний спостерігач не має права:

1) безпідставно втручатися в роботу комісії референдуму, чинити дії, що порушують законний перебіг процесу референдуму, або протиправно створювати перешкоди членам комісії референдуму у здійсненні їх повноважень;

2) заповнювати замість учасника всеукраїнського референдуму (у тому числі і на його прохання) бюлетень для голосування;

3) бути присутнім при заповненні учасником всеукраїнського референдуму бюлетеня для голосування у кабіні для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

14. У разі порушення офіційним спостерігачем вимог частини тринадцятої цієї статті комісія референдуму робить йому попередження. У разі повторного або грубого порушення вимог частини тринадцятої цієї статті комісія референдуму може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні. Таке рішення може бути оскаржене офіційним спостерігачем до комісії референдуму вищого рівня або до суду в порядку, передбаченому цим Законом.

15. Комісія референдуму, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі порушення ним законів України. Про дострокове припинення повноважень офіційного спостерігача приймається мотивоване рішення.

16. Уповноважена особа ініціативної групи має право відкликати офіційного спостерігача, кандидатура якого була внесена відповідним суб'єктом, звернувшись з письмовою заявою до відповідної окружної комісії референдуму, а щодо офіційного спостерігача у закордонному окрузі референдуму - до Центральної виборчої комісії, про припинення його повноважень, і подати документи для реєстрації офіційним спостерігачем іншої особи в порядку, встановленому цією статтею.

17. Офіційний спостерігач має право у будь-який час звернутися до комісії референдуму, яка його зареєструвала, із заявою про складення своїх повноважень. На підставі такої заяви відповідна комісія референдуму приймає рішення про скасування реєстрації офіційного спостерігача, копія якого надається уповноваженій особі суб'єкта процесу референдуму у відповідному окрузі.

Стаття 69. Міжнародні спостерігачі

1. Спостереження за перебігом процесу референдуму можуть вести офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій (далі міжнародні спостерігачі), акредитовані відповідно до частини другої цієї статті.

2. Міжнародні спостерігачі акредитуються Центральною виборчою комісією. Пропозиції щодо акредитації міжнародних спостерігачів подаються іноземними державами, міжнародними міжурядовими організаціями безпосередньо або через Міністерство закордонних справ України до Центральної виборчої комісії не раніше ніж через три дні з дня опублікування указу Президента України чи постанови Верховної Ради України про призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму та не пізніш як за десять днів до дня голосування.

3. Рішення про акредитацію міжнародних спостерігачів приймається Центральною виборчою комісією не пізніш як за п'ять днів до дня голосування.

4. Громадяни України не можуть бути зареєстровані міжнародними спостерігачами. Громадяни України або іноземці чи особи без громадянства, які володіють українською мовою, можуть супроводжувати акредитованих міжнародних спостерігачів під час їх перебування на дільницях референдуму та під час засідань комісій референдуму виключно для виконання функцій перекладача.

5. Центральна виборча комісія видає акредитованим міжнародним спостерігачам посвідчення за встановленою нею формою.

6. Міжнародні спостерігачі здійснюють свої повноваження на території України, а також на закордонних дільницях референдуму.

7. Міжнародний спостерігач має право:

1) бути присутнім на зустрічах представників суб'єктів процесу референдуму з громадянами України, на зборах, мітингах та інших заходах агітації референдуму, на засіданнях комісій референдуму;

2) знайомитися з офіційними інформаційними матеріалами та матеріалами агітації референдуму;

3) перебувати на дільницях референдуму під час голосування, а також на засіданнях дільничних комісій референдуму при підрахунку голосів та окружних комісій референдуму при встановленні підсумків голосування;

4) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування та не створюючи загрози залякування учасників референдуму;

5) публічно висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення референдуму та вдосконалення законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

6) утворювати разом з іншими міжнародними спостерігачами за погодженням з Центральною виборчою комісією тимчасові групи міжнародних спостерігачів для координації своєї діяльності в межах повноважень, передбачених цим Законом.

8. Міжнародні спостерігачі здійснюють спостереження самостійно і незалежно.

9. Міністерство закордонних справ України, інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та комісії референдуму сприяють міжнародним спостерігачам у здійсненні ними повноважень.

10. Фінансове і матеріальне забезпечення діяльності міжнародних спостерігачів здійснюється за рахунок коштів держав чи організацій, які скерували цих спостерігачів в Україну, або за їх власні кошти.

11. Міжнародні спостерігачі не мають права втручатися в роботу комісії референдуму, чинити дії, що порушують законний перебіг процесу референдуму або протиправно створювати перешкоди членам комісії референдуму у здійсненні своїх повноважень; заповнювати замість учасника референдуму (у тому числі і на його прохання) бюлетень для голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування та використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній зі спостереженням за ходом процесу референдуму.

Це обмеження поширюється і на осіб, які відповідно до частини четвертої цієї статті супроводжують міжнародних спостерігачів, під час безпосередньої роботи з міжнародним спостерігачем.

Розділ VIII АГІТАЦІЯ РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 70. Форми і засоби агітації референдуму

1. Агітація референдуму може здійснюватися в будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції України та законам України.

Громадяни України мають право вільно і всебічно обговорювати питання референдуму, офіційні інформаційні матеріали референдуму, можливі наслідки референдуму, вести агітацію за або проти питання референдуму.

2. Агітація референдуму - це здійснення будь-якої діяльності, яка спонукає учасників всеукраїнського референдуму голосувати на підтримку чи проти питання референдуму, у тому числі будь-які не заборонені законами України друковані, усні, звукові та аудіовізуальні види і форми ідейного впливу на людей, що прямо або опосередковано привертають увагу до питання референдуму, сформувати у суспільстві та у свідомості громадян позитивне або негативне ставлення до питання референдуму або спрямувати політичну поведінку громадян і соціальних груп у їх ставленні до суб'єктів процесу референдуму, у тому числі інформаційні повідомлення про заходи, що проводяться або підтримуються із зазначеною метою.

3. Агітація референдуму може проводитися у таких формах:

1) проведення зборів громадян, інших зустрічей з учасниками референдуму;

2) проведення мітингів, походів, демонстрацій, пікетів;

3) проведення публічних дебатів, дискусій, «круглих столів», прес-конференцій стосовно змісту питання референдуму, положень офіційних інформаційних матеріалів референдуму;

4) оприлюднення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації виступів, інтерв'ю, нарисів, відеофільмів, аудіо- та відеокліпів, інших публікацій та повідомлень стосовно питання референдуму;

5) розповсюдження листівок, плакатів та інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали агітації референдуму;

6) розміщення друкованих агітаційних матеріалів на носіях зовнішньої реклами;

7) публічні заклики голосувати за чи проти питання референдуму або публічні оцінки змісту питання референдуму;

8) в інших формах, що не суперечать Конституції України та законам України.

4. Висвітлення офіційної позиції Президента України та Верховної Ради України про проведення всеукраїнського референдуму про внесення змін до розділів І «Загальні засади», ІІІ «Вибори. Референдум», XIII «Внесення змін до Конституції України» та референдуму про зміну території України не належить до агітації на всеукраїнському референдумі. Позиція зазначених суб'єктів має висвітлюватися об'єктивно і зважено.

5. Ініціативна група референдуму має право під час збору підписів на підтримку проведення всеукраїнського референдуму вести роз'яснювальну діяльність щодо пропонованого питання референдуму. Така роз'яснювальна діяльність не вважається агітацією референдуму.

Стаття 71. Строки проведення агітації референдуму

1. Право розпочати агітацію всеукраїнського референдуму виникає з наступного дня після опублікування постанови Верховної Ради України чи указу Президента України про призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму.

2. Агітація референдуму закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем голосування.

3. Агітація напередодні дня голосування та в день голосування забороняється. У цей же час забороняються проведення масових акцій (зборів, мітингів, походів, демонстрацій, пікетів) у зв'язку з проведенням референдуму чи його питанням, розповсюдження агітаційних матеріалів, обговорення питання референдуму у засобах масової інформації чи на публічних заходах.

Стаття 72. Фінансування проведення агітації

1. Агітація референдуму здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку і проведення всеукраїнського референдуму для цілей, визначених цим Законом, коштів фондів референдуму ініціативної групи - суб'єкту процесу відповідного всеукраїнського референдуму та власних коштів політичних партій України та всеукраїнських громадських організацій.

Використання власних коштів громадян чи коштів з інших джерел для проведення агітації референдуму, у тому числі з ініціативи громадян, забороняється.

2. За рахунок коштів Державного бюджету України Центральною виборчою комісією забезпечується проведення агітаційних заходів щодо участі учасників референдуму у відповідному всеукраїнському референдумі, а також необхідна кількість проектів законів (їх текстів), в разі проведення конституційного, законодавчого чи ратифікаційного референдуму в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією.

Стаття 73. Друковані матеріали агітації референдуму

1. Ініціативна група за рахунок і в межах коштів свого фонду референдуму, а політичні партії України та всеукраїнські громадські організації за власні кошти на власний розсуд можуть виготовляти друковані матеріали агітації референдуму. Відомості, що містяться у цих матеріалах, повинні відповідати вимогам цього Закону.

2. До друкованих матеріалів агітації референдуму належать листівки, постери, інша друкована продукція з написами, що стосуються пропозиції референдуму, а також матеріали, які розміщуються на носіях зовнішньої реклами.

3. Ініціативна група зобов'язана подати по одному примірнику кожного друкованого матеріалу агітації референдуму, виготовленого за рахунок коштів свого фонду референдуму, не пізніш як через три дні з дня його виготовлення до Центральної виборчої комісії, але в будь-якому випадку не пізніш як за два дні до дня голосування.

4. Друковані матеріали агітації референдуму повинні містити відомості про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

5. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не пізніш як за сорок два дні до дня голосування відводять місця та обладнують стенди, дошки оголошень у публічних місцях для розміщення матеріалів агітації референдуму.

Стаття 74. Загальний порядок використання засобів масової інформації

1. Ініціативна група, політичні партії України та всеукраїнські громадські організації мають право публікувати агітаційні матеріали в друкованих засобах масової інформації будь-яких форм власності, що видаються в Україні.

2. Проведення ініціативною групою агітації у засобах масової інформації відбувається на підставі угоди, що укладається від імені суб'єкта процесу референдуму розпорядником поточного рахунку його фонду референдуму із засобом масової інформації. Без укладення угоди та надходження коштів на рахунок відповідного засобу масової інформації проведення агітації забороняється.

3. Засоби масової інформації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії зобов'язані надавати їй усю інформацію про розміщення агітаційних матеріалів ініціативної групи, а в разі необхідності - надсилати їй копії відповідних угод, платіжних документів.

Стаття 75. Порядок висвітлення процесу референдуму в засобах масової інформації

1. Висвітлення перебігу процесу референдуму в засобах масової інформації всіх форм власності в інтерв'ю, дискусіях та дебатах, інформаційних повідомленнях, у програмах новин і поточних подій повинно здійснюватися на засадах об'єктивності, неупередженості та збалансованості.

2. Засоби масової інформації у разі оприлюднення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з референдумом, зобов'язані зазначити організацію, що проводила опитування, час його проведення, кількість опитаних, метод збору інформації, точне формулювання питання, статистичну оцінку можливої похибки.

3. Телерадіоорганізації зобов'язані зберігати аудіо-, відеозаписи усіх передач, що містять агітацію референдуму, протягом тридцятиденного строку з дня офіційного оголошення результатів референдуму.

Стаття 76. Обмеження щодо ведення агітації референдуму

1. Участь в агітації референдуму забороняється:

1) іноземцям та особам без громадянства, у тому числі через журналістську діяльність чи у формі участі у концертах, виставах, спортивних змаганнях, інших публічних заходах, що проводяться під час процесу референдуму;

2) органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам і судам;

3) посадовим і службовим особам органів, зазначених у пункті 2 цієї частини;

4) членам комісій референдуму протягом строку їх повноважень у відповідних комісіях.

2. У військових частинах (формуваннях) та в установах кримінально-виконавчої системи агітація референдуму обмежується. Відвідання військових частин (формувань) та установ кримінально-виконавчої системи окремими уповноваженими особами суб'єктів процесу референдуму забороняється. Зустрічі цих осіб з учасниками всеукраїнського референдуму організовуються відповідною окружною комісією референдуму спільно з командиром військової частини (формування) або керівником установи кримінально-виконавчої системи з обов'язковим повідомленням не пізніш як за три дні до дня зустрічі всіх уповноважених осіб суб'єктів процесу референдуму у відповідному територіальному окрузі.

3. Для проведення агітації референдуму за рахунок коштів фонду референдуму забороняється використання приміщень, в яких розташовані органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

4. Забороняється розміщення агітаційних матеріалів на будинках і в приміщеннях, в яких розташовані органи державної влади та органи місцевого самоврядування, окрім випадків, якщо в них розміщуються комісії референдуму.

5. Поширення у будь-якій формі матеріалів, що містять заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, протиправного порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення забороняється.

6. Засобам масової інформації, їх посадовим та службовим особам і творчим працівникам під час процесу референдуму у своїх матеріалах і передачах, не обумовлених угодами, укладеними відповідно до вимог цього Закону, забороняється агітувати за або проти питання референдуму, поширювати інформацію, спрямовану на спонукання громадян голосувати за або проти питання референдуму.

7. Забороняється розміщення агітаційних матеріалів референдуму в одному блоці з комерційною чи соціальною рекламою.

8. Розміщення агітаційних матеріалів референдуму на носіях реклами у транспортних засобах громадського користування, на станціях метропо-

літену, вокзалах, портах та аеропортах, а також розповсюдження закликів до голосування за або проти питання референдуму через радіотрансляційні або інші мережі сповіщання пасажирів забороняється.

9. У разі встановлення судом при розгляді спору, пов'язаного з процесом референдуму, повторного або одноразового грубого порушення засобом масової інформації вимог цього Закону суд приймає рішення про тимчасове (до закінчення процесу референдуму) зупинення дії ліцензії або про тимчасову заборону (до закінчення процесу референдуму) випуску друкованого видання.

10. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення своїм рішенням припиняє трансляцію на території України, в тому числі операторами телекомунікацій, іноземних телеканалів, у діяльності яких порушується норма щодо заборони громадянам іноземних держав, особам без громадянства ведення агітації референдуму через журналістську діяльність або в діяльності яких містяться заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, протиправного порушення суверенітету і територіальної цілісності України, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганда війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення.

11. Забороняється проводити агітацію референдуму, що супроводжується наданням учасникам референдуму, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів (за умови, що вартість таких товарів перевищує п'ять відсотків мінімального розміру заробітної плати), послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей. Така агітація або надання учасникам референдуму, закладам, установам, організаціям коштів або безоплатно чи на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерейних білетів, інших матеріальних цінностей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати або не голосувати за або проти питання референдуму, вважається підкупом учасників референдуму.

12. Включення до інформаційних теле- і радіопрограм (випусків новин) агітаційних матеріалів суб'єктів процесу референдуму забороняється. Усі матеріали агітації референдуму повинні бути відокремленими від інших матеріалів і означені як такі.

13. Забороняється переривати передачі агітаційних програм суб'єктів процесу референдуму рекламою товарів, робіт, послуг та іншими повідомленнями.

14. Засобам масової інформації усіх форм власності, що діють на території України, забороняється протягом останніх п'яти днів перед днем голосування поширювати інформацію про результати опитувань громадської думки щодо питання референдуму.

15. Забороняється розміщення матеріалів агітації референдуму, а також повідомлень про перебіг процесу референдуму на об'єктах культурної спадщини.

16. Забороняється використовувати службові чи виробничі наради, збори колективу для проведення агітації референдуму.

17. Забороняється виготовлення та розповсюдження друкованих агітаційних матеріалів, що не містять відомостей про установу, яка здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск.

18. З часу припинення агітації референдуму відповідно до частини другої статті 71 цього Закону забороняються проведення агітаційних заходів, розповсюдження агітаційних матеріалів референдуму у засобах масової інформації, демонстрація агітаційних фільмів чи кліпів, розповсюдження агітаційних листівок, плакатів, інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали агітації референдуму, публічні заклики голосувати за чи проти питання референдуму або публічна оцінка можливих наслідків референдуму. Агітаційні матеріали знімаються з 24 години останньої п'ятниці перед днем голосування відповідними службами місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

19. Перешкоджання здійсненню права на проведення агітації референдуму, а також порушення встановленого законом порядку проведення такої агітації тягнуть за собою відповідальність, встановлену законами України.

20. У разі надходження до Центральної виборчої комісії або окружної комісії референдуму звернення щодо порушень вимог цієї статті, які мають ознаки вчинення злочину чи адміністративного правопорушення, така комісія невідкладно звертається до відповідних правоохоронних органів щодо перевірки зазначеного повідомлення та реагування відповідно до законів України.

Розділ IX

ГОЛОСУВАННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 77. Бюлетень для голосування

1. Голосування учасника всеукраїнського референдуму на всеукраїнському референдумі здійснюється за допомогою бюлетеня для голосування на всеукраїнському референдумі (далі - бюлетень для голосування).

2. Бюлетені для голосування на всеукраїнському референдумі є документами суворої звітності і підлягають обліку. Документація, що забезпечує облік бюлетенів для голосування, передається підприємствами-виготовлювачами, окружними та дільничними комісіями референдуму до Центральної виборчої комісії. Центральна виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів референдуму забезпечує передання облікової інформації на збереження до відповідних архівних установ.

Голова, заступник голови, секретар та члени відповідних комісій референдуму несуть персональну відповідальність за забезпечення належного зберігання і використання бюлетенів для голосування на всеукраїнському референдумі.

3. Форму і текст бюлетеня для голосування затверджує Центральна виборча комісія відповідно до питання, винесеного на всеукраїнський референдум, не пізніш як за тридцять днів до дня голосування. Бюлетені для голосування повинні бути однаковими за розміром, кольором та змістом. Ступінь захисту бюлетеня для голосування встановлюється Центральною виборчою комісією.

4. Бюлетень для голосування містить назву та дату референдуму, номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, а також позначення місця для печатки дільничної комісії референдуму, прізвища та підпису члена дільничної комісії референдуму, який видаватиме бюлетень для голосування. Текст бюлетеня для голосування викладається державною мовою і повинен бути розміщений на одному аркуші та лише з одного боку.

5. У бюлетені для голосування зазначається формулювання питання, що виноситься на всеукраїнський референдум, а у разі проведення референдуму щодо певного закону або окремих його положень - також назва закону і пропонується учаснику всеукраїнського референдуму відповісти «так» або «ні» на запитання про прийняття чи відхилення проекту, відповідного питання. Під кожним із цих варіантів відповіді розташовується порожній квадрат.

У разі винесення на референдум двох або більше питань для кожного з цих питань встановлюється окремий бюлетень. В такому випадку бюлетені для голосування з різних питань повинні відрізнятись один від одного кольором.

6. Бюлетень для голосування містить роз'яснення щодо порядку його заповнення учасником всеукраїнського референдуму під час голосування.

7. Бюлетень для голосування має контрольний талон, відокремлений лінією відриву. Контрольний талон повинен містити назву та дату референдуму, номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, а також позначення місця для номера, за яким учасника всеукраїнського референдуму внесено до списку учасників всеукраїнського референдуму на дільниці, підпису учасника всеукраїнського референдуму, який отримує бюлетень для голосування, прізвища та підпису члена дільничної комісії референдуму, який видаватиме бюлетень для голосування.

8. Бюлетені для голосування для кожної дільниці референдуму виготовляються у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість учасників всеукраїнського референдуму, які включені до списку учасників референдуму на дільниці.

Стаття 78. Порядок виготовлення бюлетенів для голосування

1. Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення не пізніш як за сім днів до дня голосування бюлетені для голосування у централізованому порядку державним поліграфічним підприємством на підставі угоди, укладеної нею з цим підприємством.

2. Підприємство-виготовлювач бюлетенів для голосування забезпечує суворе дотримання замовленої кількості виготовлених бюлетенів, їх облік та передачу замовнику в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

3. Технічні відходи, поліграфічний брак, а також друкарські форми знищуються в порядку та у строки, визначені угодою на виготовлення бюлетенів для голосування.

4. Контроль за виготовленням бюлетенів для голосування на підприємстві-виготовлювачі, дотриманням вимог щодо знищення друкарських форм, технічних відходів, поліграфічного браку здійснюється контрольною комісією, яка утворюється Центральною виборчою комісією.

5. Бюлетені для голосування отримуються Центральною виборчою комісією в упаковці підприємства-виготовлювача на підставі акта приймання-передачі за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

6. На спеціальній дільниці референдуму, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, бюлетені для голосування можуть бути виготовлені, як виняток, з дозволу Центральної виборчої комісії безпосередньо дільничною комісією референдуму.

Стаття 79. Порядок передачі бюлетенів для голосування комісіям референдуму

1. Окружна комісія референдуму приймає бюлетені для голосування від уповноваженого члена Центральної виборчої комісії або представника секретаріату Центральної виборчої комісії не раніш як за сім днів до дня голосування на засіданні відповідної окружної комісії референдуму. Окружна комісія референдуму складає у трьох примірниках протокол про прийняття бюлетенів для голосування. Зазначений протокол складається у порядку, затвердженому Центральною виборчою комісією, а також підписується уповноваженим членом або представником секретаріату Центральної виборчої комісії, який здійснює передання бюлетенів для голосування. Перший примірник протоколу передається до Центральної виборчої комісії, другий - зберігається в окружній комісії референдуму, третій - невідкладно вивішується в приміщенні окружної комісії референдуму для загального ознайомлення.

2. Окружна комісія референдуму забезпечує збереження й охорону бюлетенів для голосування, отриманих від Центральної виборчої комісії. Бюлетені зберігаються у приміщенні окружної комісії референдуму в сейфі (металевій шафі або окремій кімнаті), який (яка) опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії. Сейф (металева шафа чи окрема кімната) постійно (до передачі бюлетенів дільничним комісіям референдуму) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

3. Окружна комісія референдуму не раніш як за три дні до дня голосування, але не пізніш як о 12 годині останньої суботи перед днем голосування, на своєму засіданні передає бюлетені для голосування дільничним комісіям округу. Бюлетені приймають не менш як три члени кожної дільничної комісії референдуму.

4. Дільничній комісії референдуму передаються усі бюлетені для голосування, на яких зазначений номер відповідної дільниці референдуму.

5. Про передачу окружною комісією референдуму бюлетенів для голосування дільничним комісіям округу складається протокол в порядку і за формою, встановленими Центральною виборчою комісією. У протоколі зазначаються:

1) номер територіального округу референдуму;

2) номер дільниці референдуму, членам комісії якої передаються бюлетені;

3) кількість учасників всеукраїнського референдуму на дільниці референдуму згідно із списком учасників всеукраїнського референдуму на день складення протоколу;

4) кількість переданих на дільницю референдуму бюлетенів для голосування;

5) прізвища та підписи членів дільничної комісії референдуму, які прийняли бюлетені для голосування;

6) кількість бюлетенів для голосування, які залишаються на зберіганні в окружній комісії референдуму.

6. Протокол про передачу дільничним комісіям референдуму бюлетенів для голосування складається у трьох примірниках. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу. Перший примірник протоколу надсилається до Центральної виборчої комісії, другий - зберігається в окружній комісії референдуму, третій - невідкладно вивішується у приміщенні окружної комісії для загального ознайомлення.

7. Витяг із протоколу за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, із зазначенням відомостей, що стосуються відповідної дільничної комісії референдуму, надається разом з бюлетенями для голосування представникам кожної дільничної комісії референдуму, які отримали бюлетені для голосування, за підписами голови і секретаря окружної комісії референдуму та трьох членів відповідної дільничної комісії референдуму, засвідчений печаткою окружної комісії.

8. Дільничним комісіям референдуму закордонних дільниць бюлетені для голосування передаються у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

9. Уповноважена особа, офіційний спостерігач, які були присутніми при передачі бюлетенів для голосування, мають право на своє прохання невідкладно отримати копії зазначених у частинах першій і п'ятій цієї статті протоколів, засвідчені на кожній сторінці головою і секретарем окружної комісії референдуму та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу для відповідного суб'єкта процесу референдуму.

10. Члени дільничних комісій звичайних та спеціальних дільниць референдуму (крім дільниць на суднах, що перебувають на цей час у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України) транспортують отримані ними бюлетені для голосування до приміщення дільничної комісії референдуму у супроводі працівника органів внутрішніх справ України.

11. Приймання бюлетенів для голосування дільничною комісією референдуму відбувається на засіданні дільничної комісії невідкладно після прибуття членів комісії, які отримали бюлетені. Члени дільничної комісії перераховують отримані бюлетені, перевіряють відповідність номерів територіального округу та дільниці референдуму, зазначених на бюлетенях, дільниці, яка отримала бюлетені для голосування, та проставляють у визначених місцях кожного бюлетеня печатку дільничної комісії референдуму.

12. При підрахунку бюлетенів для голосування визначений комісією референдуму член комісії рахує бюлетені вголос. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком. При підрахунку бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів.

13. У разі виявлення невідповідності підрахованої кількості бюлетенів для голосування та кількості, зазначеної у витягу з протоколу окружної комісії референдуму про передання бюлетенів для голосування, дільнична комісія референдуму складає у двох примірниках акт про розходження із зазначенням встановленої рішенням дільничної комісії причини розходження. Цей акт складається за формою і в порядку, встановленими Центральною виборчою комісією. Один примірник акта передається до окружної комісії референдуму, а другий зберігається у дільничній комісії. За наявності зазначених розходжень кількістю бюлетенів для голосування, отриманих дільничною комісією референдуму, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної комісії та зафіксована в акті про розходження і в протоколі засідання комісії.

14. Бюлетені зберігаються у приміщенні дільничної комісії референдуму в сейфі (металевій шафі), який опечатується на тому ж засіданні комісії стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні членів комісії та печатки комісії референдуму і постійно (до початку підготовчого засідання комісії, передбаченого статтею 81 цього Закону) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

15. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України чи виборами народних депутатів України порядок передачі бюлетенів для голосування визначається Центральною виборчою комісією.

Стаття 80. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться в спеціально відведених та обладнаних приміщеннях, в яких обладнуються кабіни для таємного голосування та визначаються місця видачі бюлетенів для голосування і встановлення скриньок для голосування (далі - виборчі скриньки). На одній дільниці референдуму облаштовується одне приміщення для голосування. Контроль за облаштуванням приміщення для голосування покладається на дільничну комісію референдуму.

2. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (виконавчі органи сільських, селищних, міських (у містах, де немає районних у місті рад), районних у містах рад або органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження) забезпечують дільничні комісії референдуму необхідними приміщеннями для голосування, придатними для облаштування відповідно до вимог цього Закону та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією, надають технічну допомогу в облаштуванні.

3. Приміщення для голосування повинно бути обладнане достатньою кількістю кабін для таємного голосування. Для малих дільниць референдуму кількість таких кабін повинна бути не менше двох, для середніх - не менше чотирьох, для великих - не менше шести. Розміщення обладнання у приміщенні для голосування планується таким чином, щоб місця видачі бюлетенів для голосування, вхід і вихід з кабін для таємного голосування, виборчі скриньки знаходилися у полі зору членів дільничної комісії референдуму та осіб, які відповідно до цього Закону мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

4. Приміщення для голосування на спеціальній дільниці референдуму повинно мати відкритий доступ для членів комісії референдуму, уповноважених осіб суб'єктів процесу референдуму, офіційних та міжнародних спостерігачів та представників засобів масової інформації. Керівники закладів, установ, командири військових частин (формувань), де утворені такі дільниці, зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ членів комісії референдуму, учасників референдуму, включених до списку цієї дільниці референдуму, уповноважених осіб суб'єктів процесу референдуму, офіційних та міжнародних спостерігачів та представників засобів масової інформації до приміщення для голосування.

5. Кожна дільниця референдуму забезпечується необхідною кількістю виборчих скриньок - стаціонарних (великих) та переносних (малих). Виборчі скриньки виготовляються з прозорого матеріалу за розмірами, встановленими Центральною виборчою комісією. Мала дільниця референдуму повинна мати не менше двох стаціонарних виборчих скриньок, середня - не менше трьох стаціонарних виборчих скриньок, велика - не менше чотирьох стаціонарних виборчих скриньок. Кожна дільниця референдуму повинна мати не менше двох переносних виборчих скриньок. Стаціонарні виборчі скриньки встановлюються у приміщенні для голосування так, щоб учасники референдуму при підході до них мали можливість проходити через кабіни (кімнати) для таємного голосування. Порядок виготовлення, обліку, використання та зберігання виборчих скриньок визначається Центральною виборчою комісією.

6. У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним дільнична комісія референдуму в обов'язковому порядку забезпечує розміщення плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про референдум.

Стаття 81. Підготовка до голосування

1. Про час і місце проведення засідання дільнична комісія референдуму звичайної або спеціальної дільниці референдуму сповіщає учасників всеукраїнського референдуму, включених до списку учасників референдуму на цій дільниці, іменними запрошеннями, надісланими відповідно до вимог цього Закону.

2. Дільнична комісія референдуму в день голосування не раніш як за годину до початку голосування проводить підготовче засідання. На початку засідання усі присутні оглядають стрічку, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються бюлетені для голосування.

3. Якщо стрічка на сейфі (металевій шафі) не пошкоджена і має відповідні підписи і печатку, голова дільничної комісії референдуму на очах у членів дільничної комісії, присутніх уповноважених осіб суб'єктів процесу референдуму, офіційних і міжнародних спостерігачів, представників засобів масової інформації пломбує або опечатує наявні на дільниці референдуму виборчі скриньки.

Після огляду кожної виборчої скриньки вона пломбується або, у разі неможливості, опечатується печаткою дільничної комісії референдуму, після чого до неї опускається контрольний лист, у якому зазначаються номер територіального округу, номер дільниці референдуму, час вкидання контрольного листа до виборчої скриньки, підписи присутніх членів дільничної комісії референдуму та, за бажанням, уповноважених осіб суб'єктів процесу референдуму, офіційних спостерігачів. Підписи скріплюються печаткою дільничної комісії референдуму. Після вкидання контрольного листа до виборчої скриньки голова комісії надає для огляду наступну виборчу скриньку і проводить з нею ту саму процедуру.

Після пломбування або опечатування останньої виборчої скриньки і вкидання до неї контрольного листа та встановлення стаціонарних (великих) виборчих скриньок на відведені для них місця приміщення для голосування вважається готовим до проведення голосування. Переносні (малі) виборчі скриньки розміщуються у приміщенні для голосування отворами для бюлетенів униз у полі зору членів комісії референдуму та інших осіб, присутніх у приміщенні для голосування відповідно до вимог цього Закону.

4. Якщо при огляді стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), де зберігаються бюлетені для голосування, виявлено її пошкодження або невідповідність підписів чи печатки на ній підписам і печатці, зазначеним у частині чотирнадцятій статті 79 цього Закону, голова або заступник чи секретар дільничної комісії референдуму негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ України та окружну комісію референдуму.

Після цього голова або заступник чи секретар комісії референдуму невідкладно відкриває сейф (металеву шафу) та виймає наявні у ньому бюлетені для голосування. Члени дільничної комісії референдуму перевіряють бюлетені для голосування, зокрема щодо відповідності номерів округу та дільниці референдуму, наявності відбитка печатки цієї дільничної комісії референдуму, після чого перераховують бюлетені для голосування у порядку, встановленому частиною дванадцятою статті 79 цього Закону. Дільнична комісія референдуму складає акт про виявлені ознаки відкриття сейфу (металевої шафи) та (у разі виявлення) про невідповідність кількості бюлетенів для голосування. Зазначений акт складається за формою і в порядку, встановленими Центральною виборчою комісією. Кількість виявлених у сейфі (металевій шафі) бюлетенів для голосування фіксується також у протоколі засідання комісії референдуму. У такому випадку встановлена кількість вважається кількістю бюлетенів для голосування, отриманих дільничною комісією референдуму.

5. Якщо стрічка на сейфі (металевій шафі) не пошкоджена і має відповідні підписи і печатку, після опломбовування і встановлення виборчих скриньок відповідно до частини третьої цієї статті, відкривається сейф (металева шафа) з бюлетенями. Голова дільничної комісії референдуму виймає із сейфа бюлетені та витяг із протоколу окружної комісії референдуму про передачу бюлетенів для голосування дільничній комісії референдуму.

6. Голова дільничної комісії референдуму на підставі витягу із протоколу окружної комісії референдуму про передачу бюлетенів для голосування дільничній комісії референдуму або акта, зазначеного у частині четвертій цієї статті, оголошує кількість бюлетенів для голосування, отриманих дільничною комісією референдуму. Ця кількість вноситься секретарем комісії до протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів на дільниці референдуму, а також фіксується у протоколі засідання комісії.

7. Голова дільничної комісії передає необхідну кількість бюлетенів для голосування членам дільничної комісії референдуму, які будуть видавати бюлетені учасникам референдуму у приміщенні для голосування та організовуватимуть голосування за місцем перебування учасників референдуму. Членам комісії, які організовуватимуть голосування за місцем перебування учасників референдуму, видається на два бюлетені більше, ніж кількість учасників референдуму, внесених до витягу зі списку учасників референдуму, зазначеного у частині другій статті 83 цього Закону.

Передання бюлетенів фіксується відомістю за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зазначені члени комісії засвідчують отримання бюлетенів, проставляючи підпис у відомості, та забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх видачі учасникам референдуму. Жодного бюлетеня для голосування не може залишатися після цього у сейфі (металевій шафі).

8. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підготовки комісій до голосування визначається Центральною виборчою комісією.

Стаття 82. Організація і порядок голосування учасників референдуму у приміщенні для голосування

1. Голосування проводиться в день голосування з восьмої до двадцятої години без перерви. На закордонних дільницях референдуму голосування проводиться за місцевим часом країни, де утворені ці дільниці.

У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підготовки організації і порядку голосування визначається Центральною виборчою комісією.

2. Організація проведення голосування та підтримання у приміщенні для голосування належного порядку, забезпечення таємності волевиявлення учасників референдуму під час голосування покладаються на дільничну комісію референдуму. У разі вчинення правопорушень, за які законом встановлена відповідальність, голова або заступник голови дільничної комісії референдуму мають право запросити у приміщення для голосування працівника органів внутрішніх справ, який повинен вивести порушника із приміщення для голосування і за межами цього приміщення вжити до нього передбачених законом заходів. Перебування працівників органів внутрішніх справ у приміщенні для голосування в інших випадках забороняється.

3. При проведенні голосування на дільниці референдуму два члени дільничної комісії референдуму надають учаснику всеукраїнського референдуму можливість проголосувати: один член дільничної комісії за умови пред'явлення учасником всеукраїнського референдуму одного з документів, зазначених відповідно у статті 6 цього Закону, та наявності учасника у списку учасників референдуму на цій дільниці надає учаснику референдуму список учасників референдуму для підпису; другий член дільничної комісії вписує своє прізвище і розписується у визначеному місці на бюлетені для голосування і контрольному талоні бюлетеня. Учасник всеукраїнського референдуму розписується за отримання бюлетеня для голосування у списку учасників референдуму та на визначеному місці на контрольному талоні бюлетеня. Після цього член комісії референдуму відокремлює від бюлетеня для голосування контрольний талон та видає учаснику референдуму бюлетень для голосування. Контрольний талон бюлетеня зберігається у члена комісії, який видав бюлетень. Робити на бюлетенях для голосування будь-які інші позначки забороняється.

4. Учасник всеукраїнського референдуму може перебувати у приміщенні для голосування лише протягом часу, необхідного для голосування.

5. Бюлетені заповнюються учасником референдуму особисто в кабіні для таємного голосування. Під час заповнення бюлетеня забороняється присутність у кабіні для таємного голосування інших осіб. Учасник всеукраїнського референдуму, який внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити бюлетень для голосування, має право з відома голови або іншого члена дільничної комісії референдуму скористатися допомогою іншого учасника всеукраїнського референдуму, крім члена комісії референдуму, уповноваженої особи суб'єкта процесу референдуму, офіційного спостерігача.

6. Учасник всеукраїнського референдуму не має права передавати свій бюлетень для голосування іншим особам. Отримання бюлетеня для голосування від інших осіб (крім уповноваженого члена комісії референдуму, який видає бюлетені), заохочення або змушування учасників референдуму до передачі бюлетеня для голосування іншим особам шляхом підкупу, погроз або іншим способом забороняється.

7. У бюлетені для голосування учасник всеукраїнського референдуму робить одну позначку «плюс» («+») або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті під відповіддю на питання референдуму, яку він обирає.

8. Учасник всеукраїнського референдуму особисто опускає заповнений бюлетень для голосування до виборчої скриньки. Учасник всеукраїнського референдуму, який через фізичні вади не може самостійно опустити бюлетень до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної комісії референдуму доручити зробити це у своїй присутності іншій особі, крім члена комісії референдуму, уповноваженої особи, офіційного спостерігача.

9. У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування вона опечатується головою і не менш як трьома членами дільничної комісії, які є представниками різних суб'єктів процесу референдуму, у спосіб, що унеможливлює подальше опускання чи виймання бюлетенів для голосування.

Ця виборча скринька зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів комісії та інших осіб, присутніх на дільниці референдуму під час голосування відповідно до вимог цього Закону, і не використовується до закінчення голосування.

10. У разі якщо учасник всеукраїнського референдуму, заповнюючи бюлетень для голосування, припустився помилки, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена комісії референдуму, який видав йому бюлетень для голосування, з проханням видати йому інший бюлетень. Член дільничної комісії видає учаснику всеукраїнського референдуму інший бюлетень для голосування у порядку, встановленому частиною третьою цієї статті, тільки в обмін на зіпсований бюлетень, про що член дільничної комісії референдуму робить відповідну позначку в списку учасників референдуму напроти прізвища учасника всеукраїнського референдуму, яку засвідчує своїм підписом.

Зіпсований бюлетень для голосування негайно погашається членом комісії, котрий його видав, як невикористаний, про що складається акт. Цей акт підписується двома членами дільничної комісії референдуму, що оформляли видачу бюлетеня, та учасником всеукраїнського референдуму, який зіпсував бюлетень, і долучається до списку учасників всеукраїнського референдуму.

Погашений бюлетень для голосування зберігається до підрахунку голосів у члена комісії, який видав бюлетень. При підрахунку голосів цей бюлетень враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними бюлетенями для голосування. Повторна видача бюлетеня замість зіпсованого не допускається.

11. О двадцятій годині голова дільничної комісії референдуму оголошує про закінчення голосування, після чого мають право проголосувати

лише учасники всеукраїнського референдуму, які знаходяться в приміщенні для голосування.

Продовження голосування після часу, встановленого цим Законом, не допускається. Після виходу з приміщення для голосування останнього учасника всеукраїнського референдуму приміщення зачиняється, і в ньому залишаються тільки члени дільничної комісії референдуму та особи, які згідно з цим Законом мають право бути присутніми на засіданні комісії референдуму при підрахунку голосів.

12. На дільниці референдуму, утвореній на судні, що перебуває в день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, дільнична комісія референдуму може оголосити голосування закінченим раніше часу, визначеного частиною першою цієї статті, якщо в голосуванні взяли участь усі учасники всеукраїнського референдуму, включені до списку учасників всеукраїнського референдуму на цій дільниці. Підрахунок голосів на такій дільниці проводиться у порядку, встановленому цим Законом, відразу після оголошення про закінчення голосування.

Стаття 83. Забезпечення голосування учасників референдуму за місцем проживання (перебування)

1. Учасник всеукраїнського референдуму, який внесений до списку учасників референдуму на дільниці референдуму, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися самостійно, дільнична комісія референдуму надає можливість голосувати за місцем його проживання (перебування).

2. Для організації голосування учасників всеукраїнського референдуму, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем проживання (перебування) дільнична комісія референдуму не пізніше 16 години останнього дня перед днем голосування на своєму засіданні виготовляє витяг із списку учасників всеукраїнського референдуму за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

3. До витягу із списку учасників всеукраїнського референдуму включаються:

1) без рішення комісії - учасники всеукраїнського референдуму, постійно не здатні самостійно пересуватись, щодо яких у списку учасників всеукраїнського референдуму зазначена відмітка, передбачена частиною четвертою статті 53 цього Закону, якщо такі учасники референдуму до 12 години останнього дня перед днем голосування письмово або особисто не повідомили відповідну дільничну комісію референдуму про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної комісії референдуму - учасники всеукраїнського референдуму, які тимчасово не здатні самостійно пересуватися, на підставі їх заяви, поданої до дільничної комісії референдуму, з проханням забезпечити йому голосування за місцем перебування. Така заява із зазначенням місця перебування учасника референдуму може бути подана не пізніш 16 години останнього дня перед днем голосування.

4. Заява учасника референдуму про бажання голосувати за місцем проживання (перебування) реєструється дільничною комісією референдуму в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та місце проживання (перебування) учасника референдуму.

5. При включенні учасника всеукраїнського референдуму до витягу із списку учасників всеукраїнського референдуму для голосування за місцем проживання (перебування) у списку учасників референдуму на дільниці референдуму у графі «підпис учасника всеукраїнського референдуму» секретар дільничної комісії референдуму робить запис «голосує за місцем перебування».

6. На спеціальних дільницях референдуму, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, голосування за місцем перебування учасника всеукраїнського референдуму проводиться на підставі власноручно написаної заяви учасника всеукраїнського референдуму з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму. Учасник всеукраїнського референдуму, який через фізичні вади не може самостійно написати заяву, замість такої особи заяву може написати інша особа із зазначенням цього в даній заяві.

Стаття 84. Порядок організації голосування за місцем проживання (перебування) учасника референдуму

1. Голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем їх проживання (перебування) організовують не менш як три члени дільничної комісії референдуму, визначені дільничною комісією. Один з таких членів дільничної комісії обов'язково повинен бути представником ініціативної групи.

У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підготовки організації і порядку голосування учасників референдуму за місцем проживання (перебування) визначається Центральною виборчою комісією.

2. Голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем проживання (перебування) організовується з таким розрахунком, щоб члени дільничної комісії, які організовують таке голосування, повернулись у приміщення для голосування не пізніш як за годину до закінчення голосування.

3. Голова дільничної комісії референдуму оголошує про те, що члени дільничної комісії референдуму відбувають для організації голосування учасників референдуму за місцем перебування.

4. Голова дільничної комісії референдуму видає визначеним членам комісії референдуму витяг із списку учасників всеукраїнського референдуму, складений відповідно до статті 83 цього Закону, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контрольний лист. У контрольному листі зазначаються час виходу (година та хвилини) членів комісії референдуму для проведення голосування за місцем проживання (перебування) учасників всеукраїнського референдуму, кількість отриманих ними бюлетенів для голосування, прізвища членів дільничної комісії, яким видані бюлетені для голосування. Контрольний лист підписується присутніми членами комісії референдуму та, за бажанням, уповноваженими особами суб'єктів процесу референдуму, офіційними спостерігачами; підписи скріплюються печаткою комісії референдуму.

5. Під час проведення голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем проживання (перебування) мають право бути присутні офіційні спостерігачі.

6. При організації голосування учасника всеукраїнського референдуму за місцем проживання (перебування) член дільничної комісії референдуму на підставі витягу із списку учасників референдуму за умови надання учасником референдуму одного з документів, зазначених у статті 6 цього Закону, видає такому учаснику всеукраїнського референдуму один бюлетень для голосування. При цьому член дільничної комісії референдуму вписує своє прізвище і розписується у визначених місцях на бюлетені для голосування та контрольному талоні бюлетеня. Учасник всеукраїнського референдуму розписується у контрольному талоні бюлетеня та у витязі із списку учасників всеукраїнського референдуму, заповнює бюлетень для голосування у порядку, передбаченому частиною сьомою статті 82 цього Закону, та опускає бюлетень до виборчої скриньки.

7. У разі якщо учасник всеукраїнського референдуму, включений до витягу із списку учасників всеукраїнського референдуму для голосування за місцем проживання (перебування), прибув у приміщення для голосування після того, як члени дільничної комісії референдуму відбули для організації голосування за місцем перебування, такому учаснику всеукраїнського референдуму не може бути виданий бюлетень для голосування до повернення членів комісії, які організовують голосування за місцем перебування, та з'ясування питання, чи не проголосував цей учасник всеукраїнського референдуму за місцем перебування.

8. Після проведення голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем проживання (перебування) член дільничної комісії референдуму, який видав учаснику всеукраїнського референдуму бюлетень для голосування, у списку учасників всеукраїнського референдуму напроти прізвища учасника всеукраїнського референдуму робить позначку «голосував за місцем перебування», зазначає своє прізвище і розписується.

9. Витяг із списку учасників всеукраїнського референдуму, за яким організовувалося голосування учасників всеукраїнського референдуму за місцем перебування, додається до списку учасників референдуму і є його невід'ємною складовою частиною. До списку учасників референдуму додаються письмові заяви з проханням забезпечити голосування за місцем проживання (перебування) учасника референдуму.

10. Положення статті 83 та цієї статті не поширюються на закордонні дільниці референдуму.

Стаття 85. Порядок підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму

1. Підрахунок голосів учасників референдуму здійснюється після закінчення голосування і виключно членами дільничної комісії референдуму на її засіданні, яке проводиться без перерви до закінчення підрахунку голосів. Протокол цього засідання дільничної комісії референдуму складається і підписується у тому ж приміщенні, де проходило голосування.

2. У разі якщо під час проведення голосування до дільничної комісії референдуму надходили заяви, скарги стосовно порушень, що мали місце під час проведення голосування на дільниці, дільнична комісія референдуму розглядає їх на початку засідання до початку підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці.

3. Підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму здійснюється відкрито і прозоро виключно членами дільничної комісії референдуму. Підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму проводиться у послідовності викладених положень цієї статті. У разі проведення референдуму з декількох питань по кожному з бюлетенів для голосування проводиться окремий підрахунок голосів у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією з урахуванням положень цього Закону.

4. Після закінчення голосування на підставі списку учасників референдуму дільнична комісія референдуму встановлює кількість учасників референдуму на дільниці референдуму, які взяли участь у всеукраїнському референдумі.

5. Перед початком підрахунку голосів дільнична комісія референдуму підраховує невикористані бюлетені. Кількість таких бюлетенів оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів. Невикористані бюлетені погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута бюлетеня. Під час підрахунку невикористаних бюлетенів та голосів учасників референдуму забороняється робити будь-які позначки, записи на бюлетенях для голосування.

6. Після цього погашені невикористані бюлетені (разом із контрольними талонами) та бюлетені, зазначені у частині десятій статті 82 цього Закону, запаковуються. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів та їх кількість, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Невикористані бюлетені».

7. Дільнична комісія референдуму підраховує кількість учасників референдуму, які отримали бюлетені, за підписами у списку учасників всеукраїнського референдуму. Ця кількість оголошується.

8. Дільнична комісія референдуму підраховує кількість контрольних талонів бюлетенів з підписами учасників всеукраїнського референдуму та членів комісії референдуму, які їх видавали. Кількість таких талонів оголошується.

9. У разі відповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині восьмій цієї статті, кількості учасників всеукраїнського референдуму, які отримали бюлетені, відповідно до частини сьомої цієї статті, ця кількість оголошується і заноситься до протоколу про підрахунок голосів учасників всеукраїнського референдуму на дільниці у графу «Кількість учасників всеукраїнського референдуму, які отримали бюлетені».

10. У разі невідповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині восьмій цієї статті, кількості підписів учасників всеукраїнського референдуму у списку учасників всеукраїнського референдуму, які отримали бюлетені, складається акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної комісії причини такої невідповідності, який підписується присутніми членами дільничної комісії референдуму. Підписи скріплюються печаткою комісії. Після цього комісія референдуму приймає рішення щодо встановлення кількості учасників всеукраїнського референдуму, які отримали бюлетені. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколу про підрахунок голосів на дільниці референдуму.

11. Список учасників всеукраїнського референдуму, доданий до нього витяг із списку учасників всеукраїнського референдуму, заяви, на підставі яких складався витяг із списку, запаковуються в окремий пакет. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів та їх кількість, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться надпис «Списки учасників всеукраїнського референдуму».

12. Контрольні талони бюлетенів запаковуються в окремий пакет. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів та їх кількість, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться надпис «Контрольні талони».

13. Дільнична комісія референдуму перевіряє, чи дорівнює сума кількості невикористаних бюлетенів і кількості учасників всеукраїнського референдуму, які отримали бюлетені, кількості бюлетенів, отриманих дільничною комісією референдуму. У разі невідповідності цих даних дільнична комісія референдуму складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної комісії референдуму причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної комісії референдуму. Підписи скріплюються печаткою комісії.

14. Голова дільничної комісії референдуму в присутності осіб, які входять до складу дільничної комісії, а також інших осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути присутніми на засіданні комісії, перевіряє неушкодженість відтиску печатки або пломби на скриньках для голосування.

15. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, які порушують цілісність виборчої скриньки, дільнична комісія референдуму складає про це акт за формою та в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, із зазначенням характеру виявлених пошкоджень.

16. Виборчі скриньки відкриваються дільничною комісією референдуму почергово. Першими відкриваються переносні виборчі скриньки, що використовувалися при голосуванні учасників референдуму за місцем проживання (перебування), а останніми відкриваються, у разі їх наявності, виборчі скриньки з пошкодженими печатками або пломбами, а також іншими пошкодженнями, виявленими під час огляду скриньки.

17. При відкритті непошкодженої виборчої скриньки її вміст висипається на стіл, за яким розміщуються члени дільничної комісії референдуму. При цьому перевіряється наявність у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці - контрольних листів).

18. Бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична комісія референдуму підраховує кількість бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці. При цьому перевіряється наявність у цій виборчій скриньці контрольного листа, який повинен бути вийнятим останнім.

19. Загальна кількість бюлетенів у кожній виборчій скриньці підраховується окремо. Встановлення результатів голосування по кожній скриньці окремо не проводиться. При підрахунку бюлетенів для голосування визначений комісією референдуму член комісії рахує бюлетені вголос. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком. При підрахунку бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів.

20. Усі виявлені у виборчих скриньках предмети, що не є бюлетенями для голосування встановленої форми, складаються окремо і не підраховуються. До предметів відносять і контрольні листи. У разі виникнення сумнівів, чи є предмет бюлетенем для голосування, дільнична комісія референдуму вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право особисто оглянути предмет. На час його огляду підрахунок бюлетенів припиняється. Предмети, що не є бюлетенями для голосування, запаковуються.

Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Предмети».

21. Якщо при відкритті переносної виборчої скриньки у ній виявиться більше бюлетенів для голосування, ніж зазначено в контрольному листі у цій виборчій скриньці, дільнична комісія референдуму складає акт про таку невідповідність за формою та в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, в якому зазначає кількість бюлетенів для голосування, що знаходяться у цій виборчій скриньці, та прізвища членів дільничної комісії референдуму, чиї підписи стоять на вказаних бюлетенях.

22. При складанні акта, зазначеного у частині двадцять першій цієї статті, комісія перевіряє, чи бюлетені для голосування, виявлені у переносній скриньці, мають номери відповідного територіального округу референдуму та відповідної дільниці референдуму, відбиток печатки відповідної дільничної комісії референдуму, зазначені прізвища та проставлені підписи членів відповідної дільничної комісії референдуму, які проводили голосування учасників референдуму за місцем перебування. Бюлетені з неналежними ознаками не підлягають врахуванню при встановленні під час підрахунку голосів загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму. Якщо після їх відокремлення від бюлетенів для голосування, що підлягають врахуванню, невідповідність, зазначена у частині двадцять першій цієї статті, усунута, усі бюлетені з належними ознаками підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму. Якщо бюлетенів з неналежними ознаками не виявлено або їх відокремлення від бюлетенів для голосування, що підлягають врахуванню, не усуває невідповідність, зазначену у частині двадцять першій цієї статті, усі бюлетені для голосування з переносної виборчої скриньки не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму.

23. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа (у переносній виборчій скриньці - контрольних листів) дільнична комісія референдуму складає за формою і в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, акт про відсутність у виборчій скриньці контрольного листа (контрольних листів), в якому зазначає кількість бюлетенів, що знаходяться у цій виборчій скриньці. Вказані бюлетені не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму.

24. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних ситуаціях у випадках, зазначених у частинах двадцять першій і двадцять третій цієї статті, дільнична комісія референдуму приймає шляхом голосування рішення щодо визнання бюлетенів для голосування, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання комісії.

25. Виявлені у виборчих скриньках бюлетені для голосування, на яких зазначені номери територіального округу та (або) дільниці референдуму не відповідають номерам дільниці референдуму, на якій проводиться підрахунок голосів, та (або) відповідного територіального округу референдуму, а також бюлетені, на яких відсутній відтиск печатки цієї дільничної комісії референдуму або наявний відтиск печатки іншої комісії чи будь-якої іншої печатки, вважаються такими, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму.

26. Після відкриття останньої скриньки загальна кількість бюлетенів у скриньках підсумовується, за винятком бюлетенів, що не підлягають врахуванню.

Встановлена у підсумку підрахунку кількість бюлетенів для голосування є кількістю учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні.

Ця кількість оголошується головою дільничної комісії референдуму і заноситься секретарем дільничної комісії до протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму.

27. Бюлетені, котрі, відповідно до положень цієї статті, не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів учасників референдуму запаковуються. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії референдуму. На пакеті робиться напис «Бюлетені, що не підлягають врахуванню».

28. Бюлетені для голосування, які підлягають врахуванню, розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків написи «так», «ні», «недійсні». При розкладанні бюлетенів визначений дільничною комісією референдуму член комісії показує кожний бюлетень усім членам дільничної комісії референдуму, виголошуючи результат волевиявлення учасників референдуму.

29. Недійсним вважається бюлетень:

1) на якому не зазначено прізвище та (або) відсутній підпис члена дільничної комісії референдуму, який його видав;

2) якщо у бюлетені зроблено більш як одну позначку у відповідних квадратах;

3) якщо не поставлено жодної позначки;

4) якщо не відокремлено контрольний талон бюлетеня;

5) якщо неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення учасників референдуму.

30. При підрахунку бюлетенів для голосування визначений комісією референдуму член комісії рахує бюлетені вголос. Інші члени комісії спостерігають за підрахунком. При підрахунку бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів. У разі виникнення сумнівів у членів комісії щодо змісту бюлетеня комісія референдуму вирішує це питання шляхом голосування. Перед голосуванням кожен член комісії має право особисто оглянути бюлетень. На час огляду бюлетеня та голосування підрахунок інших бюлетенів припиняється. Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у протоколі засідання дільничної комісії референдуму.

31. Недійсні бюлетені підраховуються окремо. Ця кількість оголошується головою дільничної комісії референдуму і заноситься секретарем комісії до протоколу дільничної комісії про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму.

Недійсні бюлетені запаковуються. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Недійсні бюлетені».

32. Дільнична комісія референдуму підраховує кількість голосів учасників референдуму, поданих на підтримку питання референдуму, а також кількість голосів учасників референдуму, які подали голоси проти питання референдуму.

Під час підрахунку голосів кожен член дільничної комісії референдуму має право перевірити або перерахувати відповідні бюлетені. Результати підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму оголошуються головою комісії і заносяться секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму.

33. Дільнична комісія референдуму зобов'язана при підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму перевірити, чи дорівнює кількість учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні на дільниці, сумі кількостей недійсних бюлетенів, бюлетенів з голосами учасників референдуму, поданими на підтримку питання референдуму, та бюлетенів з голосами учасників референдуму, поданих проти питання референдуму. У разі невідповідності цих даних дільнична комісія референдуму може повторно перерахувати бюлетені. При підтвердженні зазначеної невідповідності дільнична комісія референдуму складає акт із зазначенням встановленої її рішенням причини такого розходження за формою та в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

34. Бюлетені з голосами учасників референдуму, поданими на підтримку питання референдуму, та бюлетені з голосами учасників референдуму, поданими проти питання референдуму, запаковуються окремо. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакетах зазначаються відповідно написи «Так» або «Ні».

35. Запакування документів всеукраїнського референдуму у випадках, передбачених цим Законом, здійснюються таким чином, щоб без пошкодження відтиску печатки та самого пакета неможливо було вийняти з пакета або покласти в нього бюлетень для голосування чи інший документ.

36. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підрахунку голосів на дільниці визначається Центральною виборчою комісією.

Стаття 86. Протокол дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму

1. Дільнична комісія референдуму на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму. Форма бланка протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму затверджується Центральною виборчою комісією не пізніш як за тридцять днів до дня голосування. У разі проведення референдуму з декількох питань по кожному з цих питань складається окремий протокол у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією з урахуванням положень цього Закону.

2. До протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму прописом та цифрами заносяться:

1) кількість бюлетенів для голосування, одержаних дільничною комісією референдуму;

2) кількість невикористаних бюлетенів для голосування;

3) кількість учасників референдуму, внесених до списку учасників референдуму на дільниці референдуму (на момент закінчення голосування);

4) кількість учасників референдуму, які отримали бюлетені для голосування;

5) кількість учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні;

6) кількість бюлетенів для голосування, визнаних недійсними;

7) кількість голосів учасників референдуму, поданих на підтримку питання референдуму;

8) кількість голосів учасників референдуму, поданих проти питання референдуму.

3. Протокол про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму складається дільничною комісією референдуму у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної комісії референдуму. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. У протоколі про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної комісії референдуму. Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної комісії референдуму, які присутні на засіданні комісії. У разі своєї незгоди із діями комісії чи результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму. Цей протокол підписується та засвідчується печаткою дільничної комісії референдуму лише після його остаточного заповнення.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

5. Перший і другий примірники протоколу підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму мають право підписати уповноважені особи, офіційні спостерігачі, які були присутні на засіданні дільничної комісії референдуму при підрахунку голосів учасників референдуму.

6. Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму олівцем, а також внесення до них будь-яких виправлень.

7. Якщо після підписання протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, однак до відправлення цього протоколу разом із документацією референдуму до окружної комісії референдуму, дільнична комісія референдуму виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до встановлених результатів голосування учасників референдуму на дільниці референдуму шляхом складення нового протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму з усуненням неточностей, на якому робиться позначка «Уточнений». При цьому перерахунок бюлетенів для голосування не проводиться. Протокол з позначкою «Уточнений» складається у кількості примірників, зазначеній у частині третій цієї статті, та підписується у порядку, встановленому частиною четвертою цієї статті. Про складення протоколу з позначкою «Уточнений» зазначається у протоколі засідання дільничної комісії референдуму.

8. Перший і другий примірники протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, а за наявності - і відповідні примірники протоколу з позначкою «Уточнений» запаковуються до пакета зі спеціальною системою захисту. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Протокол про підрахунок голосів». Третій примірник протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, а також, за наявності, відповідний примірник протоколу з поз-

начкою «Уточнений» зберігається у секретаря дільничної комісії референдуму. Четвертий примірник зазначеного протоколу невідкладно вивішується для загального ознайомлення в приміщенні дільничної комісії референдуму, а решта по одному примірнику протоколу видається членам дільничної комісії референдуму.

9. Уповноваженим особам, офіційним спостерігачам, які були присутні при підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, на їх прохання невідкладно видаються копії протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, у тому числі з позначкою «Уточнений», засвідчені головою і секретарем дільничної комісії референдуму та скріплені печаткою дільничної комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожного суб'єкта процесу референдуму.

10. Про видання копій протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. В акті зазначаються перелік осіб, які одержали копії відповідного протоколу, номер примірника, дата та час одержання цих копій і проставляються підписи цих осіб. Акт підписується головою та секретарем дільничної комісії референдуму і скріплюється печаткою дільничної комісії. Акт запаковується у пакет разом з першим і другим примірниками протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму.

11. Пакети з протоколами дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, бюлетенями для голосування, контрольними талонами і предметами, списками учасників референдуму, а також, за наявності, окремими думками членів дільничної комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими комісією, невідкладно після закінчення засідання дільничної комісії доставляються до окружної комісії референдуму у порядку, визначеному частиною першою статті 88 цього Закону.

Стаття 87. Визнання дільничною комісією референдуму голосування на дільниці референдуму недійсним

1. Дільнична комісія референдуму може визнати голосування на дільниці референдуму недійсним у разі встановлення нею порушень вимог цього Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення учасників референдуму, за таких обставин:

1) виявлення фактів незаконного голосування (опускання бюлетеня для голосування до виборчої скриньки за учасників референдуму іншою особою, крім випадків, передбачених цим Законом; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку учасників референдуму на цій дільниці референдуму або включені до нього безпідставно; голосування учасників референдуму більше ніж один раз) у кількості, що перевищує десять відсотків кількості учасників референдуму, які отримали бюлетені для голосування на дільниці референдуму;

2) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливлює встановлення змісту бюлетенів для голосування, якщо кількість цих бюлетенів перевищує десять відсотків кількості учасників референдуму, які отримали бюлетені для голосування на дільниці референдуму;

3) виявлення у виборчих скриньках бюлетенів у кількості, що перевищує більш як на десять відсотків кількість учасників референдуму, які отримали бюлетені на дільниці референдуму.

2. У разі виявлення обставин, зазначених у частині першій цієї статті, у кожному випадку дільнична комісія референдуму складає акт за формою та у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією. Такий акт (акти) є підставою для розгляду дільничною комісією референдуму питання про визнання недійсним голосування на цій дільниці референдуму.

3. У разі прийняття дільничною комісією референдуму рішення про визнання голосування на дільниці референдуму недійсним протокол дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму повинен містити лише відомості, зазначені у пунктах 1 - 6 частини другої статті 86 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк. Протокол про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму складається дільничною комісією у порядку, встановленому статтею 86 цього Закону.

4. У разі прийняття рішення про визнання голосування на дільниці референдуму недійсним усі бюлетені для голосування, виявлені у виборчих скриньках, запаковуються. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Бюлетені для голосування».

5. Рішення дільничної комісії референдуму про визнання голосування на дільниці референдуму недійсним та акт (акти), на підставі якого (яких) прийнято це рішення, додаються до протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, запаковуються та транспортуються до окружної комісії референдуму в порядку, визначеному частиною першою статті 88 цього Закону.

Стаття 88. Порядок транспортування і передачі документів референдуму до окружної комісії референдуму

1. Транспортування документів референдуму, зазначених у частині одинадцятій статті 86 цього Закону, здійснюється головою або заступником голови дільничної комісії референдуму та двома членами цієї дільничної комісії референдуму звичайної або спеціальної дільниці (крім спеціальних дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) - одним з таких членів обов'язково повинен бути представник ініціативної групи. Їх обов'язково супроводжує працівник органів внутрішніх справ України, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні. За своїм бажанням уповноважені особи, офіційні спостерігачі можуть супроводжувати транспортування документів. Супровордження транспортування документів референдуму іншими особами забороняється.

2. Під час транспортування документів референдуму забороняється розпечатувати пакети з протоколами про підрахунок голосів, бюлетенями для голосування та іншою документацією референдуму.

3. Секретар дільничної комісії референдуму, інші члени комісії, які не супроводжують транспортування документів референдуму до окружної комісії референдуму, залишаються у приміщенні дільничної комісії референдуму до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на дільниці референдуму окружною комісією референдуму. Під час транспортування документації референдуму печатка дільничної комісії референдуму зберігається у сейфі (металевій шафі) у приміщенні дільничної комісії референдуму.

4. Протокол про підрахунок голосів учасників референдуму на звичайній або спеціальній дільниці референдуму (окрім спеціальних дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) та інші документи референдуму дільничної комісії передаються відповідній окружній комісії референдуму на її засіданні у порядку, встановленому статтею 89 цього Закону.

5. Зміст протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на закордонній дільниці референдуму, а також на спеціальній дільниці референдуму, утвореній на судні, що перебуває у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, після його підписання членами дільничної комісії референдуму невідкладно передається дільничною комісією референдуму за допомогою технічних засобів зв'язку до Центральної виборчої комісії (через Міністерство закордонних справ України) чи відповідної окружної комісії референдуму з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією. До протоколів додаються інші документи референдуму, зазначені у частині одинадцятій статті 86 цього Закону.

6. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підготовки організації і порядок транспортування і передачі документів референдуму до окружної комісії визначається Центральною виборчою комісією.

Стаття 89. Порядок прийняття та розгляду документів дільничних комісій референдуму окружною комісією референдуму

1. З моменту закінчення голосування окружна комісія референдуму розпочинає засідання, яке продовжується безперервно до встановлення підсумків голосування у територіальному окрузі референдуму. На цей час члени окружної комісії референдуму не можуть залучатися до виконання інших функцій, крім участі в засіданні комісії референдуму.

2. Засідання окружної комісії референдуму оформляється протоколом безперервного засідання, який підписується головою або головуючим на засіданні, а також секретарем комісії або членом комісії, який виконував на зазначеному засіданні обов'язки секретаря. До протоколу приєднуються (за наявності) окремі думки членів окружної комісії, які брали участь у засіданні і не згодні з рішенням, прийнятим окружною комісією референдуму.

3. На засіданні окружної комісії референдуму голова окружної комісії референдуму приймає запечатані пакети з протоколами дільничних комісій референдуму, розпечатує їх та оголошує зміст протоколів дільничних комісій референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на відповідних дільницях референдуму, а також приймає запечатані пакети з іншими документами референдуму, передбаченими частиною одинадцятою статті 86 цього Закону. Час прийняття окружною комісією референдуму протоколу дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, перелік прийнятих документів референдуму і занесені до протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму відомості, оголошені головою окружної комісії референдуму, фіксуються у протоколі засідання окружної комісії.

4. При прийнятті документів дільничної комісії окружна комісія референдуму перевіряє комплектність документів та цілісність упаковки усіх пакетів з документами референдуму. При цьому кожний член окружної комісії має право оглянути кожний пакет з документами. У разі повної комплектності документів референдуму та цілісності упаковки усіх пакетів відкривається пакет з протоколом про підрахунок голосів на дільниці референдуму та оголошуються відомості, зазначені у ньому.

За результатами розгляду документів дільничної комісії референдуму та скарг про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та підрахунку голосів на дільниці референдуму, а також під час транспортування документів референдуму до окружної комісії референдуму, що надійшли до окружної комісії референдуму на момент прийняття документів дільничної комісії, окружна комісія референдуму приймає одне з рішень:

1) прийняти документи референдуму від дільничної комісії референдуму та врахувати відомості протоколу про підрахунок голосів на дільниці референдуму при встановленні підсумків голосування в межах територіального округу референдуму;

2) відмовити у прийнятті протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму від дільничної комісії референдуму та зобов'язати дільничну комісію виправити виявлені недоліки;

3) провести повторний підрахунок голосів на дільниці референдуму.

5. Рішення, передбачене частиною четвертою цієї статті, приймається шляхом голосування усіх присутніх на засіданні членів окружної комісії референдуму більшістю голосів і фіксується у протоколі засідання окружної комісії.

6. Протокол дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму розглядається окружною комісією референдуму після його оголошення. У разі виявлення у протоколі дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму виправлень, помилок, неточностей окружна комісія референдуму своїм рішенням може зобов'язати дільничну комісію внести зміни до протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму відповідно до вимог частини сьомої статті 86 цього Закону, про що зазначається у протоколі засідання окружної комісії референдуму. Протягом часу розгляду цього питання дільничною комісією референдуму подані до окружної комісії референдуму примірники протоколу про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму та додані до нього документи зберігаються в окружній комісії референдуму.

7. Дільнична комісія референдуму зобов'язана у строк, визначений окружною комісією референдуму, розглянути питання про внесення змін до протоколу про підрахунок голосів без перерахунку бюлетенів. Протокол з позначкою «Уточнений» транспортується до окружної комісії референдуму в порядку, встановленому статтею 88 цього Закону. Час прийняття окружною комісією референдуму протоколу дільничної комісії з позначкою «Уточнений» і занесені з цього протоколу відомості фіксуються у протоколі засідання окружної комісії референдуму.

Стаття 90. Повторний підрахунок голосів учасників референдуму

1. За наявності скарг, підтверджених відповідно оформленими актами, складеними уповноваженими особами суб'єктів процесу референдуму, офіційними спостерігачами, учасниками референдуму, про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та (або) підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, що ставлять під сумнів результати підрахунку голосів учасників референдуму на цій дільниці референдуму, а також за наявності акта або письмової скарги осіб, зазначених у частині першій статті 88 цього Закону, про порушення вимог цього Закону під час транспортування до окружної комісії референдуму протоколів про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму та інших документів окружна комісія референдуму може прийняти рішення про проведення повторного підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму.

2. У разі неможливості усунення без перерахунку бюлетенів неточностей у протоколі дільничної комісії референдуму, а також у разі наявних ознак розпечатаності пакетів із запакованими документами дільничної комісії окружна комісія референдуму зобов'язана прийняти рішення про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на цій дільниці референдуму.

3. Протоколи про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму та запечатані пакети з іншими документами дільничної комісії референдуму до проведення повторного підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму окружною комісією референдуму зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання окружної комісії.

4. Повторний підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці здійснюється окружною комісією референдуму з обов'язковою участю членів дільничної комісії референдуму, яка передавала документацію референдуму, після розгляду і прийняття протоколів та інших документів від усіх дільничних комісій округу. У повторному підрахунку окружною комісією референдуму голосів учасників референдуму на дільниці референдуму мають право брати участь усі члени цієї дільничної комісії референдуму; при цьому можуть бути присутніми уповноважені особи суб'єктів процесу референдуму, офіційні спостерігачі.

5. Окружна комісія референдуму за результатами повторного підрахунку голосів учасників референдуму на дільниці референдуму складає протокол про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, який повинен містити відомості, передбачені частиною третьою статті 87 цього Закону.

6. Протокол про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму складається окружною комісією референдуму у кількості примірників, на чотири більшій, ніж кількість осіб, що входять до складу окружної комісії референдуму. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу. Усі примірники протоколу підписуються присутніми членами окружної комісії референдуму та членами дільничної комісії референдуму, які брали участь у повторному підрахунку голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму, та засвідчуються печаткою окружної комісії референдуму. Відомості протоколу оголошуються у процесі його складання в порядку, передбаченому статтями 85 - 87 цього Закону. Перший та другий примірники кожного протоколу мають право підписати уповноважені особи, офіційні спостерігачі, які були присутні при повторному підрахунку голосів учасників референдуму.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

7. Окружна комісія референдуму може прийняти рішення про визнання голосування на дільниці референдуму недійсним у разі виявлення при повторному підрахунку голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму обставин, зазначених у частині першій статті 87 цього Закону.

8. У разі визнання голосування на дільниці референдуму недійсним при повторному підрахунку голосів протокол окружної комісії референдуму про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на цій дільниці референдуму складається у порядку, встановленому частинами п'ятою та шостою цієї статті, та повинен містити лише відомості, зазначені у пунктах 1-6 частини другої статті 86 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк.

9. Перший примірник протоколу окружної комісії референдуму про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму разом з відповідним протоколом дільничної комісії референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму, рішення окружної комісії референдуму про визнання голосування на дільниці референдуму недійсним додаються до протоколу окружної комісії референдуму про підсумки голосування у відповідному територіальному окрузі референдуму. Другий примірник протоколу окружної комісії референдуму про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на дільниці референдуму зберігається у секретаря окружної комісії, третій передається відповідній дільничній комісії референдуму, четвертий - невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної комісії референдуму, а решта по одному примірнику видається членам окружної комісії референдуму.

Стаття 91. Встановлення підсумків голосування в межах територіального округу референдуму

1. Окружна комісія референдуму після прийняття і розгляду протоколів дільничних комісій референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільницях референдуму, у тому числі з позначкою «Уточнений», на підставі протоколів дільничних комісій референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільницях референдуму та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних комісій референдуму, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку з спеціальних дільниць референдуму, утворених на суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, а у разі повторного підрахунку голосів учасників референдуму - також протоколу окружної комісії референдуму про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму встановлює:

1) кількість бюлетенів для голосування, одержаних окружною комісією референдуму;

2) кількість бюлетенів для голосування, погашених окружною комісією референдуму;

3) кількість бюлетенів для голосування, одержаних дільничними комісіями референдуму територіального округу референдуму;

4) кількість невикористаних бюлетенів для голосування, погашених дільничними комісіями референдуму територіального округу референдуму;

5) загальну кількість учасників референдуму, внесених до списків учасників референдуму на дільницях референдуму територіального округу референдуму;

6) кількість учасників референдуму, які отримали бюлетені для голосування в межах територіального округу референдуму;

7) загальну кількість учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні в межах територіального округу референдуму;

8) кількість бюлетенів для голосування, визнаних недійсними;

9) кількість голосів учасників референдуму, поданих на підтримку питання референдуму;

10) кількість голосів учасників референдуму, поданих проти питання референдуму.

У разі проведення референдуму з декількох питань по кожному з бюлетенів для голосування проводиться окремий підрахунок голосів у порядку, визначеному Центральною виборчою комісією з урахуванням положень цього Закону.

2. Відомості про підсумки голосування в межах територіального округу цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної комісії референдуму про підсумки голосування в межах територіального округу. Відомості, зазначені у пунктах 3 - 10 частини першої цієї статті, вносяться до протоколу цифрами по кожній дільниці референдуму, що входить до складу територіального округу, а також сумарно цифрами і прописом по територіальному округу референдуму.

3. Протокол про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму складається окружною комісією референдуму у кількості примірників, на три більшій, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної комісії референдуму. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. Забороняється заповнювати протокол про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму олівцем, а також підписувати його та засвідчувати печаткою окружної комісії референдуму до його остаточного заповнення.

5. Протокол про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами окружної комісії референдуму, які присутні на засіданні комісії, та засвідчується печаткою окружної комісії референдуму. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної комісії референдуму. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. Перший примірник протоколу мають право підписати уповноважені особи, офіційні спостерігачі, які були присутні при встановленні підсумків голосування в межах територіального округу референдуму.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

6. Якщо після підписання протоколу про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму до відправки його до Центральної виборчої комісії окружна комісія референдуму виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до протоколу про підсумки голосування в межах територіального округу шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка «Уточнений». Протокол з позначкою «Уточнений» виготовляється і підписується у порядку та в кількості примірників, встановлених цією статтею. Складання окружною комісією референдуму протоколу з позначкою «Уточнений» на іншому засіданні комісії без доручення Центральної виборчої комісії не допускається.

7. Перший примірник протоколу окружної комісії референдуму про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму, а за наявності - перший примірник протоколу з позначкою «Уточнений» запаковуються до пакета із спеціальною системою захисту. Пакет з документами референдуму заклеюється, на пакеті зазначається напис, який вказує на вид запакованих документів, а також зазначаються номер територіального округу референдуму або позначення закордонного округу референдуму, номер дільниці референдуму, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної комісії референдуму та печатка дільничної комісії. На пакеті робиться напис «Протокол про підсумки голосування».

8. Перший примірник протоколу окружної комісії референдуму про підсумки голосування в межах територіального округу референдуму, а у разі внесення змін до цього протоколу - протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), та протокол з позначкою «Уточнений» разом з відповідними протоколами та актами дільничних комісій референдуму, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної комісії референдуму про повторний підрахунок голосів учасників референдуму на відповідній дільниці референдуму, окремими думками членів окружної комісії референдуму, викладеними у письмовій формі, заявами та скаргами про порушення окружною комісією референдуму порядку встановлення підсумків голосування в межах територіального округу референдуму та рішеннями, прийнятими окружною комісією референдуму за результатами їх розгляду, окружна комісія референдуму транспортує до Центральної виборчої комісії. Другий примірник протоколу зберігається в окружній комісії референдуму, третій - невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної комісії референдуму.

9. Транспортування документів референдуму, зазначених у частині восьмій цієї статті, здійснюється головою окружної комісії референдуму або його заступником та двома членами цієї комісії.

10. Окружна комісія референдуму зобов'язана встановити підсумки голосування в межах територіального округу референдуму не пізніше ніж на п'ятий день з дня проведення голосування незалежно від кількості дільниць у відповідному окрузі, щодо яких прийнято рішення про визнання голосування на дільниці недійсним. Визнання голосування недійсним у межах територіального округу референдуму забороняється. Протокол про підсумки голосування у межах територіального округу референдуму невідкладно після підписання транспортується до Центральної виборчої комісії.

11. У разі одночасного проведення всеукраїнського референдуму з виборами Президента України, виборами народних депутатів України чи виборами депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів порядок підготовки організації і порядок встановлення підсумків голосування в межах округу визначається Центральною виборчою комісією.

Стаття 92. Встановлення підсумків голосування в межах закордонного округу референдуму

1. Центральна виборча комісія на засіданні приймає, розглядає та оголошує протоколи дільничних комісій референдуму про підсумки голосування на закордонних дільницях референдуму або повідомлення про зміст відповідних протоколів про підрахунок голосів учасників референдуму, переданих засобами технічного зв'язку відповідно до частини п'ятої статті 88 цього Закону.

2. Центральна виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних комісій закордонних дільниць референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільницях референдуму на тому ж засіданні на підставі протоколів дільничних комісій референдуму про підрахунок голосів учасників референдуму на дільницях референдуму та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних комісій референдуму, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку, встановлює в межах закордонного округу референдуму відомості, передбачені частиною першою статті 91 цього Закону.

3. Відомості про підсумки голосування в межах закордонного округу референдуму оголошуються на засіданні Центральної виборчої комісії та заносяться цифрами і прописом до протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного округу референдуму.

4. Протокол, зазначений у частині третій цієї статті, складається у порядку, передбаченому частинами першою-четвертою статті 91 цього Закону.

5. Протокол, зазначений у частині третій цієї статті, складається у двох примірниках. Протокол підписується Головою, заступниками Голови, секретарем та іншими членами Центральної виборчої комісії, які присутні на засіданні, та засвідчується печаткою Центральної виборчої комісії.

У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами Центральної виборчої комісії. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі Центральної виборчої комісії, член Центральної виборчої комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. Перший примірник протоколу мають право підписати представник ініціативної групи в Центральній виборчій комісії, уповноважені особи в загальнодержавному окрузі референдуму, які були присутні при встановленні підсумків голосування в межах закордонного округу референдуму.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

6. Представнику ініціативної групи в Центральній виборчій комісії на його прохання невідкладно видається копія протоколу (у тому числі з позначкою «Уточнений») Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного округу референдуму. Зазначені копії засвідчуються на кожній сторінці Головою та секретарем Центральної виборчої комісії і скріплюються печаткою Центральної виборчої комісії.

7. Центральна виборча комісія встановлює підсумки голосування в межах закордонного округу референдуму незалежно від кількості закордонних дільниць референдуму, на яких голосування було визнано недійсним. Визнання голосування недійсним в межах закордонного округу референдуму не допускається.

Стаття 93. Встановлення результатів всеукраїнського референдуму

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних комісій референдуму про підсумки голосування в межах відповідних територіальних округів референдуму, у тому числі з позначкою «Уточнений», та протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування у закордонному окрузі референдуму не пізніш як на десятий день з дня голосування встановлює результати всеукраїнського референдуму, про що складає протокол.

До протоколу про результати всеукраїнського референдуму заносяться прописом та цифрами такі відомості:

1) кількість бюлетенів для голосування, виготовлених на замовлення Центральної виборчої комісії;

2) кількість бюлетенів для голосування, одержаних окружними комісіями референдуму;

3) кількість бюлетенів для голосування, отриманих дільничними комісіями референдуму;

4) загальна кількість невикористаних бюлетенів для голосування;

5) кількість учасників референдуму, внесених до списків учасників референдуму;

6) загальна кількість учасників референдуму, які отримали бюлетені для голосування;

7) загальна кількість учасників референдуму, які взяли участь у голосуванні;

8) кількість бюлетенів для голосування, визнаних недійсними;

9) кількість голосів учасників референдуму, поданих на підтримку питання референдуму;

10) кількість голосів учасників референдуму, поданих проти питання референдуму.

2. У разі проведення референдуму з декількох питань Центральна виборча комісія встановлює результати всеукраїнського референдуму по кожному з них.

3. У разі неподання до Центральної виборчої комісії у терміни, передбачені цим Законом, протоколу окружної комісії референдуму про встановлення підсумків голосування (у тому числі уточненого) Центральна виборча комісія встановлює результати всеукраїнського референдуму у цьому окрузі на підставі наявних протоколів дільничних комісій референдуму.

4. Відомості про підсумки голосування цифрами і прописом заносяться до протоколу Центральної виборчої комісії про результати всеукраїнського референдуму. Відомості, зазначені у пунктах 2-10 частини першої цієї статті, вносяться цифрами по кожному територіальному (включно з закордонним) округу референдуму, а також сумарно цифрами і прописом по загальнодержавному округу референдуму.

5. Протокол Центральної виборчої комісії про результати всеукраїнського референдуму складається у двох примірниках. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами Центральної виборчої комісії. Зазначений протокол засвідчується печаткою Центральної виборчої комісії. У разі своєї незгоди з відомостями, що зазначені у протоколі, член комісії має право викласти у письмовій формі свою окрему думку, яка додається до протоколу.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

Перший примірник протоколу має право підписати представник ініціативної групи в Центральній виборчій комісії, уповноважені особи у загальнодержавному окрузі референдуму, які були присутні при встановленні результатів всеукраїнського референдуму.

6. Питання, винесене на всеукраїнський референдум, вважається схваленим (затвердженим), якщо за це проголосувало більше половини голосів учасників референдуму, що взяли участь у голосуванні.

7. У разі недотримання вимог частини шостої цієї статті Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання питання референдуму таким, що не схвалене (не затверджене) на всеукраїнському референдумі.

Стаття 94. Офіційне оголошення та оприлюднення результатів всеукраїнського референдуму

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні оголошує результати всеукраїнського референдуму, про що зазначається у протоколі засідання комісії.

2. Офіційним оголошенням результатів всеукраїнського референдуму є оголошення головуючим на засіданні Центральної виборчої комісії результатів всеукраїнського референдуму.

3. Оприлюднення результатів всеукраїнського референдуму здійснюється Центральною виборчою комісією не пізніше ніж на третій день з дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму шляхом опублікування в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» та оприлюднюються в інших засобах масової інформації.

Розділ X ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 95. Правові наслідки всеукраїнського референдуму за народною ініціативою

1. Результати народного волевиявлення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою є остаточними та не потребують затвердження або схвалення будь-якими органами державної влади і є обов'язковими для виконання громадянами України, органами державної влади України, яких воно стосується та до повноважень яких віднесено.

2. Нова редакція Конституції України набирає чинності з дня оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму про схвалення нової редакції на всеукраїнському референдумі.

3. Закон України, схвалений на всеукраїнському референдумі, набирає чинності з дня оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму, окрім випадків, коли дата набрання чинності таким Законом прямо передбачена положенням цього Закону.

4. Закон чи окремі положення закону, рішення щодо їх скасування (втрати чинності чи визнання нечинним), схвалене на всеукраїнському референдумі, втрачають дію з дня оголошення Центральною виборчою комісією відповідних результатів всеукраїнського референдуму.

5. Положення Конституції та законів України, які були змінені законом України, що втратив чинність або скасований (визнаний таким, що втратив чинність, чи визнаний нечинним) відповідно до схваленого на всеукраїнському референдумі рішення, поновлюють свою дію з дня оголошення Центральною виборчою комісією відповідних результатів всеукраїнського референдуму.

Стаття 96. Правові наслідки всеукраїнського референдуму, призначеного Президентом України та Верховною Радою України

1. Закон про внесення змін до Конституції України, прийнятий Верховною Радою України в порядку, встановленому статтею 156 Конституції України, та затверджений всеукраїнським референдумом, набирає чинності з дня офіційного оголошення результатів відповідного всеукраїнського референдуму, окрім випадків, коли дата набрання чинності таким Законом прямо передбачена положенням цього Закону.

2. У разі, якщо Закон про внесення змін до Конституції України не було затверджено референдумом, то повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України з того самого питання можливе лише до Верховної Ради України наступних скликань.

3. Закон про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України у разі його затвердження на всеукраїнському референдумі набирає чинності з дня оголошення результатів відповідного всеукраїнського референдуму.

Стаття 97. Офіційне опублікування акта, прийнятого на референдумі

1. У разі проведення конституційного, законодавчого референдуму Центральна виборча комісія протягом п'яти днів після оголошення результатів всеукраїнського референдуму оприлюднює в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» акт, схвалений (затверджений) всеукраїнським референдумом, або акт в редакції із врахуванням рішень, схвалених (затверджених) на всеукраїнському референдумі, у разі проведення ратифікаційного референдуму оприлюднює текст відповідного міжнародного договору України. При цьому у прикінцевих положеннях акта вказується, що він схвалений (затверджений) всеукраїнським референдумом, та зазначається дата проведення референдуму.

Розділ XI ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ПРОЦЕСУ РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 98. Загальні засади оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються процесу референдуму

1. Статті 98-107 цього Закону визначають порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності комісій референдуму до комісії референдуму вищого рівня.

2. Порядок звернення до суду з адміністративним позовом, що стосується процесу референдуму, встановлюється Кодексом адміністративного судочинства України.

Стаття 99. Суб'єкт звернення із скаргою

1. Суб'єктом звернення із скаргою, що стосується процесу всеукраїнського референдуму, може бути ініціативна група - суб'єкт процесу референдуму, в особі представника в Центральній виборчій комісії, уповноваженої особи чи іншої особи, уповноваженої суб'єктом процесу референдуму в установлений законодавством спосіб, офіційний спостерігач, а також учасник всеукраїнського референдуму (громадянин України), права на участь у референдумі або охоронювані законом інтереси щодо участі у процесі референдуму якого, у тому числі на участь у роботі комісії референдуму чи на здійснення спостереження, порушено рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження.

2. Документом, що підтверджує повноваження уповноваженої особи чи представника ініціативної групи в Центральній виборчій комісії, є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 100. Предмет та суб'єкт розгляду скарги

1. Скарга може бути подана відповідним суб'єктом звернення зі скаргою на рішення, дію чи бездіяльність комісії референдуму, члена комісії референдуму.

2. Рішення, дії чи бездіяльність дільничної комісії референдуму та її членів оскаржуються до окружної комісії референдуму.

3. Рішення, дії чи бездіяльність окружної комісії референдуму або члена такої комісії оскаржуються до Центральної виборчої комісії.

4. Рішення, дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії оскаржуються до суду у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

5. Суб'єкт звернення зі скаргою, зазначений у статті 99 цього Закону, за власним вибором може подати скаргу до комісії референдуму або адміністративний позов до суду.

6. Суд, до якого подана позовна заява щодо рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються процесу референдуму, невідкладно повідомляє відповідну комісію референдуму та комісію вищого рівня про відкриття провадження у відповідній справі, а також про ухвалене судом рішення.

7. Якщо позовну заяву прийнято судом до розгляду і з того ж питання та з тих же підстав подано скаргу до комісії референдуму, комісія після отримання повідомлення суду про відкриття провадження у відповідній справі зупиняє розгляд скарги до набрання рішенням суду законної сили.

Стаття 101. Строки оскарження

1. Скарга до комісії референдуму може бути подана суб'єктом звернення зі скаргою протягом п'яти днів після прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності суб'єкта оскарження, за винятком випадків, зазначених у частинах другій і третій цієї статті.

2. Скарга щодо порушення, яке мало місце до дня голосування, може бути подана у строк, встановлений частиною першою цієї статті, але не пізніше двадцять четвертої години дня, що передує дню голосування.

3. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної комісії референдуму не пізніше закінчення голосування. Скарга щодо рішень, дій чи бездіяльності комісії референдуму, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування на дільниці, може бути подана до комісії референдуму вищого рівня у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

4. Днем вчинення бездіяльності вважається останній день строку, в який мала бути вчинена дія, однак не була вчинена дія, передбачена законом.

5. Днем подання скарги вважається день фактичного отримання скарги суб'єктом розгляду скарги.

6. Строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення суб'єктом розгляду скарги без розгляду відповідно до статті 99 цього Закону.

7. Зміна або уточнення вимог суб'єкта звернення зі скаргою під час розгляду скарги суб'єктом розгляду скарги, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення зі скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків.

Стаття 102. Форма та зміст скарги

1. Скарга подається до комісії референдуму у письмовій формі. Скарга повинна містити:

1) назву суб'єкта розгляду скарги, до якого вона подається;

2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення зі скаргою, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

4) суть порушеного питання;

5) виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення зі скаргою обґрунтовує свої вимоги;

6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від суб'єкта розгляду скарги;

7) перелік документів і матеріалів, що додаються;

8) зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;

9) підпис суб'єкта звернення зі скаргою чи особи, яка його представляє відповідно до статті 94 цього Закону, із зазначенням дати підписання.

2. До скарги додаються її копії та копії усіх документів, що приєднуються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі.

Стаття 103. Порядок і строки розгляду скарг

1. Розгляд скарг комісією референдуму здійснюється відповідно до цього Закону та в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

2. Скарга, оформлена без дотримання вимог статті 102 цього Закону, повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або іншим членом Центральної виборчої комісії за дорученням Голови Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови окружної або дільничної комісії референдуму суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, - невідкладно. При поверненні скарги без розгляду зазначається вичерпний перелік недоліків, які перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення із скаргою, оформленою відповідно до вимог статті 102 цього Закону у передбачені цим Законом строки.

3. При повторному поданні скарги з невиправленими недоліками або з допущенням нових недоліків суб'єкт розгляду скарги приймає рішення про залишення її без розгляду по суті.

4. Скарга, оформлена з дотриманням вимог статті 102 цього Закону, розглядається відповідною комісією референдуму на своєму засіданні не пізніш як на п'ятий день з дня її отримання, за винятком випадків, передбачених частинами п'ятою - сьомою цієї статті.

5. Скарга щодо порушень, які мали місце до дня голосування, розглядається комісією референдуму у строк, передбачений частиною четвертою цієї статті, але не пізніше початку голосування.

6. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, подана до дільничної комісії референдуму, розглядається нею відразу після закінчення голосування, крім скарг щодо уточнення списків учасників референдуму - такі скарги розглядаються комісією невідкладно.

7. Скарга щодо порушення, яке мало місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування на дільниці, подана до комісії референдуму вищого рівня, розглядається відповідним суб'єктом розгляду скарги у дводенний строк з дня її подання.

8. Якщо комісія референдуму при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням комісії референдуму перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у триденний строк з дня отримання звернення комісії референдуму, а якщо таке звернення отримано ними менше ніж за три дні до дня голосування, у день голосування чи в наступний за ним день, - невідкладно. Про наслідки перевірки та вжиті заходи відповідні органи повідомляють комісію референдуму, яка до них звернулася.

9. Розгляд скарги суб'єктом розгляду скарги здійснюється з обов'язковим своєчасним повідомленням суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб рекомендованою телеграмою, факсимільним повідомленням, засобами електронної пошти про час і місце розгляду скарги. Допускається повідомлення суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги по телефону з фіксуванням такої дії службовою особою суб'єкта розгляду скарги окремою письмовою довідкою, яка долучається до протоколу. Неприбуття на засідання суб'єкта розгляду скарги осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги.

10. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а у разі неможливості - не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду суб'єктом розгляду скарги.

11. Суб'єкт розгляду скарги приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою або з порушенням строків оскарження, встановлених цією статтею.

12. Центральна виборча комісія, приймаючи рішення про залишення скарги без розгляду по суті, може з власної ініціативи взяти до розгляду факти, викладені у скарзі.

13. Інші питання порядку розгляду скарг комісіями референдуму визначаються Центральною виборчою комісією з урахуванням вимог цього Закону.

14. Комісії референдуму та правоохоронні органи організують свою роботу під час процесу референдуму, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом і розгляд скарг та звернень комісій референдуму у строки та в спосіб, встановлені цим Законом.

Стаття 104. Докази

1. Доказами, на підставі яких комісія референдуму встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення скаржника, суб'єкта оскарження чи заінтересованих осіб, та інші обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), які містять відомості про обставини, що мають значення для правильного розгляду скарги;

2) письмові пояснення суб'єктів оскарження;

3) висновки експертів, надані письмово на запит суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

2. Докази комісії референдуму надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Комісія референдуму - суб'єкт розгляду скарги може звернутися із запитом (витребувати) додаткові докази за власною ініціативою.

3. Якщо суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження чи заінтересована особа не надасть докази для підтвердження обставин, на які він посилається, комісія референдуму вирішує справу на основі наявних доказів.

4. Комісія референдуму бере до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги. Про відхилення доказів, які не мають значення для розгляду скарги або не мають доказової сили, зазначається у рішенні комісії референдуму - суб'єкта розгляду скарги.

5. Обставини (факти), для доведення яких законом встановлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

6. Письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій у встановленому порядку копії. Якщо подано копію письмового доказу, комісія референдуму має право вимагати подання оригіналу або самостійно витребовує оригінал письмового доказу. Після розгляду скарги комісія референдуму на вимогу власника документа повертає оригінал документа, а в справі скарги залишається засвідчена у встановленому порядку його копія.

7. Комісія референдуму оцінює належність, достовірність кожного доказу, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед встановленої сили, за винятком обставин, фактів, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили.

Стаття 105. Рішення суб'єкта розгляду скарги за підсумком розгляду скарги

1. Рішення суб'єкта розгляду скарги повинно бути справедливим, законним і обґрунтованим.

2. Під час розгляду скарги щодо рішення суб'єкта оскарження суб'єкт розгляду скарги вирішує:

1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження;

2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) чи було оскаржуване рішення прийнято в межах повноважень та відповідно до визначеної законом процедури;

4) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень суб'єкта розгляду скарги;

5) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення зі скаргою, чи відмовити в їх задоволенні;

6) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення зі скаргою іншим способом;

7) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що випливають із факту скасування рішення, вчинити.

3. Під час розгляду скарги щодо дії (бездіяльності) суб'єкта оскарження суб'єкт розгляду скарги вирішує:

1) чи мала місце оскаржувана дія (бездіяльність) суб'єкта оскарження;

2) чи оскаржувана дія (бездіяльність) здійснювалась (вчинялась) суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин та чи віднесено законом розгляд цієї скарги до повноважень суб'єкта розгляду скарги;

4) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення зі скаргою, чи відмовити в їх задоволенні;

5) чи належить поновити порушені права чи законні інтереси суб'єкта звернення зі скаргою іншим способом;

6) які рішення слід зобов'язати прийняти чи які дії, що випливають із факту визнання оскаржених дій чи бездіяльності протиправними, вчинити.

4. При розгляді скарги по суті суб'єкт розгляду скарги може задовольнити скаргу повністю або частково чи відмовити в її задоволенні.

5. У разі задоволення скарги суб'єкт розгляду скарги може прийняти рішення, яким:

1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства про референдум, порушують права громадян на участь у референдумі, права та законні інтереси суб'єкта процесу референдуму;

2) скасувати рішення;

3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення всеукраїнського референдуму;

4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;

5) поновити іншим способом порушені права громадян, права та законні інтереси суб'єкта процесу референдуму;

6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення референдуму, дії, які випливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

6. Суб'єкт розгляду скарги, встановивши, що рішення, дії чи бездіяльність не відповідають законодавству про всеукраїнський референдум, задовольняє скаргу. При задоволенні скарги суб'єкт розгляду скарги може задовольнити усі або частину вимог суб'єкта звернення зі скаргою.

7. У разі визнання судом рішення відповідної комісії референдуму протиправним рішення з цього питання приймає комісія референдуму, рішення якої було визнане протиправним, або комісія референдуму вищого рівня на підставі рішення суду. При цьому, якщо рішення не було визнане недійсним з формальних підстав, комісія референдуму не може прийняти рішення, яке по суті повторює рішення, визнане судом протиправним.

8. Комісія референдуму вищого рівня на підставі скарги, рішення суду або з власної ініціативи може скасувати рішення комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання або зобов'язати комісію референдуму нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

9. Суб'єкт розгляду скарги відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують права учасників референдуму, права і законні інтереси інших суб'єктів процесу референдуму.

10. Копія рішення суб'єкта розгляду скарги видається чи надсилається суб'єкту звернення зі скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній комісії референдуму, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні, не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні чи в день голосування невідкладно.

Стаття 106. Особливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності окремих суб'єктів оскарження

1. В судовому порядку підлягають оскарженню рішення, дії чи бездіяльність органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, закладу, установи чи організації, їх посадової чи службової особи, що стосуються невиконання покладених на них законом обов'язків щодо забезпечення організації та проведення референдуму, протиправного втручання у діяльність комісій референдуму або їх членів, а також недотримання вимог закону з питань агітації референдуму.

2. В судовому порядку підлягають оскарженню дії чи бездіяльність засобу масової інформації, його власника, службової особи чи творчого працівника, які порушують встановлений законом порядок діяльності засобів масової інформації під час процесу, інші вимоги закону щодо ведення агітації референдуму.

3. В судовому порядку підлягають оскарженню дії чи бездіяльність ініціативної групи референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів процесу референдуму.

Розділ XII ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 107. Відповідальність за порушення законодавства про всеукраїнський референдум

1. Особи, винні в порушенні законодавства про всеукраїнський референдум, притягуються до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності у порядку, встановленому законом.

Стаття 108. Зберігання документації референдуму, іншої документації комісій референдуму і матеріальних цінностей

1. Центральна виборча комісія після офіційного оголошення результатів всеукраїнського референдуму передає документацію референдуму та іншу документацію, що підлягає внесенню до Національного архівного фонду, у тому числі протоколи про підрахунок голосів учасників референдуму на дільницях референдуму та про підсумки голосування в межах територіальних округів референдуму, до відповідної центральної державної архівної установи, а окружні комісії референдуму передають таку документацію до відповідних місцевих державних архівних установ.

2. Документація референдуму, що не підлягає внесенню до Національного архівного фонду, передається окружними комісіями референдуму до місцевих архівних установ, створених місцевими органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

3. Перелік документації референдуму та іншої документації, що підлягає зберіганню в державних та інших архівних установах, та порядок її передачі до цих установ визначаються Центральною виборчою комісією за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства.

4. Бюлетені для голосування, контрольні талони бюлетенів, списки учасників референдуму, акти, заяви, скарги про порушення вимог цього Закону при проведенні голосування і підрахунку голосів, протоколи та рішення комісій референдуму зберігаються у місцевих архівних установах протягом двох років з дня офіційного оприлюднення результатів референдуму, після чого знищуються в установленому порядку.

5. Перелік документів всеукраїнського референдуму, що мають передаватися на зберігання до архівних установ, визначається Центральною виборчою комісією.

6. Архівні установи забезпечують доступ до документації всеукраїнського референдуму у порядку, встановленому законодавством України.

7. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування після припинення діяльності дільничних та окружних комісій референдуму зобов'язані забезпечити збереження виборчих скриньок, кабін для голосування, печаток, штампів цих комісій.

Розділ XIII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня офіційного оприлюднення цього Закону:

підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Центральній виборчій комісії у місячний строк з дня офіційного оприлюднення цього Закону привести свої акти у відповідність із цим Законом.

4. Визнати з дня офіційного оприлюднення цього Закону таким, що втратив чинність, Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 33, ст. 443; 1992 р., № 35, ст. 515; 2001 р., № 49, ст. 259; 2010 р., № 48, ст. 564; із змінами, внесеними Законом України від 3 липня 2012 року № 5029-VI).

Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.

м. Київ,
6 листопада 2012 року.
№ 5475-VI.

Ліквідатором пропонується до продажу з відкритих торгів (аукціону), які відбудуться "12" грудня 2012 р. в 11:00 за адресою: м. Чернівці, вул. Нагірна, 1 наступне майно банкрута, товариства з обмеженою відповідальністю "Фокстрот-Поділля" (ідентифікаційний код 32362990),:

ЛОТ № 1. Складається з: 1) Корпус цеху з адміністративно-побутовими приміщеннями літ. "А" за адресою м. Чернівці, вул. Зелена, будинок 5-Б; 2) Виробничий цех літ. "М" та побутовий корпус літ. "Н", що складають 996/1000 будинковолодіння за адресою м. Чернівці, вул. Зелена, будинок 5; 3) Механічна майстерня, літ. "Ж", за адресою м. Чернівці, вул. Зелена, будинок 5-Д; 4) Насосна станція, літ. "Б", за адресою м. Чернівці, вул. Декабристів, 16 А; 5) Насосна станція, літ. "В", за адресою м. Чернівці, вул. Декабристів, 16 А.

Стартова ціна - **8 285 589,36 грн.,** в т.ч. ПДВ. Розмір гарантійного внеску - **82 855,89 грн. грн.**

Заяви на участь в торгах приймаються за адресою: м. Чернівці, вул. Нагірна, 1, кабінет № 6 в робочий час. Кінцевий термін прийняття заяв - не пізніше "11" грудня 2012 р. Час ознайомлення з майном - "10" грудня 2012 р. з 10:00 до 11:00 за адресою: м. Чернівці, вул. Зелена, 5.

Відкриті торги (аукціон) будуть проводитися відповідно до вимог Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом". Переможець відкритих торгів (аукціону) має повністю сплатити ціну торгів на протязі одного місяця з моменту їх проведення. Покупець розпоряджається об'єктом продажу на власний розсуд.

Довідки за телефоном 050-3740500.

Товарна біржа "Центральна українська біржа"
оголошує аукціон з продажу майна (активів) АБ "Синтез"

Лот №1:

Нежилі приміщення №4, з №9 по №13 (групи приміщень №1) (в літ. Т), загальною площею 681,40 кв. м; нежила будівля (літ. Д), загальною площею 310,3 кв. м; нежилих будівель (літ. К, Л), загальною площею 172,20 кв. м; нежилої будівлі (літ. М), загальною площею 60,0 кв. м; нежилої будівлі (літ. Н1), загальною площею 430,70 кв. м; нежилої будівлі (літ. О), загальною площею 65,40 кв. м; що розташовані за адресою м. Київ,вул. Будіндустрії, 8

Початкова ціна продажу лоту: 6 169 900,00 (шість мільйонів сто шістдесят дев'ять тисяч дев'ятсот) грн. в т.ч. ПДВ.

Лот №2:

Нежитлові приміщення з №1 по №9 (групи приміщень №1), з №1 по №26 (групи приміщень №2), що розташовані за адресою м. Київ, вул. Генерала Тупікова, 31/2а, загальною площею 848,1 кв. м.

Початкова ціна продажу лоту: 8 637 000,00 (вісім мільйонів шістсот тридцять сім тисяч) грн. в т.ч. ПДВ.

Лот №3:

Нежитлові приміщення з №1 по №11 (групи приміщень №3) загальною площею 183,8 кв. м, що розташовані за адресою м. Київ, вул. Генерала Тупікова, 31/2а.

Початкова ціна продажу лоту: 1 003 916,00 (один мільйон три тисячі дев'ятсот шістнадцять) грн. в т.ч. ПДВ.

Майно перебуває в заставі Національного банку України

Умови продажу:

1. Продаж лотів здійснюється на умовах договору купівлі-продажу.
2. Реєстраційний збір (50 грн.) та гарантійний внесок (10% від початкової ціни продажу лоту) учасників аукціону вносяться на рахунок товарної біржі "ЦЕНТРАЛЬНА УКРАЇНСЬКА БІРЖА": № 26003217460600 в АТ "УкрСиббанк" м. Харків, МФО 351005, код ЄДРПОУ 36272382.
3. Проведення розрахунків за лоти здійснюється протягом 30 календарних днів з моменту підписання протоколу про перемогу на аукціоні.

Прийняття заяв на участь в аукціоні проводиться Біржею в робочі дні з 10.00 до 16.00 за адресою: м. Київ, вул. Басейна 3, оф. 36. Тел. 246-76-82.

Кінцевий термін прийняття заяв на участь в аукціоні - 06 грудня 2012 року.

Аукціон відбудеться 11 грудня 2012 року о 10.00 за адресою: м. Київ, вул. Малишка, 1 (готельний комплекс "Братислава").

Відомості про лоти, що пропонуються до продажу, можна отримати за адресою: м. Київ, вул. Набережно-Лугова, 8 в робочі дні з 10.00 до 16.00, тел. 050-414-38-55 контактна особа Носик Ю.О.

Товарна біржа "Капіталіст"
оголошує аукціон з продажу майна (активів) АБ "Синтез"

Лот №1:

Земельна ділянка загальною площею 0,068 га з житловим будинком загальною площею 433,9 кв. м, що розташована за адресою: Київська область, м. Бровари, вул. Петра Дорошенка, 19.

Початкова ціна продажу лоту: 2 210 000,00 (два мільйони двісті десять тисяч) грн. в т.ч. ПДВ.

Лот №2:

Комплекс будівель, що складається корпус адміністративний (літ. Ф, Ф1) площею - 145,3 кв. м, склад №1 (літ. Х, Х1) площею - 384,40 кв. м, будинок - будівля (літ. Щ) площею 11,10 кв. м, будинок - будівля (літ. Ц, Ц1) площею - 251,60 кв. м, склад №1 (літ. Ч) площею - 217,40 кв. м, трубний цех (літ. Ш, Ш1) площею - 302,40 кв. м, будинок ДКМ в/т (літ. Є) площею - 18 кв. м., корпус виробничий №1 (літ. Ю, Ю1, Ю2, Ю3) площею - 1191,60 кв. м, корпус виробничий №2 (літ. Я), площею 365,90 кв. м, будинок ДКМ в т/т (літ. I (цифрами)) площею - 48,10 кв. м, котельня газова (літ. II (цифрами)) площею - 112,40 кв. м, що розташовані за адресою м. Київ,вул. Червонопрапорна, 26, загальною площею 3 048,2 кв. м.

Початкова ціна продажу лоту: 11 817 900,00 (одинадцять мільйонів вісімсот сімнадцять тисяч дев'ятсот) грн. в т.ч. ПДВ.

Майно перебуває в заставі Національного банку України.

Умови продажу:

1. Продаж лотів здійснюється на умовах договору купівлі-продажу.
2. Реєстраційний збір (50 грн.) та гарантійний внесок (10% від початкової ціни продажу лоту) учасників аукціону вносяться на рахунок товарної біржі "Капіталіст" (далі - "Біржа") № 26009226697800 в АТ "УкрСиббанк"м. Харьков, МФО: 351005, код ЄДРПОУ: 36375923.
3. Проведення розрахунків за лоти здійснюється протягом 30 календарних днів з моменту підписання протоколу про перемогу на аукціоні.

Прийняття заяв на участь в аукціоні проводиться Біржею в робочі дні з 10.00 до 16.00 за адресою: м. Київ, б-р Івана Лепсе, 6, тел. (093) 467-31-64.

Кінцевий термін прийняття заяв на участь в аукціоні - 06 грудня 2012 року.

Аукціон відбудеться 11 грудня 2012 року о 10.00 в торгово - операційній залі ТБ "Капіталіст" за адресою: м. Київ, б-р Івана Лепсе, 6.

Відомості про активи, що пропонуються до реалізації, можна отримати за адресою: м. Київ. вул. Набережно-Лугова, 8 в робочі дні з 10.00 до 16.00, тел. 050-414-38-55 контактна особа Носик Ю.О.

Страхова компанія "БРОКБІЗНЕС" у зв'язку з втратою полісів повідомляє про визнання недійсними нижченаведені бланки:

ОСЦПВВНТЗ:

серія АА №№ 6218749; 3992192-3992195; 1148588-1148590; 1148748-1148749; 3208317-3208326; 3208362; 3208364-3208368; 3208371-3208400; 6218977-6219006; 1148441-1148460; 1148481-1148510; 3995085-3995086; 3989311-3989329; 6221936, 6221940; 3992632; 6218502; 2629071; 3208880; 3208885; 3210749; 3213233; 3213239; 3213255; 3213267; 3213273; 3213292-3213294; 3213296; 3996680; 6217318-6217320; 7211075; 7216341-7216343; 7216345; 7216351; 6218478-6218481; 6218484-6218485; 7207419; 3205403; 1141722; 7211096; 7211097; 0250551-0250553; 0250556-0250558; 3992779; 6220459; 6220460; 6222141; 7209623; 7209957; 7209959; 7209961; 7211006; 7211014; 7214887.

ОСЦПВВНТЗ:

серія АВ №№ 8177592

спеціального знаку державного зразка:

серія АА №№ 6218749; 1148588-1148590; 1148748-1148749; 3208317-3208326; 3208362; 3208364-3208368; 3208371-3208400; 6218977-6219006; 1148441-1148460; 1148481-1148510; 3995085-3995086; 3989311-3989329; 6221919; 6221940; 3992632; 6218502; 2629071; 3208880; 3208885; 3210749; 3213233; 3213239; 3213255; 3213267; 3213273; 3213292-3213294; 3213296; 3996680; 6217318-6217320; 7211075; 7216341-7216343; 7216345; 7216351; 1142347; 6218478-6218481; 6218484-6218485; 7207419; 3205403; 1141722; 7211096; 7211097; 0250551-0250553; 0250556-0250558; 3992779; 6220459; 6220460; 6222141; 7209623; 7209957; 7209959; 7209961; 7211006; 7211014; 7214887.

Ухвалою підготовчого засідання Господарського суду Київської області (01032, м. Київ, вул. Комінтерну, 16) від 02.11.2012 року по справі № Б24/055-12 відносно КАРДІОЛОГІЧНОГО САНАТОРІЮ "ВОРЗЕЛЬ" НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ (код ЄДРПОУ 03534305, місцезнаходження: 08296, Київська область, м. Ірпінь, смт Ворзель, вул. Леніна, буд. 1, р/р 2600630220 у Іртиському відділенні Ощадного банку № 7853, МФО 320177) порушено провадження по справі про банкрутство та введено процедуру розпорядження майном.

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Матвійчука Дмитра Володимировича (ліцензія серії АВ № 600750 від 18.04.2012р., м. Київ, вул. Картвелішвілі, 5-А, кв. 32.

Адреса для направлення вимог кредиторів: 01030, м. Київ, а/с 233, для Матвійчука Д.В.

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області (54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) від 28 вересня 2012 р. порушено провадження у справі № 5016/1974/2012(18/48) про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю "Транскорн" (54048, м. Миколаїв, вул. Сілікатна, 283, кв. 19, код ЄДРПОУ 32883900, р/р. 26006306031737 у Миколаївському РУ ПАТ КБ "Приватбанк", МФО 326610).

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області (54001, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) від 05 листопада 2012 р. введено процедуру розпорядження майном боржника у справі № 5016/1974/2012(18/48) про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю "Транскорн". Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Глуховський Олексій Юрійович (73013, м. Херсон, вул. Московська, 54, ліцензія серії АВ № 397244 від 19.08.2008 р.).

Заяви кредиторів та осіб, які виявили бажання взяти участь у санації боржника, приймаються протягом 30 днів з дня опублікування цього оголошення.

Господарський суд Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) постановою від 23.11.2012 р. по справі №5009/4375/12 на підставі ст. 51 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" визнав банкрутом Товариство з обмеженою відповідальністю "Електроіндустрія" (69037, м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України, б. 39-А. код ЄДРПОУ 31970746, р/р 26000171986900 в АТ "УкрСиббанк" м. Харків, МФО 351005) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Швеця Дмитра Івановича (ліцензія на право здійснення діяльності арбітражного керуючого серія АГ № 594917 від 08.09.2011р.) 69124, м. Запоріжжя, а\с 7338, тел. (067) 611-06-20).

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця.

Постановою Господарського суду Львівської області (79014, м. Львів, вул. Личаківська, 128) від 13.11.2012р. у справі №5015/4524/12 визнано банкрутом Дочірнє підприємство "Золочівський науково-технічний центр "ЗОНТА" Відкритого акціонерного товариства "Золочівський радіозавод" (80700, Львівська обл., Золочівський р-н., м. Золочів, вул. Кармелюка, 12; ідентифікаційний код 14311287) та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Чорнія Мар'яна Володимировича (ліцензія Державного департаменту з питань банкрутства серії АВ №456604 від 11.06.2009р. Поштова адреса: 79019, м. Львів, вул. Гайдамацька, 11).

Заяви кредиторів приймаються ліквідатором протягом тридцяти днів від дня опублікування цього оголошення.

Постановою господарського суду Дніпропетровської області у справі № 38/5005/9618/2012 від 20.11.2012 р. ТОВ "АВІЗІОН" (код ЄДРПОУ 37029821, адреса: 51200, Дніпропетровська область, м. Новомосковськ, пл. Перемоги, буд. 17) було визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру у справі строком на шість місяців, ліквідатором призначено ініціюючого кредитора ТОВ "АСТ-ТРЕЙД ГРУП" (код ЄДРПОУ 37901247). У разі наявності грошових вимог до банкрута просимо всіх кредиторів у місячний строк з дати публікації цього оголошення надсилати відповідні заяви про визнання грошових вимог на адресу ліквідатора: 49000, м. Дніпропетровськ, пр. Кірова, буд. 107-Г. Вважати недійсними установчі документи, печатки та штампи ТОВ "АВІЗІОН" (код ЄДРПОУ 37029821).

Постановою господарського суду міста Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького,44-Б) по справі № 5011-49/949-2012 від 15.11.2012р. Товариство з обмеженою відповідальністю "Альфа-Плюс" (04070, м. Київ, вул. Іллінська,16, код ЄДРПОУ 32309759), визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру, ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Кучака Юрія Федоровича (ліцензія на право провадження діяльності арбітражного керуючого серія АВ 547922 видана Державним департаментом з питань банкрутства 09.12.2010 року), поштова адреса: м. Київ, а/с 48, 01042, тел.:(098)120-74-44.

Постановою Господарського суду Сумської області (40011, м. Суми, пр-т Шевченка, 18/1) від 01.11.2012 р. по справі № 5021/1512/12 Товариство з обмеженою відповідальністю "Інтергазбуд" (Сумська область, Сумський район, с.м.т. Степанівка, вул. Заводська, 4, ід. код 30267691) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Корнілова Євгенія Олександровича (ліцензія АВ № 498984 від 16.11.2009 р.).

Місцезнаходження: 40000, м. Суми, пл. Незалежності ,1, офіс 408; тел./факс (0542) 619-837.

Постановою Господарського суду Вінницької області (21036, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 7) по справі №5/17/2012/5003 від 13.11.2012 року Товариство з обмеженою відповідальністю "Южметтехпром" (вул. Кропивницького, 1, м. Вінниця, код ЄДРПОУ 31639552) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором у справі призначено арбітражного керуючого Слободяна Василя Миколайовича, 21036, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 23, Ліцензія АВ № 499110 від 29.12.2009 року.

Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Закрите акціонерне товариство
"АТЕК"

03062, м. Київ, пр-т. Перемоги, 83,

повідомляє про проведення чергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 29.12.2012р. об 11 год. 00 хв. за місцезнаходженням Товариства в адміністративній будівлі.

Реєстрація акціонерів для участі у загальних зборах починається о 10 год. 30 хв., закінчення о 10 год. 45 хв.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Підсумки діяльності за 2011р., очікувані результати роботи в 2012 році та основні завдання на 2013 рік.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Розподіл прибутків (покриття збитків) Товариства.
4. Про дивіденди по акціях за 2011 рік.

Телефони для довідок: 443-74-51, 443-74-35.

Наглядова рада Товариства.

Постановою господарського суду Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) від 22.11.2012р. по справі № 5009/4173/12 Товариство з обмеженою відповідальністю "Промислова група "Система" (ЄДРПОУ 35980133, 69124, м. Запоріжжя, вул. Калнишевського, 20/102, рахунки відсутні) визнано банкрутом, відкрита ліквідаційна процедури.

Ліквідатором призначено голову ліквідаційної комісії ТОВ "Промислова група "Система" Мартиненко Наталію Михайлівну (Поштова адреса: 69035, м. Запоріжжя, п/в № 35, а/с № 7575).

Претензії кредиторів і заяви приймаються протягом тридцяти днів з дня публікації оголошення.

Господарським судом Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. В'ячеслава Чорновола, 29/32) по справі № 5013/1315/12 від 05 листопада 2012 року введено процедуру розпорядження майном товариства з обмеженою відповідальністю "ТД Україна Промресурс" (27500, Кіровоградська область, м.Світловодськ, вул Леніна, 94, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ 37074036, розрахунковий рахунок 26002026467 45 в АТ "Укрексімбанк" м. Полтава, МФО 331649).

Розпорядник майна боржника - арбітражний керуючий Заяц Анатолій Іванович, ліцензія серії АВ № 547824 від 19.10.2010 року, адреса : 27501, Кіровоградська обл., м. Світловодськ, пров. Нагірний, 3, кв. 125.

Претензії кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня опублікування оголошення.

Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна,1) постановою від 01 листопада 2012 року визнано банкрутом Торговельно-виробниче приватне підприємство "Госптовари" (код 13955195, що зареєстроване за адресою: 36000, м.Полтава, вул. М.Бірюзова, буд.47-Б).

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Загребельного Богдана Миколайовича (ліцензія № 600677, м. Рівне, вул. Кавказька 2 (9 пв.), тел. 0362 46-02-49.

Заяви кредиторів з вимогами до ТВПП "Госптовари" приймаються протягом тридцяти днів з дня публікації оголошення.

Постановою від 08.11.2012 р. Господарського суду Запорізькоі області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) по справі № 5009/3964/12 визнано банкрутом та порушена ліквідаційна процедура стосовно Товариства з обмеженою відповідальністю "ІМПРАЙМ" (69035,Запорізька обл., м.Запоріжжя, вул.Сєдова, 9, р/р відсутній, ЄДРПОУ 37165730).

Ліквідатором боржника призначено голову ліквідаційної комісії Деревцову Яну Володимирівну, адреса для листування: 69118, м. Запоріжжя, вул. Гаврилова, буд.5, кв.48. Вимоги кредиторів до боржника приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Волинської області (м. Луцьк, пр. Волі, 54 а) постановою від 13.11.2012р. по справі №5004/814/12 визнав банкрутом ВАТ "Дубечненський керамічний завод" (Волинська область, Старовижівський р-н., с. Дубечне, пров. Промисловий, 2, код ЄДРПОУ 05466861) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Темчишина В.П. (м. Луцьк - 10, а/с - 20), ліцензія АВ №600559 від 06.12.2011р.

"ЗАТ "Інкомпані" шукає потенційних Інвесторів для завершення реконструкції шестиповерхового житлового будинку по вул. Радгоспній 26-а в м. Запоріжжя та будівництва офісу та кафе на земельній ділянці 0,04 га в м. Запоріжжя по пр. Леніна в районі вул. Дзержинського, 51/21., тел.: 066-160-34-58,067-614-29-69.

Завдяки енергоефективним технологіям Донеччина може зберігати 2,5 мільйона євро на рік

ПЕРСПЕКТИВИ

Показник енергоефективності Донецької області становить 35 відсотків від рівня країн ЄС. За цим показником регіон посідає 21-ше місце в Україні. «Нам є до чого прагнути. Потенціал енергоефективності області оцінюється в 6 мільйонів тонн нафтового еквівалента, що означає заощадження 2,5 мільйона євро щороку. Таку суму ми можемо зекономити, якщо впроваджено нові технології», — вважає начальник управління з питань ефективного використання енергоресурсів Донецької обласної державної адміністрації Юлія Чікунова.

Ідей, спрямованих на збереження енергії, сьогодні не бракує — бракує методики та досвіду їх впровадження. Допомогти у цьому покликаний проект «Енергоефективність та конкурентоспроможність у промисловості», який впроваджується за сприяння німецьких партнерів на трьох підприємствах Донеччини. Проект розраховано до 2017 року, до його реалізації залучаються експерти з Німеччини.

Як пояснив Дмитро Мамонов, провідний фахівець з інноваційного розвитку, енергетичний менеджер ПАТ «Слов'янський завод високовольтних ізоляторів», підприємство прагне знизити енергоємність виробництва, щоб його продукція була конкурентоспроможнішою. Іншим аргументом є послаблення екологічного навантаження на навколишнє середовище. «У нас надто енергоємне підприємство, частка енергоресурсів у собівартості продукції — близько 40 відсотків. Це дуже багато. Больові точки: висока вартість природного газу і великий обсяг його споживання. Газ — основний енергоносій, який використовується. Тому продукція має високу вартість», — долучається до розмови головний енергетик заводу Володимир Величко.

Нині на підприємстві завершується підготовка до функціонування системи енергоменеджменту за стандартом ISO 50001. Мета — створити грамотну саморегулюючу систему, яка щороку зменшуватиме енергоємність виробництва майже на п'ять відсотків. «Намагаємося довести до персоналу всю необхідність скорочувати енергоспоживання. Бо без енергоефективності далеко не підемо. Хоча протидія з боку окремих виконавців відчувається. Вихід — у навчанні, у більшій інформованості людей, щоб вони зрозуміли, наскільки це необхідно, наскільки підприємство може виграти», — додає головний енергетик.

А от на ПАТ «Енергомашспецсталь» (Краматорськ), яке також бере участь у пілотному проекті, вже накопичено певний досвід впровадження енергоощадних технологій. «Із 2005 року триває повна модернізація обладнання. Старе демонтується, прибирається, встановлюється нове, енергоефективне. До того ж купуємо у кращих виробників. Скоро введемо в експлуатацію новий електросталеплавильний комплекс, який дасть заощадження енергії близько 80 відсотків. І все-таки частка енергоспоживання в собівартості залишається досить висока. Тому потрібно було вибудувати систему правильного керування цими потоками», — каже начальник служби енергоменеджменту підприємства Вадим Тимошенко.

Служба створена два роки тому і займається від постачання енергетичних ресурсів на завод до нормування споживання всіма агрегатами. Тепер на підприємстві впроваджують міжнародний стандарт енергоменеджменту. За розрахунками, це дасть близько двох відсотків зниження собівартості. «Для нашого підприємства — це значна сума», — підтверджує Вадим Тимошенко.

«Ідеться не про якісь конкретні інвестиції капіталу, а про консультації і підтримку, — пояснює керівник проекту Бенедикт Таннер. — Підприємства, які працюють із нами, не починають із нуля, там є певна база, певне обладнання. Мета на цей та наступний рік — заощадити на собівартості кожної випущеної одиниці від 3 до 5 відсотків. Для нас це також складне завдання, тому що розробляти методику й займатися обрахунками — одне, а довести емпіричні результати своєї роботи — інше. Енергоефективність — не єдина, але важлива проблема, і її розв'язання дасть змогу стабілізувати стан економіки загалом».

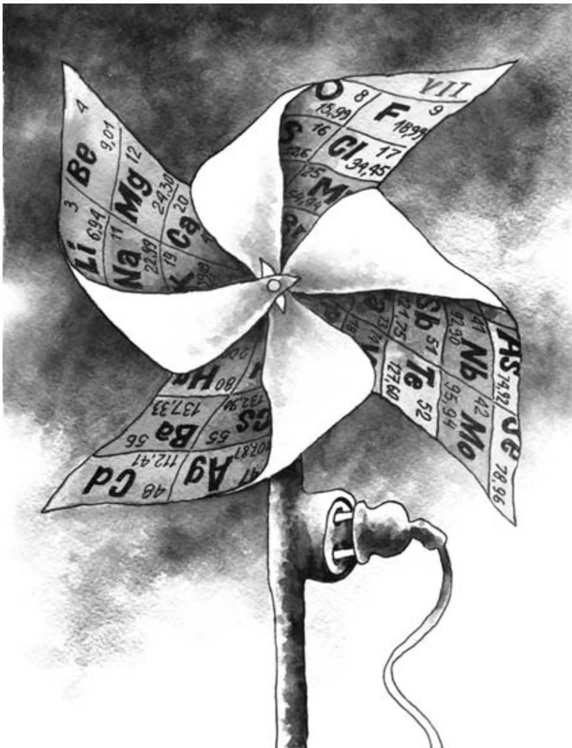
Зацікавленість німецьких партнерів полягає ще й у відсталості української важкої промисловості. «Відомо, що в країнах із низьким рівнем економіки прибуток від таких проектів буде вищий, ніж у високорозвинених, — зазначає керівник проекту. — Тому було прийнято рішення працювати із промисловими країнами, де дуже великі перспективи руху вперед. У Німеччині нині буде надто дорого і нерентабельно проводити схожий проект, оскільки багато чого вже досягнуто».

КОМЕНТАР

Клаус ЦІЛЛІКЕНС, Генеральний консул Федеративної Республіки Німеччина в Донецьку:

— Підприємства, які беруть участь у пілотному проекті, згодом ділитимуться інформацією з іншими, і це також відіграватиме свою роль. Енергоефективність допомагає бізнесу в усьому. Такі підприємства мають більш безпечні робочі місця, створюють нові. Важливий екологічний аспект, адже такі заходи скорочують споживання газу й вугілля. Тобто ефект для населення буде позитивний. Іноді є сумніви: мовляв, неможливо поєднати екологію й економіку, таке — для багатих країн. Та це не суперечність, а умова. Екологічна промисловість відкриває нові шанси і нові технології. Саме тому Німеччина стала лідером економіки Європи, що змогла переключити економіку на екологічніше виробництво.

Мал. Костянтина КАЗАНЧЕВА.

КОМЕНТАР

Геннадій ЧІЖИКОВ, президент Донецької торгово-промислової палати:

— Інформація про енергоощадні технології стає доступнішою. Це вже справа не лише великого, а й малого і середнього бізнесу. Так, за багатьма показниками використання енергії Донецька область перебуває на гірших позиціях, ніж інші. З одного боку, це проблема, з другого — шанс перебудувати економіку. Ми вже бачимо перші кроки в цьому напрямі: реалізується пілотний проект. Німецька сторона та обласна державна адміністрація зацікавлені в тому, щоб розширити перелік учасників, залучити до проекту не лише промислові, а й комунальні підприємства з постачання води, тепла тощо. Буде сприяння в підготовці фахівців із боку Донецького національного технічного університету. Ця справа дуже цікава і важлива для нашого регіону, ми повинні активніше залучатися до отримання нових знань і ноу-хау.

ДОВІДКОВО

У Донецькій області прийнято програму енергоефективності на 2010—2015 роки. З початку її дії заощаджено 4 мільйони тонн умовного палива на загальну суму 13,5 мільярда гривень. Приблизно 40 відсотків витрат на реалізацію програми становлять кошти підприємств.

Ліна КУЩ.
Донецька область.

Дані взято із сайту **index.com.ua/uk/ratings/2012/regions/**

Інфографіка Дмитра ЛЕВОШКА.

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...місцеві виробники не гірші закордонних

На Рівненщині відбулася презентація промислового потенціалу області. Виставку-ярмарок саме для місцевих підприємств організували вперше, каже заступник голови Рівненської ОДА Володимир Новак. Це дасть змогу виробникам знайти нових партнерів і ринки збуту, адже дуже часто покупці переплачують за імпортні аналоги, не знаючи асортименту та потенціалу українських заводів і фабрик. На виставці-ярмарку «Виробники Рівненщини пропонують» свою продукцію експонують понад півсотні місцевих підприємств деревообробної, легкої, харчової, машинобудівної промисловості. Пілотний проект на цьому не завершиться, зазначає Володимир Новак. Нині є також домовленість про наступну презентацію промислового потенціалу Рівненщини в столиці. Виставкові площі для цього готова надати Торгово-промислова палата України. За її підтримки в області, столиці, а також за кордоном місцеві підприємці нинішнього року представляли свою продукцію понад десяток разів.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

...дорога до зароблених грошей довга

Дочірнє підприємство «Житомирський облавтодор» публічного акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» заборгувало 1317 працівникам понад 4 мільйони гривень заробітної плати. Крім того, підприємство не сплатило 1 мільйон 800 тисяч гривень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Повідомляючи про це, пресслужба прокуратури області вказала і на таку цифру: упродовж липня—жовтня цього року на рахунки та в касу підприємства надійшло понад 31 мільйон гривень.

Олексій КАВУН.
Житомирська область.

...ціну на хліб поки що не підвищуватимуть

Антимонопольний комітет Луганщини рекомендував усім виробникам хлібобулочної продукції не підвищувати ціни на соціальні сорти хліба.

Голова Луганського відділення АМКУ Сергій Захаров вважає, що підстав для здорожчання продукції хлібозаводів у регіоні немає, адже область повністю забезпечена зерном і борошном. І якщо торік середня ціна за кілограм хліба становила 5,3 гривні, то цьогоріч вона знизилася до 4,68 гривні.

Однак, як зазначають в антимонопольному комітеті, близько 50 відсотків хлібобулочної продукції, спожитої в області, виготовляють «у тіні». За такої ситуації ціни на хліб можуть бути й необґрунтовані, й слабоорегульовані.

Алла АНТІПОВА.
Луганська область.

...перевіряють, але рідше

Державна податкова служба в Одеській області зменшила кількість перевірок суб'єктів малого бізнесу вдесятеро. Як повідомляє управління взаємодії зі ЗМІ й громадськістю ДПС в Одеській області, їх було лише 33, тоді як торік — 385.

Загалом співробітники податкової з початку року здійснили 484 перевірки суб'єктів господарювання Одеської області, що в 2,5 разу менше, ніж за аналогічний період минулого року.

Податківці перевіряють дотримання норм законодавства з питань розрахунків готівкою, а також ліцензії, патенти, свідоцтва, в тому числі щодо виробництва й обороту підакцизних товарів. Особлива увага — дотриманню роботодавцем законодавства з оформлення трудових відносин із найманими робітниками.

Олексій СИНИЛО.
Одеська область.

У Вінниці немовля отруїлося харчами із ртуттю. Як повідомило управління МНС в області, метал потрапив до їжі, коли мати розмішувала її розгерметизованим термометром *(«Подробности»)*

У Луганській обласній бібліотеці ім. М. Горького відкрито виставку робіт молодих художників ізостудії «Альтаїр», якою понад 10 років керує талановитий педагог Олег Черняєв, *інформує наш власкор Алла Антіпова*

Стій на місці, йди сюди...

або Як подолати сільське безробіття

ПЕРСПЕКТИВИ

На передньому плані портрета українського безробіття чітко видно лише два обличчя — жіноче і молодіжне. А ось третє — сільське, яке українські можновладці донедавна сором'язливо замовчували, ніби розмите в тумані. Утім, деякі з них навіть боролися з ним. Найбільших успіхів на ниві його подолання досяг попередній уряд. Завдяки ініційованому Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» від 25.12.2008 р., голосами народних обранців та розчерком президентського пера, упродовж одного дня (закон набрав чинності 13.01.2009 р.) він одразу «працевлаштував» кілька мільйонів безробітних українських селян. Відповідно до статті 8-ї цього «крутого документа», «працюючими», за велінням урядової палички, стали всі члени особистих селянських господарств, оскільки вони є особами, «...які забезпечують себе роботою самостійно і відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» належать до зайнятого населення за умови, що робота в цьому господарстві для них є основною». Було б смішно, якби не було так сумно.

Це — правда. За два останні роки у сільській місцевості регіону збудовано більше виробничих об'єктів, ніж за всі роки незалежності. Завдяки мільйонним інвестиціям, які щедрим дощем впали на Сумщину, тільки нинішнього року у регіоні до ладу стало кілька хлібоприймальних пунктів, овочесховищ, доїльних цехів, де відкрито декілька сотень нових робочих місць. Чимало зусиль нинішні очільники докладають для відновлення соціальної сфери на селі: зводять водогони, займаються вуличним освітленням, відновлюють дороги з твердим покриттям... Переміни є. Та навряд чи область, навіть за великого бажання, спроможна самотужки розгребти пласт проблем, які накопичувалися на селі два десятиріччя поспіль. Саме про назрілі негаразди, які, по суті, відкидають назад село, та можливі шляхи їхнього розв'язання і йдеться у цьому матеріалі.

Директор Сумського обласного Центру зайнятості Володимир Підлісний:

„На відміну від попередників, нинішня влада на Сумщині не тільки не приховує проблеми сільського безробіття, а й намагається кардинально змінити ситуацію на краще, прагне якомога швидше вивести село із стагнації"

Пересувний мобільний центр професійної орієнтації Сумського районного центру зайнятості знайомить майбутніх випускників однієї зі шкіл району з найзатребуванішими професіями на ринку праці регіону.

Ні млинка, ні ставка, ні вишневого садка

У службі зайнятості одного зі «столичних» районів — Білопільського, розташованого за 30 кілометрів від обласного центру, питома вага сільських безробітних нині коливається у межах 32—40 відсотків. Це, звісно, без «латифундистів» — власників та членів особистих селянських господарств.

Обвал сільського безробіття припав тут на початок минулого десятиріччя, коли в районі один за одним почали зупинятися тутешні переробні підприємства: два цукрозаводи — Жовтневий і Куянівський та Улянівський і Жовтневий консервні. Невдовзі за ними опустіли ще два машинобудівні, а також цегельний, на яких загалом працювало переважно сільське населення. А відтак, у 2009 році в районному центрі зайнятості на обліку перебувало майже півтори тисячі працездатних селян. Це, зважте, без урахування селян, «ощасливлених» на животіння урядом Ю. Тимошенко.

Зрештою, «благополуччя» і «розкошування» членів особистих селянських господарств — це окрема тема, яку «Голос України» має намір висвітлити на своїх шпальтах найближчим часом. Адже складається враження, що наші «ранимі» можновладці і законодавці сповідують свій закон: як з очей, так і з думки. Тож, на всяк випадок, нагадаємо їм, щоб їхня забудькуватість, бува, не переросла у хронічний склероз.

— Останні рік-півтора ситуація дещо повернула на краще, — зізнається керівник Білопільської районної служби зайнятості Ірина Дегтяр. — Зусиллями обласного керівництва торік відновила роботу цукроварня у селищі Жовтневому, де в сезон цукроваріння зайнято близько семисот осіб.

Співрозмовниця з гордістю розповіла, що нинішнього року понад сотня з них навчалися в їхньому центрі.

— Наша служба зайнятості, немов добра фея для всього району: у важку хвилину завжди підтримає, допоможе, розрадить, — стверджує голова Куянівської сільради Олексій Павленко. — Донедавна, коли працювали завод та потужний радгосп, соціальна сфера розвивалась у нас ударними темпами: звели клуб — кращий за районний Будинок культури, школу на 600 місць, сільську лікарню... За наявності роботи і забезпечення змістовним дозвіллям на території сільради проживало понад дві тисячі осіб, нині залишилася заледве половина. А кількість учнів у школі зменшилась уп'ятеро.

ДОВІДКОВО

Цього року громадська сфера району отримала від своєї «феї» понад 400 тисяч гривень. А ще служба фінансує підприємницьку діяльність фізичних осіб, створює і дотує робочі місця, допомагає випускникам навчальних закладів з працевлаштування на перше робоче місце.

Навіть не знаю, як ми виживали б без підтримки центру. Либонь, вже давно по вуха ходили б у бур'янах. Адже лише на громадські роботи з благоустрою села ця служба щороку виділяє кілька десятків тисяч гривень, за які працевлаштовуємо десяток і більше сільських безробітних.

Як кажуть, з пісні слів не викинеш. За три попередні роки, приміром, завдяки районному центру зайнятості відкрили власну виробничу справу близько півсотні колишніх безробітних тутешньої сільської глибинки. Одним з перших могіканів, якому допомогли спочатку зіп'ястися, а потім міцно стати на ноги — власник фермерського господарства «Спас-2007» Олексій Авраменко. П'ять років тому починав з чистого аркуша, а тепер у нього 450 гектарів орної землі, свиноферма на 100 голів, невеликий машинно-тракторний парк. Нинішньої осені продав державі 94 тонни гречки, 80 тонн продовольчої пшениці та 200 тонн жита 2-го класу.

— Без допомоги служби зайнятості навряд чи здолав би всі перепони, які стоять на шляху вітчизняного фермерства. Великим компаніям та агрохолдингам — всюди зелена вулиця: пільги на пільгах. Їх можновладці пригощають і частують, мов найближчу рідню, зате фермерів — упритул не бачать. Взяти хоча б оптову ціну, за якою держава збуває нам дизпаливо — 9,9 гривні за літр. Хоч на стінку лізь від такої благодійності. На автозаправках і то дешевше. Дякувати Богові, хоч служба зайнятості не вважає нас за пасинків. Інакше українському фермерству взагалі був би повний «кирдик». Саме служба спочатку вивчила, а потім делегувала до мене дотаційних механізаторів, які нині стали незамінними для господарства. Окрім цього, щоліта направляє жнивної пори ще майже півтора десятка різноробочих...

З 2008 року і донині працюють у ТОВ АФ «Вікторія» тваринниками Ільютченко Людмила та Сидоренко Людмила.

Бізнес виказує розуміння

У Сумському районі, який межує з обласним центром, і села пустіють повільніше, і безробіття значно менше. Цього року воно зменшилось на 25 відсотків, а порівняно з 2009-м — вдвічі. За словами директора Сумського центру зайнятості Сергія Чикалова, нинішній ринок праці засвідчує поліпшення економічного стану місцевих сільгосппідприємств. Здебільшого фінансово зміцнили їх дорідні врожаї останніх двох років. Тож чимало з них — «Гарант», «За мир», «Хлібодар», «Мрія» та інші — повністю відмовилися від банківських кредитів під убивчі відсотки і віднині забезпечують виробничі процеси власним капіталом. Значно поліпшили економічні показники також завдяки зупиненню спаду тваринницької галузі в районі. На переконання мого візаві, цьому сприяли дотаційні заходи уряду, спрямовані на підтримку цієї галузі.

— Не залишаються осторонь проблеми безробіття і працедавці, — констатує Сергій Чикалов. — Місцеві господарства, керівники холдингів, особливо останні, почали нарешті розуміти: село — усьому голова. Тож нині не обмежуються лише вирощуванням і збиранням врожаїв, як це було раніше, а поступово акцентують свою увагу на спорудженні нових виробничих потужностей: зерно- і овочесховищ, зводять міні-переробні підприємства та інші потужності. Вони будують, а ми забезпечуємо їх робочою силою.

Справді, у районі нині забули про довготривале безробіття. Якщо раніше на роботу чекали по року й більше, то нині цей термін зменшився до двох, максимум — чотирьох місяців.

— Бізнес поспішає, — продовжував С. Чикалов, — якомога швидше реабілітувати себе перед селом за свою колишню неувагу. Насамперед — перед молоддю. Раніше, через безробіття, вона виїжджала із сіл де повзводно, а де поротно. Сільська молодь переважно окупувала робочі місця у потужних місь-

ких супермаркетах, освоювала професії на щойно зведених підприємствах, прагнула закріпитися на флагманах машинобудування і хімічної галузі, на сучасних цегельнях. За такої міграції за 5—6 років у сільську глибинку доводилося б завозити мігрантів з островів Малі та Балі.

Ось тому підприємці дедалі більше зосереджують увагу на спорудженні підприємств з цілорічним виробничим циклом. Тож сільська молодь поволі починає повертатися обличчям до батьківської хати.

І першу скрипку в оркестрі, який ще тільки налаштовує тональність, грають працівники Сумського районного центру зайнятості, зосередивши увагу на організації професійного навчання майбутніх аграріїв. Причому з акцентом на найбільш конкурентоспроможні та затребувані спеціальності. Зокрема, у молодіжному середовищі знову стають звичними професії будівельника, механізатора, комбайнера, автомеханіка, електрика, електрозварника... Взятий курс приносить досить втішні результати.

Нині служба намагається навчати молодь однієї-двох суміжних професій, адже майстру на всі руки завжди легше знайти роботу. Не останню роль у цьому відіграють пересувні мобільні центри професійної орієнтації, кожен з яких оснащено DVD і двома плазмовими телевізорами. Виїзди на місце події з наочною агітацією — відеофільмами про професії, та спеціалістами, які дохідливо пояснюють слухачам всі плюси і мінуси тієї чи іншої спеціальності, та згідно з індивідуальними уподобаннями допомагають юнакові або дівчині зробити правильний життєвий вибір. Не забувають у районі також про інші пріоритети, зокрема, про організацію і створення дотаційних місць, на які у цьому році працевлаштовано 45 безробітних.

Завдяки зусиллям і підтримці обласної влади на чолі з Юрієм Чмирем дедалі більшої популярності серед сільського населення області, як альтернатива безробіттю, набувають сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. У Сумському районі, приміром, їх уже налічується близько десятка. У кожному працює до 10 чоловік. Першими виробничі підрозділи створили у Басівці, Саду, Великій Чернеччині, Хотіні, Кровному.

— Процес зрушив з місця, — радіє С. Чикалов. — Якщо їхній приклад наслідують усі 32 сільради району, отримаємо близько чотирьохсот нових робочих місць на рівному місці. Ці виробничі новоутворення стануть серйозними конкурентами великотоварному виробництву.

Молодь, працевлаштована на перше робоче місце на ПрАТ «Хлібзавод «Залізничник».

ДОВІДКОВО

За якихось три роки рівень охоплення професійним навчанням зріс майже у чотири рази — з колишніх 6 до цьогорічних 22—25 відсотків, а рівень працевлаштування — на 50 відсотків.

Форпостам потрібна допомога держави

Хоча на обліку в Тростянецькому центрі зайнятості нині вчетверо менше безробітних, ніж чотири роки тому, ринок праці у районі вельми і вельми обмежений. Одна радість — різко зменшилися споживацькі настрої серед безробітних. «Ніні, — розповідає заступник директора Людмила Кожушко, — люди розуміють: «халява» минулася. Для кожного справді зацікавленого у роботі наші двері відчинено настіж. Якщо ж візитер бажає лише «перекантуватися» від «труда праведного» та поплювати насіння на печі — таким вказуємо на двері. Тож сьогодні безробітних хитрунів у нашому районі можна на пальцях однієї руки полічити». Зрештою, тростянчанам, як і їхнім сусідам, також найбільше дошкуляє жіноче та молодіжне безробіття.

— У таких селах, як Боромля, з «козирним» "Маяком" на чолі з Василем Мельником жити ще можна, — стверджує співрозмовниця. — Господарство багатогалузеве з рослинницькою і тваринницькою галуззю, в якому цілий рік зайнята понад сотня працюючих. Тут охоче приймають на роботу і жінок, і молодь. Причому кількість робочих місць постійно зростає. Дбаючи про стабільність, керівництво «Маяка» ввело цього року в дію міні-комбікормовий цех, запустило деревообробне виробництво, сучасний доїльний цех. Як результат — з'явилися додатково десяток нових робочих місць.

— Василь Іванович розуміє, що без молодих кадрів у господарстві немає перспектив, тому працевлаштовує молодь на найвідповідальніші ділянки виробництва. Одні спочатку набувають досвіду за наші кошти, інших безпосередньо фінансує господарство.

З перспективою на майбутнє працює також керівник Гребеніківської філії ПрАТ "Райз Максимко" Сергій Дрига (до речі, ще недавно сам значився у списку безробітних), де на польових роботах щорічно зайнято до двохсот чоловік. З року в рік набирається сили ПП «Печенізьке» на чолі з Тамарою Строжевою, яка, прийшовши до «розбитого корита», за 10 років вивела господарство в люди.

— Однак доводиться з прикрістю констатувати, що таких дбайливців-господарників, які тримають руку на пульсі життя і економіки, обмаль, — зітхає Людмила Кожушко. — Чимало з них живе одним днем.

Саме тому практично розлізлися по швах три заводи, швейна фабрика, деревообробний комбінат, на яких колись було зайнято до двох тисяч мешканців села. З тієї ж причини канули в Лету господарство-мільйонер "Гігант" з тієї ж Боромлі та десятки інших сільськогосподарських підприємств. А відтак тутешня районна служба зайнятості — чи не єдиний форпост боротьби з сільським безробіттям. На щастя, Тростянецький центр зайнятості, очолюваний Сергієм Деркачем, виявився на диво мобільним і боєздатним.

Однак мушу зупинитися ще на одній проблемі, яка серйозно затягує українське село у трясовину безвиході. Свого часу держава буквально розпиналася про необхідність розвитку малого підприємництва, мовляв, це один з китів успішного розвитку економіки держави. Після цієї декларації малі підприємства в Тростянецькому районі почали зростати, мов гриби після літнього дощу.

— А нині зникають з такою ж швидкістю, — констатують працівники служби зайнятості.

— Чому?

— Пояснюють неспроможністю сплачувати вбивчі для малого бізнесу податки.

Отже, час на висновки. Усі мої співрозмовники зійшлися на одній думці: жодному регіону, хоча б яким він був потужним, самостійно, без участі держави, не здолати проблем сільського безробіття, які накопичились за роки незалежності. Для їх успішного розв'язання необхідно: зосередити зусилля на розвитку багатогалузевих сільськогосподарських підприємств, передбачити пільги для сільгоспвиробників, розробити програму відродження переробних підприємств, дати зелене світло розвитку сільськогосподарських кооперативів, по-справжньому взятися за відродження соціальної інфраструктури села.

І робити це треба якнайшвидше.

Владислав ЖМУРКОВ.
Сумська область.
Фото автора.

Громадські роботи в Печинській сільській раді.

ФАКТ

У цьому році, наприклад, у Тростянецькому центрі зайнятості пройшли навчання 213 безробітних, 90 відсотків з яких вже знайшли своє місце під сонцем.

А з 58 випускників місцевого професійного ліцею тутешня служба зайнятості допомогла влаштуватися на перше робоче місце близько 40 особам, а десятеро, з новими корочками в кишені, подалися на заробітки у великі міста.

Ще 30 осіб після підвищення кваліфікації за сприяння тієї ж таки служби знайшли роботу в Бєлгородській області.

НАМ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО...

...бюджетники отримають зарплату без затримок

На Вінниччині в загальний фонд бюджету області надійшло на 76,3 мільйона гривень більше, ніж планувалося. Таку суму отримали територіальні громади міст та районів за результатами роботи з початку року. Втім, часткове недовиконання надходжень зафіксовано у Козятині, Могилів-Подільському, Жмеринці та Літинському районі.

Заступник голови Вінницької облдержадміністрації Володимир Барецький, коментуючи цей факт, наголосив, що області з державного бюджету в повному обсязі виділено кошти на зарплату працівникам бюджетної сфери.

— Наявних фінансових ресурсів достатньо для забезпечення своєчасного та повного розрахунку з тими, хто працює у державних установах та соціальних закладах, — підкреслив Володимир Барецький.

За його словами, за десять місяців на Вінниччині рівень середньомісячної заробітної плати одного штатного бюджетника зріс на 312,5 гривні й становить 2387 гривень.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

...на одне робоче місце претендують 33 особи

Як повідомили у Головному управлінні статистики в Хмельницькій області, у листопаді найменший конкурс осіб зафіксовано у Чемеровецькому районі — 13 осіб на одне робоче місце, а найбільший — у Городоцькому, де на одне робоче місце черга у 152 претенденти.

Загалом кількість зареєстрованих безробітних становить майже 12 тисяч осіб і порівняно з відповідним періодом минулого року збільшилася на 8 відсотків. Серед безробітних дві третини становлять жінки, майже половина — молодь віком до 35 років, чверть — соціально незахищені громадяни. Кожен другий безробітний раніше обіймав місце робітника, майже кожен третій — посаду службовця, кожен шостий — не мав професійної підготовки.

Ірина КОЗАК.
Хмельницька область.

...47 кредитів отримали молоді родини Придесення

За програмою здешевлення вартості іпотечних кредитів у Чернігівській області цього року видано 47 кредитів. Про це повідомив на нараді з керівниками банківських установ, підрядних будівельних організацій, які беруть участь у реалізації цього державного проекту, заступник голови облдержадміністрації Віктор Геращенко.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

...свято відбудеться в «машині часу»

Відсвяткувати Новий рік у музеї? Це цілком можливо! Херсонський краєзнавчий музей започаткував для земляків серію ретро-вечірок у дусі радянських новорічних традицій — з тогочасними піснями та ялинковими прикрасами, з трансляцією телепоздоровлень керівників партії і уряду, «Голубим вогником» епохи розвинутого соціалізму та «коротким курсом» приготування в музейному актовому залі "вічно живих" кулінарних хітів на свято — оселедця "під шубою" та салату "Олів'є" з "Лікарською" ковбасою. Працівники музею переконані, що ретро-вечірки у такій собі «машині часу» завоюють популярність насамперед серед молоді, для якої атрибутика радянських свят — справжня екзотика. Хоча їх відвідини для городян є загальнодоступними — організатори просять, щоб гості приходили не поодинці, а групами, щонайменше по 20—25 осіб.

Надихнула музей на святкування "у стилі СРСР" не ностальгія за минулим, а успіх тематичних екскурсій з чаюванням та дегустацією солодощів, виготовлених за традиціями двохсотлітньої давності. Щоб «скуштувати історію на смак», до краєзнавчого ринуло стільки глядачів, що на цю ж дату можна потрапити лише за попереднім замовленням, каже директор музею Тетяна Братченко.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ.
Херсон.

Самостійно, без участі держави, не здолати проблем сільського безробіття

Сьогодні в Україні мінлива хмарність, на півночі Лівобережжя та в Карпатському регіоні очікуються незначні опади, місцями туман. Вітер змінних напрямків, 5—10 м/с, у Карпатах пориви 17—20 м/с. Температура вночі від 0 градусів до 5 тепла. Вдень 4—9 градусів тепла, на півдні та заході до 12 градусів.

ЦЬОГО ДНЯ, 28 ЛИСТОПАДА

1890. Народилася українська письменниця і перекладачка, кіносценарист Зінаїда Тулуб. **1928.** На Одещині створено першу в СРСР машинно-тракторну станцію (МТС). **1943.** Розпочалася Тегеранська конференція керівників СРСР, США та Великої Британії, яка тривала до 1 грудня. **1948.** У США надійшли в продаж перші фотоапарати "Polaroid". **1962.** Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала статут Міжнародної організації праці, яка мала стежити за встановленням норм та умов праці, відповідної заробітної платні, рівних можливостей надання та отримання роботи. **1987.** У Києві створено Спілку дизайнерів України.

ОФІЦІЙНО

Закарпатську міліцію знову очолив Василь Варцаба

В Ужгороді заступник міністра внутрішніх справ України Віктор Ратушняк представив особовому складу нового начальника УМВС в області генерал-майора міліції Василя Варцабу **(на знімку)**. Він наголосив, що особливо приємно представляти на цій посаді людину, яка віддала закарпатській міліції 25 років життя.

В. Варцаба закінчив Київську вищу школу міліції, академію МВС СРСР, працював у столиці, у 2003—2004 рр. очолював правоохоронців Закарпаття, а з березня 2010-го і дотепер — Прикарпаття. Відзначений низкою нагород. Кандидат юридичних наук, автор численних наукових праць і навчально-методичних посібників правового спрямування.

Попередник Василя Варцаби генерал-майор Віктор Русин привітав нового керівника як свого вчителя і підкреслив, що вперше генерали-закарпатці очолюватимуть два обласні міліцейські управління (В. Русин поїде на Вінниччину). Обидва отримали відзнаки міністра внутрішніх справ України.

— Я переконаний, що нам до снаги виконати всі завдання, поставлені перед закарпатською міліцією, — запевнив Василь Варцаба.

Василь НИТКА.

Ужгород.

Фото надане прес-службою міліції області.

Пожертва з Італії для святої Варвари

Дев'ять тисяч євро передав італійський бізнесмен громаді церкви святої Варвари УПЦ (МП), що на території клінічної лікарні імені Тропіних у Херсоні.

Ім'я благодійника залишилося невідомим, адже діяв він через свого розпорядника, а однією з умов пожертви була анонімність. Незважаючи на це, у храмі моляться за здоров'я жертводавця, кошти якого використають для ремонту педіатричного відділення лікарні, де планують встановити металопластикові вікна, та реконструкцію міського дитячого притулку. На решту грошей придбають новорічні та різдвяні подарунки для його вихованців, каже настоятель храму святої Варвари отець Сергій Дмитрієв.

Сергій ЯНОВСЬКИЙ.

Херсон.

Герою було лише сімнадцять

У Старосамбірському районі громада вшанувала пам'ять невідомого 17-річного повстанця

У селі Волошиново Старосамбірського району встановили пам'ятний знак на могилі 17-річного вояка УПА Грицька, прізвище якого досі залишається невідомим. В урочистих заходах взяли участь голова Старосамбірської райдержадміністрації Володимир Цегенько, сільський голова Михайло Плахтинюк, громада Волошинова. Священики відправили панахиду та освятили новоспоруджений хрест.

Про невідомого борця за волю України згадали завдяки мешканці села Дарії Ряпич, яка 1947 року поховала повстанця. Хлопець був важко поранений. Його життя намагався врятувати лікар з Устрик Долішніх (нині — Польща), але Грицько не пережив операцію та помер. Поховали повстанця таємно зі священиком.

Минали роки. Дарія Ряпич не могла змиритися, що на могилі немає пам'ятника. Якось зустріла колишнього керівника боївки на псевдо Горіх, і вирішили разом відновити справедливість. «Тепер я свій обов'язок виконала і можу спокійно померти», — сказала Дарія Ряпич, якій далекого 1947-го було лише 16 років.

Невідомий повстанець народився 1930 року, ще не мав псевдо, бо загинув через кілька днів після того, як приєднався до повстанців. Як розповів «Голосу України» депутат облради Ярослав Мудрий, на Львівщині розроблено програму вшанування місць загибелі та поховань борців за незалежність України.

— Ці пам'ятні знаки необхідні не тим, хто загинув, вони важливі для нас, щоб ми могли показувати своїм дітям, де поховані наші герої, — зауважив Я. Мудрий.

Богдан КУШНІР.

Львівська область.

На знімку: під час освячення могили невідомого повстанця у селі Волошиново Старосамбірського району Львівської області.

Фото надане прес-службою Львівської облради.

«Осінні мелодії Кременця»

Творчий вечір у рамках проекту «Митці великої Волині» відбувся в Літературному музеї Уласа Самчука в Рівному. На ньому згадували епізоди перебування письменника в Кременці, навчання в місцевій приватній гімназії, зачитували сторінки книги-спогадів У. Самчука «На коні вороному» про відвідини ним містечка в далекі 1941—1942 роки. Під акомпанемент гітар і старого фортепіано звучали пісні кременецьких авторів у виконанні Ольги Біркової та Володимира Григориченка **(на знімку)**.

Інна НАГОРНА.

Рівне.

Фото автора.

Цей хлопчик хоче жити

У селі Покровське, що на Кіровоградщині, у дитячому будинку сімейного типу родини Сергія та Світлани Бутейкіних виховується Микита Міняйленко 2007 року народження.

Ще до влаштування в дитячий будинок у віці двох років Микита отримав важку травму — хімічний опік (отруєння марганцем слизової оболонки ротової порожнини, язика, стравоходу і гортані). Діагноз — післяопіковий рубцевий стеноз гортані, глотки і стравоходу.

Тільки протягом цього року Микиті зробили кілька операцій: спеціалісти національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» частково відновили прохідні можливості гортані, проте попереду ще складний шлях. Для одужання дитини необхідне серйозне хірургічне втручання, яке можуть здійснити спеціалісти за кордоном. Коштує таке лікування 30 тисяч євро.

Працівники районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді звернулися до благодійного фонду Ріната Ахметова «Розвиток України». Представники організації повідомили, що нададуть половину необхідної для лікування суми, але решту коштів мають зібрати люди.

Петро МЕЛЬНИК.

На знімку: цей хлопчик хоче жити.

Фото з сімейного архіву.

ДОВІДКА

Усі небайдужі можуть долучитися до благородної справи порятунку життя хлопчика, зателефонувавши мамі-вихователиці Микити Бутейкіній Світлані Сергіївні (096-690-64-87) або батьку-вихователю Сергію Олександровичу (066-507-31-52).

Над номером працювали: Віталій ЖЕЖЕРА, Алла ДОДАТКО, Тетяна ПАСОВА.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ,** Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси та передплатна ціна на 2012 рік

Для фізичних осіб:

40224 — 10 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);

08775 — 8 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).

Для підприємств і організацій:

60955 — 30 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).

Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 100000.

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 27498

Макет, верстка — редакція газети «Голос України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:

для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

